

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 5.

ÅREN

1876—1880.

VESTMANLANDS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Under den period denna berättelse omfattar har Vestmanlands läns *gränser* och *arealinnehåll* icke undergått någon annan förändring, än den som uppkommit genom nedan omnämnda förläggning af Breds qvarn med dess utmål från Björksta socken till Breds socken i Uppsala län.

I länets *indelning uti judicielt och administrativt hänseende* har icke heller någon annan förändring skett, än att Breds qvarn, som tillhört Björksta socken i judicielt och administrativt hänseende, men i ecklesiastikt Breds socken af Uppsala län, blifvit, på grund af Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 6 december 1878, med 1880 års början i alla afseenden öfverflyttad till Breds socken.

Landsbygden är såsom förut fördelad i judicielt afseende uti 4 domsagor, i administrativt uti 5 fögderier med 23 länsmans- och 64 fjerdingmansdistrikt, i ecklesiastikt uti 60 pastorat med 70 kyrkosocknar, i afseende på sjukvården uti 3 provinsialläkaredistrikt och i afseende på skogsförvaltningen i 3 revir. I och för biträde vid polisuppsigten hafva särskilda polismän varit anställda vid Vestanfors samt i Norbergs by och vid Kungsör. Dessa polismän, för hvilka särskilda instruktioner äro af läns-

styrelsen utfärdade, och af hvilka den vid Kungsör anstälde tillika utöfvar fjerdingmansbestyret i det ena af de tvenne fjerdingmansdistrikt, hvaruti Karlskyrka socken är indelad, aflönas dels af kommunerna och dels från det statsanslag, som beviljats till afföning och underhåll af särskild polisstyrka på landet.

Länets fyra städer, Vesterås, Arboga, Köping och Sala, äro fortfarande med egen jurisdiktion och administrativ förvaltning försedde.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 13 november 1874 tillhör länet, med undantag af Sala silfververk, tredje eller Östra bergmästaredistriktet. Sala silfververk tillhör Sala bergslag under särskild förvaltning.

I afseende på skogsförvaltningen är länet tilldeladt Bergslagsdistriktet men för närvarande förlagdt till Östra distriktet.

Likasom förut hafva under nu ifrågavarande femårsperiod för val af riksdagsman i andra kammaren hvar och en af länets fyra domsagor utgjort en valkrets, men sedan Enköpings stad, som tillföre med Vesterås och Köping utgjort en valkrets, blifvit, jemlikt Eders Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 5 maj 1876, förlagdt till annan valkrets, utgöres valkretsen numera

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-22.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Invånare.....	2.
Tab. Litt. A. Antal fångar åren 1876-1880.....	3.
3. Näringar.....	4.
Tab. Litt. D. Prisbelöning af hästar vid besigtningmöten 1876-1880.....	6.
Tab. Litt. C. Statistisk-ekonomisk tabell rörande Sala silfververk 1876-1880.....	8.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	10.
Tab. Litt. D. Uppgift på trafikinkomst samt drift- och underhållskostnader under åren 1877-1880 på Stockholm-Vesterås-Bergslagens jernväg och de med densamma gemensamt trafikerade Sala-Tillberga och Norbergs jernvägar.....	11.
5. Kameralförhållanden.....	14.
Tab. Litt. E. Fideikommissegendomar år 1880.....	14.
Tab. Litt. F. Förteckning på utländska aktiebolag och deras fastigheter år 1880.....	15.
Tab. Litt. G. Förteckning å inländska aktiebolag och dem tillhöriga fastigheter år 1880.....	15-17.
6. Politi.....	18.
Tab. Litt. H. Hagelskade- och hästförsäkringsinrättningarnes verksamhet åren 1876-1880.....	20.
Tab. Litt. I. Vestmanlands läns hästförsäkringsbolags verksamhet under försäkringsåren 1877-1880.....	20.
Tab. Litt. K. Insättningar i ränte- och kapitalförsäkringsanstalten 1876-1880.....	21.
Tab. Litt. L. Sjukvården. Medeltal för åren 1876-1880.....	21.
Tabellbilagor	23-39.
Tab. N:o 1. Folkmängden i Vestmanlands län åren 1876-1880.....	23.
Tab. N:o 2. Allmänna vägar och skjutsning i Vestmanlands län åren 1876-1880.....	24.
Tab. N:o 3. Hemman och jordlägenheter samt stadsjordar m. m. i Vestmanlands län år 1880.....	25.
Tab. N:o 4. Brandförsäkrings-inrättningarnes verksamhet i Vestmanlands län åren 1876-1880.....	26.
Tab. N:o 5. Fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Vestmanlands län år 1880.....	26.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 5.

ÅREN

1876—1880.

VESTMANLANDS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Under den period denna berättelse omfattar har Vestmanlands läns *gränser* och *arealinnehåll* icke undergått någon annan förändring, än den som uppkommit genom nedan omnämnda förläggning af Breds qvarn med dess utmål från Björksta socken till Breds socken i Uppsala län.

I länets *indelning uti judicielt och administrativt hänseende* har icke heller någon annan förändring skett, än att Breds qvarn, som tillhört Björksta socken i judicielt och administrativt hänseende, men i ecklesiastikt Breds socken af Uppsala län, blifvit, på grund af Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 6 december 1878, med 1880 års början i alla afseenden öfverflyttad till Breds socken.

Landsbygden är såsom förut fördelad i judicielt afseende uti 4 domsagor, i administrativt uti 5 fögderier med 23 länsmans- och 64 fjerdingmansdistrikt, i ecklesiastikt uti 60 pastorat med 70 kyrkosocknar, i afseende på sjukvården uti 3 provinsialläkaredistrikt och i afseende på skogsförvaltningen i 3 revir. I och för biträde vid polisuppsigten hafva särskilda polismän varit anstälde vid Vestanfors samt i Norbergs by och vid Kungsör. Dessa polismän, för hvilka särskilda instruktioner äro af läns-

styrelsen utfärdade, och af hvilka den vid Kungsör anstälde tillika utöfvar fjerdingmansbestyret i det ena af de tvenne fjerdingmansdistrikt, hvaruti Karlskyrka socken är indelad, aflönas dels af kommunerna och dels från det statsanslag, som beviljats till afföning och underhåll af särskild polisstyrka på landet.

Länets fyra städer, Vesterås, Arboga, Köping och Sala, äro fortfarande med egen jurisdiktion och administrativ förvaltning försedde.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 13 november 1874 tillhör länet, med undantag af Sala silfververk, tredje eller Östra bergmästaredistriktet. Sala silfververk tillhör Sala bergslag under särskild förvaltning.

I afseende på skogsförvaltningen är länet tilldeladt Bergslagsdistriktet men för närvarande förlagdt till Östra distriktet.

Likasom förut hafva under nu ifrågavarande femårsperiod för val af riksdagsman i andra kammaren hvar och en af länets fyra domsagor utgjort en valkrets, men sedan Enköpings stad, som tillföre med Vesterås och Köping utgjort en valkrets, blifvit, jemlikt Eders Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 5 maj 1876, förlagdt till annan valkrets, utgöres valkretsen numera

endast af Vesterås och Köpings städer, för hvilken valkrets, likasom för de öfriga inom länet, omedelbart valsätt, jemlikt beslut och länsstyrelsens kungörelse den 14 februari 1879 är antaget. Arboga och Sala städer utgöra fortfarande en valkrets.

2. Invånare.

Folkmängden inom länet utgjorde vid slutet af år 1875, enligt mantalslängderna, 123,266 personer, samt uppgick vid 1880 års slut, på sätt bifogade **Tabell N:o 1** utvisar, till 128,711 personer. Folkmängden har således under perioden ökat med 5,445 personer, deraf för landsbygden 4,167 och för städerna 1,278, hvilket närmare inhemtas af tabellen. Tillväxten har minskats under de senare åren och för år 1880 uppgått till endast 34 personer. En orsak härtill synes ligga i den betydliga tillökningen af antalet utflyttade, särskildt till *utrikes ort*, hufvudsakligast till Amerika.

Antalet till utrikes ort utflyttade utgjorde:

År 1876	44.
» 1877	54.
» 1878	57.
» 1879	421.
» 1880	791. 1,367.

Utvandringarne, särskildt till Amerika, hafva sålunda under de senare åren i ej obetydlig grad tilltagit, hvartill orsakerna egentligen torde böra sökas dels i ogynsamma förhållanden och minskade arbetsförtjenster i hemlandet under några af de förflutna åren och dels i arbetsklassens växande begär efter sjelfständig ställning, ökad genom förespeglingar om lätt fångad framgång å utrikes ort.

Ställningen i *ekonomiskt afseende* har hvad den besutne jordbrukaren vidkommer, trots de mindre gynsamma årsväxterna under perioden, icke undergått någon egentlig rubbning, hvartill, utom besparingar från föregående goda år, torde hafva bidragit den större möda och omtanke, som ådagalagts, och den bättre insigt, som allt mera vunnits i jordbruks- och ladugårdsskötseln, äfvensom måhända ock den sparsamhet, minskade inkomster påkallat.

För den del af befolkningen, som egnat sig åt bergsbruk, fabriker och andra industriella ändamål, har deremot förhållandet varit mindre tillfredsällande genom låga priser på tillverkningen och brist på lifaktighet i omsättningen samt under vissa tider af perioden äfven tryckta penningeförhållanden, af hvilket allt såväl arbetsgifvaren som arbetstagaren lidit; dock har i allmänhet bördan kunnat bäras, antagligen genom omtänksamma åtgärder och ansträngningar, och i många fall förut förvärfvadt välstånd.

Att handeln äfven haft kännning af berörda förhållanden, faller af sig sjelft.

Utsökningsmålen antal har icke tilltagit utan tvärtom under de båda senare åren af perioden ej obetydligt minskats. Endast få försäljningar af för gäld utmätt fast egendom hafva förekommit och omfatta blott mindre hemmansdelar eller egendommar och gårdar. Likaså har antalet cessioner under perioden icke varit anmärkningsvärdt större än tillföre.

Invånare. Tabell N:o 1. Utsökningsmål. Sedlighet.

Landstinget eger att för länet välja fyra riksdagsmän i första kammaren.

Angående länets *naturbeskaffenhet* åberopas hvad berättelserna för föregående femårsperioder innehålla.

Beträffande *utsökningsmålen* under perioden åberopas följande tabell:

År.	Hos Konungens Befallningshafvande.		Hos öfverexekutor i stad.		
	Antal.	Ådömdt belopp.	Antal.	Ådömdt belopp.	
1876.....	1,530	98,871	90	—	—
1877.....	1,951	147,750	—	—	—
1878.....	3,591	267,126	—	—	—
1879.....	1,326	186,155	80	134	34,458 36
1880.....	915	107,634	62	171	18,690 50

I afseende på *sedligheten* synes förändring till ett bättre hafva inträdd; i synnerhet har dryckenskapslasten aftagit och det jemväl hos den tjänande och lösa befolkningen, befördradt dels genom mindre god arbetsförtjenst och mera vaknad omtanke och dels af den bättre rigtning tidsandan härutinnan tagit, påverkad i ej obetydlig grad af nykterhetsföreningar och särskildt det under de senare åren till riket och äfven detta län spridda, i Amerika och England bildade sällskapet »Good Templar», hvilket sällskaps sträfvan, om de städe komma att utgå från menniskoälskande och ärliga afsigter, torde med tiden kunna uppnå ett vackert och önskligt resultat på nykterhetens område. Beklagligtvis finnes dock, egentligen i städerna, en del lösa arbetare, hvilka icke vilja binda sig genom någon fast anställning eller underkasta sig något föreningstvång i fråga om nykterheten, utan förlösa sin tillfälliga, under goda konjunkturen ofta rikliga, arbetsförtjenst till stor del på dryckenskap, så att, då mindre goda tider inträffa, de ofta nödgas anlita fattigvården eller den enskilda välgörenheten för erhållande af bidrag till sitt uppehälle samt genom sysslolöshet och lättja icke allenast icke kunna försörja sig och de sina, utan ock blifva en börda för samhället. Visserligen hafva de i Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående fattigvården den 9 juni 1871 meddelade stadganden i afseende på den lättjefulle och tredskande arbetaren gifvit myndigheterna tillfälle att hålla den till arbete, likasom nådiga stadgan angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer den 29 maj 1846 ock anvisar medel att tvinga till sysselsättning, men någon hufvudsaklig förändring till något bättre i dessa hänseenden torde icke kunna vännas eller emotas, med mindre att arbetsanstalter eller arbetsinrättningar varda, åtminstone en inom hvarje län, anordnade, vid hvilka anstalter icke allenast den försvarslöse, dock ej för vissa brott straffade, löse arbetaren, utan äfven, och i första rummet, den arbetsföre mannen, som vare sig, ofta till följd af vårdslösad uppfostran, genom lättja eller genom, utan hans särskilda förvällande orsakad, brist på arbete är i saknad af sysselsättning, skall och kan beredas arbete och såmedelst tillfälle ej blott att

sig sjelf försörja, utan ock att draga försorg om de sinas nödortfiga bergning, hvarförutan en sådan arbetsanstalt, behörigen anordnad och handhafd, otvifvelaktigt mången gång skulle bidra till, att den på villovägar stadd arbetaren kunde återföras till samhället såsom en nyttig och aktningvärd medlem. Denna fråga, åstadkommande af arbetsanstalter i de särskilda länen, en fråga, som säkerligen kommer under nådig ompröfning i sammanhang med ifrågasatta förändringar i stadgandena angående försvarslöse personer, anser Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande vara en bland de mest magtpåliggande angelägenheter, och endast det förhållande, att länets landstings medel särskildt under de senare åren hårdt anlitas, särdeles för sjukvården och länets folkhögskola, har orsakat, att icke redan förslag i sådan syftning blifvit af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till landstinget framställt.

Till ledning för bedömande af befolkningen i sedligt afseende, torde ock kunna tjena de uppgifter, som innefattas uti nedanstående tabell Litt. A., angående straffarbetsfångar samt försvarslöse och enligt Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående fattigvården den 9 juni 1871 till allmänt arbete dömda personer.

Härtill komma 29 personer, tillhörande länet, hvilka hafva blifvit till behandling såsom försvarslöse öfverlemnade, men efter undergången förhör och erhållet förstärkande att skaffa sig laga sysselsättning genast på fri fot stälde.

Folkundervisningen omfattas fortfarande med intresse. Flera skolhus hafva under perioden blifvit byggda samt lärare anstälde. Särskilda anslag för folkundervisnings befrämjande hafva lemnats såväl af landsting som hushållningssällskap, hufvudsakligast till den i förra femårsberättelsen under rubriken politi omförmälda folkhögskola, som, anlagd och anordnad i närheten af Kumla sockens kyrka och Tärna station på Sala—Tillberga jernväg under namnet Vestmanlands läns folkhögskola, sedan den 1 november 1876 utfövar sin verksamhet, hvarutinnan närmare redogörelse lemnas under rubriken politi och undervisningsanstalter.

Sockenbibliotek, som finnas inom, man kan säga alla församlingar, om ock af större eller mindre omfattning eller betydande innehåll, anlitas i allmänhet med stort intresse, och föreståndarne för biblioteken låta sig angeläget vara att verka för spridande af den kunskap och upplysning, som på sådant sätt kan beredas.

I trosläran förekommer inom detta län, liksom inom de flesta öfriga, ett visst sektväsende. Baptismen räknar fortfarande de flesta anhängarne och särskilda bönehus finnas inom några församlingar. Metodisterna hafva mindre utbredning, men äro dock metodist-episkopalförsamlingar bildade i Odensvi socken äfvensom i Arboga stad.

I ett eller annat enstaka fall hafva förekommit så kallade ny-evangeliska eller till den »Waldenströmska» riktningen hörande personer. I några fall lär äfven nattvarden inom en eller annan sekt vid bönemöten utdelats.

Om ock sektväsendet i trosläran kan sägas hafva snarare till- än aftagit, har dock icke något egentligt störande för det borgerliga eller kyrkliga samfundet genom detta sektväsende förefallit.

Den fysiska utvecklingen hos ungdomen af manliga könet torde, med afseende å antalet approberade beväringsspligtige ungdomar de särskilda åren, kunna anses hafva om ock i ringa mån under perioden gått framåt, och synes följande tabell angående beväringssynglingarne lemna stöd för detta omdöme:

	Approberade.	Befriade.	Kasserade.	Summa.
Å landsbygden år 1876	673	54	212	939
» » 1877	475	44	221	740
» » 1878	632	31	210	873
» » 1879	637	70	247	954
» » 1880	729	55	232	1 016
Summa	3,146	254	1,122	4,522

Tab. Litt. A.

Antal fångar åren 1876—1880.

	Fångar, mantalskrifna i länet.						Å Länsfängelset i Vesterås förvarade fångar.																
	Till straffarbete dömda.		Till allmänt arbete såsom försvarslöse dömda.		Till allmänt arbete enligt fattigvårdsförordningen dömda.		För undergående af								Ransakningsfångar.	Lösdrifvare och försvarslöse.	Barn, som åtföljt sina mödrar.	Frigifne eller till andra fängelser afskickade.		Summa i länsfängelset förvarade fångar.			
							Straffarbete.		Fängelse såsom urbota.		Fängelse såsom förvalningsstraff.		Allmänt arbete enligt fattigvårdsförordningen.										
m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.		
År 1876	29	2	8	—	5	1	46	2	16	—	75	6	21	1	39	2	95	6	—	245	14	292	17
» 1877	29	10	2	1	7	—	38	13	14	1	81	3	29	1	38	10	106	4	1	273	25	307	32
» 1878	18	5	9	—	3	—	28	9	16	—	78	—	6	—	35	7	140	8	1	270	19	304	24
» 1879	28	5	4	1	5	1	41	6	13	1	90	3	6	1	42	6	113	7	2	263	20	307	24
» 1880	33	4	5	1	6	2	45	5	14	1	89	4	7	2	48	3	144	10	5	322	22	352	25

	Approberade.	Befriade.	Kasserade.	Summa.
I städerna år 1876	84	4	37	125
» » 1877	78	7	33	118
» » 1878	82	3	33	118
» » 1879	102	4	43	149
» » 1880	84	6	60	150
Summa	430	24	206	660
I hela länet år 1876	757	58	249	1,064
» » 1877	553	51	254	858
» » 1878	714	34	243	991
» » 1879	739	74	290	1,103
» » 1880	813	61	292	1,166
Summa	3,576	278	1,328	5,182

De frivilliga skarpskytteföreningarna inom länet hafva under ifrågavarande period fortsatt sina öfningar och till antalet utgjort nio stycken, nemligen: Vesterås, Arboga, Köpings stads och Åkerbo härads, Sala, Strömsholms och Snefringe härads, Skultuna sockens, Haraker och Romfartuna socknars, Vagnsbro härads samt Torstuna sockens, af hvilka dock den sistnämnda eller Torstuna sockens blifvit upplöst och upphört med år 1879.

Sala skarpskytteförening har förändrats till skytteförening, jemlikt Eders Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 20 december 1878, samt stadgar för denna skytteförening faststälts den 4 september 1880. Skarpskytteföreningarnes effektiva styrka uppgick till:

År 1876	1,748.
» 1877	1,745.
» 1878	1,671.
» 1879	1,697.
» 1880	1,612.

3. Näringar.

A) **Jordbruks- och boskapsskötsel.** Jordbruket, länets modernäring och den på hvilken invånarnes välmåga hufvudsakligen beror, har under den period, denna berättelse omfattar, ytterligare gått framåt. Större insigter och icke skydda uppoffringar för att öka jordens afkastning hafva visserligen icke alltid uti gynsamma skördar fått sin lön, men hafva åtminstone beredt mera lätthet för landtmannen att bära ett ogynnsamt skördeår. Intresset och bemödandet att alltmara förbättra jorden, särdeles genom en större kreatursstock och ordnad ladugårdsskötsel samt tillgodogörande af den större erfarenhet, som år från år vinnas, är fortfarande lifligt ej allenast hos den större egendomsegaren utan äfven hos den mindre jordbrukaren.

Den i förra berättelsen omförmälda åtgärd af hushållnings-sällskapet att genom en med förhållandena hemmastadd, sakkunnig person insamla, så vidt möjligt vore, fullständiga och pålitliga uppgifter för *jordbruksstatistiken* har fortgått äfven under denna period och är numera nära sin fullbordan.

Begagnandet af *maskiner vid landtbruksskötseln* tilltager år från år, och såväl sänings- som slättermaskiner, ändamålsenliga tröskverk och hästräfsor äro numera icke sällsynta, äfven vid mindre egendomar. Vid flera större egendomar verkställas trösk-

Och hafva dessa föreningar åtnjutit i anslag:

	Af staten				Af lands- tinget till skarp ammuni- tion och målskjut- nings- premier.
	till in- struktö- rens aflö- ning.	till skarp ammuni- tion.	till mål- skjut- nings- premier.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
År 1876	2,036	814	814	3,664	438
» 1877	2,187	877	877	3,941	479
» 1878	2,171	870	870	3,911	478
» 1879	2,100	842	842	3,784	478
» 1880	2,041	818	818	3,677	490
Summa	10,535	4,221	4,221	18,977	2,363

Under den tidrymd berättelsen omfattar har förhållandet i afseende på *sjukligheten* icke varit så tillfredsställande som under föregående år. År 1878 utbredde sig den svåra och många offer, hufvudsakligast bland de yngre barnen, kräfvande hals-sjukdomen difteri alltmara såsom epidemisk och har härjat inom städerna samt många socknar å landsbygden. Vesterås och Köpings städer hafva varit de, som egentligen lidit af densamma. Å landsbygden har sjukdomen varit gängse såsom epidemisk, hufvudsakligen i Vester-Fernebo, Norbergs, Harakers, Vestanfors, Romfartuna och Kila socknar, svårast i den förstnämnda eller Vester-Fernebo socken, der omkring 100 dödsfall timade under åren 1879—1880, samt extra läkare varit anställd från den 17 september 1880 till den 14 April 1881. Sjukdomen, som uppträdde jemväl i förening med skarlakansfeber, synes dock numera vara i aftagande och har på vissa orter upphört.

ningsarbeten, försågning af virke m. m. medelst användande af lokomobil.

Användning af *artificiella gödningsämnen* har alltmara tillvunnit sig allmänhetens förtroende, och äfven den mindre jordbrukaren söker bereda sig tillgång derå.

I afseende på *brukningssättet* af jorden, torde numera nästan öfverallt vara infördt och begagnadt det så kallade cirkulations- eller vaxelbruket, och endast på vissa orter förekommer det gamla tvåskiftesbruket.

Hvad *årsväxten* beträffar, så inträdde, efter några öfvervägande goda skördar under föregående fem år, med år 1876 en vändning, som lemnade landtbrukaren en äring af dess jord i allmänhet mindre fördelaktig, än under de föregående. De af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande afgifna årsberättelserna innehålla det totalomdömet att årsväxten utfallit:

År 1876: något under medelmåttan.

» 1877: under medelmåttan.

» 1878: god, särdeles med afseende på den rika fodertillgången.

» 1879: medelmåttig.

» 1880: i det närmaste medelmåttig.

Bland större arbetsföretag, åsyftande *förbättring* och *uppodling af jord*, förekomma under perioden följande, som torde böra särskildt omnämnas.

a) *Sjön Temnarens sänkning*, omförmäld i förra berättelsen såsom påbörjad, fullbordades år 1879 med en kostnad af 398,499 kronor 2 öre, utan understöd af statsmedel. Genom detta företag, som berört Vestmanlands och Uppsala län, har inom länet, i Öster-Våla och Harbo socknar, en areal af 38,692·21 kvadratref mark blifvit förbättrad, och en landvinning af 3,858·40 kvadratref uppstått.

b) Sänkning af den så kallade *Ransta Lillån*, i Kumla, Sevalle och Tillberga socknar, hvarigenom jordförbättring vunnits å 2,662·37 kvadratref och för hvilket arbete intressenterne undfått af allmänna medel 3,400 kronor utan återbetalningsskyldighet och 7,050 kronor såsom lån.

c) Sänkning af *Sagåns strömfåra* mellan Sala hytta och Bispebo i Sevalle socken är under utförande.

d) Sänkning af *sjön Hjelmaren* är påbörjad, men detta stora arbetsföretag berör inom Vestmanlands län allenast egendom i Säterbo socken.

e) Vid Uttersbergs egendom i Skinskattebergs och Heds socknar hafva uppodlats omkring 155 tunnland hagmark, hvaraf bildats en utgård, försedd med nödiga byggnader.

I öfrigt hafva inom länet förekommit åtskilliga mindre odlingar och jordbruksförbättringsarbeten.

Strandegarne vid Mälaren samt Köpings- och Arbogaåarne tillskyndas kännbar skada genom *Mälarens vattenflöden*, dels genom omedelbar skada å gröda och dels genom rubbning i den ordnade växtföljden, således i hushållningsplanen. Önskligt vore om utredning af orsakerna till dessa vattuflöden och öfversvämningar samt angående de åtgärder, som till förekommande deraf borde vidtagas, kunde vinnas, en fråga, som, särdeles magtpåliggande och hvarutinnan kronan, såsom egare af mera än 5,000 tunnland jord, eger ej obetydligt intresse, numera af komiterade för strandegare vid Mälaren dragits under Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och således snart erhåller sin lösning.

Trädgårdsskötsel och fruktträdsodling drifves egentligen blott på herregårdarne och äfven der mer eller mindre omsorgsfullt. Någon mera uppmärksamhet och intresse synes äfven allmogem, om ock i ringa mån, egna häråt. Mycket återstår dock ännu att önska i denna väg, men den undervisning i trädgårdsskötsel och plantering, som vid folkskolorna meddelas barnen, äfvensom utlemnandet från hushållningssällskapets trädskola af dels fruktträd och kärnstammar till ympning, dels ock åtskilliga växter till alla skolor från hvilka anhållan derom ingått, samt de af hushållningssällskapet utdelade belöningar för trädgårdsanläggningar och för trädgårdsalster böra ingifva förhoppning, att hågen för denna angenäma och förädlande sysselsättning samt, om den rätt bedrifves, i viss mån lömande binäring skall alltmåra lifvas. Af hushållningssällskapet antagen och afföнад *läns-trädgårdsmästare* har årligen lemnat undervisning, äfven vid folkskolor, i ympning och beskärning af fruktträd samt varit anlitad för uppgörande af ritningar och planer till samt utfört trädgårds- och parkanläggningar med flera arbeten.

Beträffande *spanmålsprisen* och *dagsverklönerna* torde de årliga markegångstaxornas pris tjena till måttstock. Tjenste-

hjonslönerna hafva under de senare åren i allmänhet nedgått, så att vanliga årslönen utgjort:

för dräng mellan 150 å 200 kronor,

» piga » 60 å 100 »

Värdet af stat och lön torde kunna beräknas utgöra:

för dräng omkring 275—350 kronor,

» piga » 120—230 »

Dagsverksprisen hafva under vissa förhållanden, särskildt under bergningstiden, uppgått till högre belopp än de uti de årliga markegångstaxorna upptagna och utgjort för man ända till 2 kronor 50 öre och för qvinna till 1 krona 25 öre.

I afseende på *hemmansklyfningar* och *jordafsöndringar* förekomma under denna period samma förhållanden som förut angifna. De äro fåtaliga, och allmogem i allmänhet styckar ej gerna sina områden, hvarför ock hemmansklyfningar sällan förekomma annorledes än i följd af laga skiften; men jordafsöndringar på vissa år af mindre jordområden ega deremot oftare rum, ehuru de blott undantagsvis hos Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande anmälas till fastställelse och afgälds bestämmande, utan endast tryggas genom inteckning i den hemmansdel, hvarifrån upplåtelsen skett. *Jordafsöndringar, derå afgäld blifvit* af länsstyrelsen *fastställd*, hafva till antalet varit:

	Vesterås fögderi.	Kungsörs fögderi.	Bergslags fögderi.	Salbergs fögderi.	Väsby fögderi.
År 1876	10	2	4	2	—
» 1877	9	—	1	3	—
» 1878	6	2	2	17	3
» 1879	3	5	7	5	1
» 1880	6	5	6	4	1
Summa	34	14	20	31	5

På sätt ock uti förra berättelsen finnes omförmäldt, hafva inom länet bildats bolag för försäkring mot *hagelskada å växande gröda*, nemligen ett omfattande hela länet och ett endast Åkerbo härad, af hvilka det förra trädde i verksamhet år 1873 och det senare år 1875. För dessa bolag redogöres närmare under titeln försäkringsinrättningar.

I afseende på *hüstaafveln* hafva såväl landstinget som hushållningssällskapet under perioden lemnat anslag till prisbelöning af hästar vid de besigtningmöten, hvilka, jemlikt Eders Kungl. Maj:ts nådiga kungörelser den 20 februari 1874 och den 19 december 1879, årligen hållits i Vesterås, Köping och Sala. Såsom närmare redogörelse för dessa möten återopas följande tabell Litt. B.

Förutom det i tabellen upptagna belopp har hushållningssällskapet af det för ändamålet beviljade anslag utbetalt ersättning till den af sällskapet utsedde ledamot af besigtningssnämnden och till den vid besigtningmötena biträdande veterinär.

Under åren 1879 och 1880 hafva så kallade *remontmarknader* varit i Vesterås hållna. För dessa marknader är anordnad en särskild plats invid jernvägsstationen samt tvenne stallbyggnader der uppförda m. m. för en kostnad af nära 6,000 kronor, hvartill hushållningssällskapet beviljat anslag samt Södermanlands läns hushållningssällskap bidragit med 1,500 kronor. Vid marknaden 1879 anmäldes till försäljning 147 hästar, af

hvilka omkring 50 såldes. Vid marknaden 1880 voro 170 hästar anmälda, men endast omkring 40 stycken såldes.

Särskild *hästmarknad*, hufvudsakligen afsedd för jordbrukets behof, hålles ock numera på våren hvarje år i Vesterås.

Statens *beskällare* från Strömsholms stuteri hafva årligen varit i olika orter inom länet utstälde; och hafva såväl dessa som af hushållningssällskapet fortfarande utstationerade trenne beskällare varit ganska mycket anlitade.

Anslag af hushållningssällskapet för undervisning af en elev i *hofbeslagslära* har fortfarande lemnats.

Af allt detta framgår, att ändamålsenliga åtgärder för hästafvelus förbättrande vidtagas samt att intresset för saken är lifligt, hvilket ock haft till följd att hästskötseln och uppfödning af goda hästar väsentligen gått framåt.

Åt *ladugårdsskötseln* synes allt mera omsorg fortfarande egnas dels genom anskaffande af bättre ras- och afvelsdjur och dels genom rikare och ändamålsenligare utfodring, hvilket allt uti ökad mjölkproduktion lemnat rik belöning för uppoffring och omtanka. Hushållningssällskapet har bidragit i väsentligaste mån till höjande af insigt i och väckande af intresse för denna hushållsgren. Vid årliga landtbruksmöten utdelas betydliga belopp i premier för vackra och väl uppfödda kreatur. Genom nitiska undervisare, som flitigt anlitas, befrämjas insigten, och har hushållningssällskapet dels sjelf gått i författning om inköp af tjurar af ädlare ras för att inom länet utstationeras och dels genom särskilda anslag sökt befrämja boskapsafveln. För utbildning af dugliga ladugårdsskötare har hushållningssällskapet låtit från den 1 november 1880 vid Häggsta i Odensvi socken anordna en *kreatursskötarekola*, der 2 elever årligen skola njuta undervisning.

Mejerihandling är fortfarande stadd i utveckling och antalet af mejerier ökad samt den af hushållningssällskapet anstälde *mejeriinstruktörens* verksamhet ganska mycket anlitad.

Afveln af *får* och *svinkreatur* synes vara på samma ståndpunkt som förut, och något uppfödande af dessa djur för försäljning i någon större skala eger icke rum.

Hvad *helsotillståndet bland husdjuren* beträffar, har detsamma under perioden varit i allmänhet godt, dock hafva under år 1877 förekommit fall af mjeltbrand och år 1879 några af lungrota.

Landtbruksskolan vid Stenby i Munktorps socken, understödd med årligt statsanslag af 4,000 kronor, har fortgått efter enahanda undervisningsplan samt under ledning af samma nitiska föreståndare som förut. Undervisningen har årligen meddelats åt 12 å 13 frilärningar samt 1 å 2 betalande lärjungar. De flesta af dessa lärningar, af hvilka betalande äfven varit från främmande län, hafva afgått med goda vitsord samt erhållit plats såsom rättare. Några hafva efter slutad kurs sökt inträde vid större landtbruksskola för att än vidare utveckla sina insigter i jordbruket.

Såväl de af staten anstälde *landtbruksingenjörer* som ock hufvudsakligast, särskildt af den mindre egendomsegaren, den af hushållningssällskapet anstälde *länsagronomen* hafva fortfarande ganska mycket anlitats i och för uppgörande af planer till egendomens skötsel och jordens indelning i vaxelbruk, för meddelande af råd och upplysningar angående jordbruket m. m.

De hos hushållningssällskapet anstälde *länsdikare*, i och för meddelande af upplysning i täckdikning, äfvensom den så kallade *maskininstruktören*, för tillhandagående i fråga om inköp och uppsättning af lokomobiler och tröskverk m. m., hafva ock varit allt mera upptagne.

Såväl hushållningssällskapet som ock länets landsting hafva beviljat anslag till aflönande af *veterinärläkare* inom länet äfvensom för beredande af flere veterinärläkares anställande å lämpliga platser.

Sedan riksdagen anslagit medel såsom bidrag till upprättande och underhåll af *kemiska stationer* för jordbruket och näringarnes behof inom de orter, der hushållningssällskapen förbundet sig att bekosta alla för dylika anstalter nödiga utgifter, omfattades denna fråga med särdeles intresse, och då svårigheter uppkommo att i förening med närgränsande läns hushållningssällskap åstadkomma inrättande af sådan station, blef enligt länets hushållningssällskaps beslut den 29 januari 1877 en kemisk station i öfverensstämmelse med föreskrifna vilkor på sällskapets bekostnad upprättad i *Vesterås* och trädde i verksamhet den 1 oktober 1877. Antalet och beskaffenheten af de undersökningar, som vid stationen utförts från dess öppnande och till slutet af 1880 inhämtas af följande uppgift:

Tab. Litt. D.

Prisbelöning af hästar vid besigtningmöten 1876—1880.

	Anslag af						Utställda				Prisbelönade								
	Statsmedel.		Landstinget.		Hushållningssällskap.		Beskällare.	Fölston.	Unghästar.	Summa.	Beskällare.			Fölston.			Unghästar.		Summa.
	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.					Med 150 kronor.	Med 100 kronor.	Skådepenning i silfver.	Med 75 kronor.	Med 50 kronor.	Med 20 kronor.	Skådepenning		
							i silfver.	i brons.											
År 1876.....	1,015	40	338	47	676	93	8	25	60	93	6	—	1	6	11	—	16	19	59
» 1877.....	1,484	20	494	73	989	47	9	41	63	113	7	—	—	16	12	—	14	29	78
» 1878.....	1,695	60	471	—	1,224	60	20	38	52	110	10	—	2	18	7	—	24	18	79
» 1879.....	1,283	70	320	93	962	77	19	72	95	186	5	—	—	13	12	—	32	31	93
» 1880.....	1,445	60	722	80	722	80	16	85	98	199	3	4	—	5	30	2	59	—	103

1) Sällskapet särskildt.

	1877.	1878.	1879.	1880.	Summa.
Jordarter	10	51	36	60	157
Gödningsämnen	1	17	21	21	60
Närings- och foderämnen ..	10	48	22	57	137
Vatten	6	43	36	19	104
Utsädesfrö	—	176	22	19	217
Metaller och malmer	—	35	34	13	82
Föremål att prövas på arsenik	27	926	447	1,025	2,425
Diverse undersökningar	5	26	34	39	104
Summa	59	1,322	652	1,253	3,286

En annan sida af stationens verksamhet är att åt dem, som sådant önska, meddela råd och upplysningar i frågor rörande jordbruket och näringarne, hvarjemte föreståndaren på revisi- onen verkställer resor för samma ändamål, och har intresse för stationen och dess verksamhet äfven härutinnan visat sig vara hos allmänheten rådande. Stationen står under uppsigt af en utaf hushållningssällskapets förvaltningsutskott tillsatt styrelse.

Kostnaden för stationens underhåll har i medeltal för år utgjort, omkring:

Löner.....	4,950.
Hyror.....	1,300.
Vedbrand, lyse, kemikalier, komplettering af apparater m. m.	1,000. 7,250.

Till dessa utgifters bestridande hafva användts:

Statsanslag	3,000.
Influtna analysavgifter	1,325.
Från hushållningssällskapet.....	2,925. 7,250.

Till den kemiska stationen har bidrag jemväl erhållits från hushållningssällskapet i Kopparbergs län åren 1878 och 1879 med tillsammans 1,300 kronor. Kostnaden för stationens ordnande och första uppsättning af apparater, kemikalier, inredning och möbler m. m. utgjorde omkring 6,000 kronor.

B) Beträffande **skogshushållning** samt **jagt och djurfångst** lemnas numera redogörelse genom Kungl. Skogsstyrelsens årsberättelser, dock anser sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande böra särskildt omnämna, att en allt mera ordnad hushållning jemväl å enskilda skogar synes börja att införas, likasom intresset för skogsplantering och sådd äfven hos den mindre egendomsegaren är mera lifligt, hvarom anlitaudet af den utaf hushållningssällskapet antagne plantör och skogstjensteman bär vittne, samt att såväl länets landsting som ock hushållningssällskapet lemnat anslag för anställande af planteringar å kala marker under ledning och inseende af jägmästaren J. Arpi, och hafva skogsplanteringar verkstälts å 13 ställen å tillsammans 151 tunnland, hufvudsakligen inom vestra delen af länet, med 107,137 lärkräd, 98,865 björk, 2,470 tall, 6,444 gran och 810 lönn. Alla plantskolorna, med undantag af två, som komma att ifyllas, kunna anses fullt lyckade.

Dessutom äro till enskilda utlemnade omkring 30,000 styc- ken lärkrädsplantor. Plantskolor för frösädd hafva anlagts å upplåten mark vid Skästa gård i Dingtuna socken, der 5 skålpund tallfrö, 10 skålpund granfrö och 100 skålpund lärkrädsfrö blifvit utsädda och frö uppkommit; och visa sig plantorna utmärkt vackra.

I afseende på *jagten* torde böra omnämnas, att rådjur varit synliga inom länet, hvarför ock fridlysning å detta djurslag blifvit sökt och nådigst beviljad; att elgen något ökats; att öf- rigt nyttigt villebråd förekommer sparsamt, men under år 1880 något talrikare, morkulla dock mindre än förr, och gräsand synes, troligen med anledning af sjösänkningarna, minskas; att varg numera kan anses utrotad inom länet, och lodjur förekommer endast undantagsvis; samt att räfl likasom örnen och höns- eller dufhöken minskats betydligt, hvartill de af landstinget anslagna premier för deras dödande i väsentlig mån bidragit.

På sätt jemväl föregående femårsberättelser omförmäla, hafva angående vården om och utöfvandet af *fisket* särskilda stadgar blifvit utfärdade, den 17 oktober 1870 rörande fiske i sjöarne Mälaren och Freden samt uti de strömmar och åar som hafva sitt utlopp i dessa sjöar, och genom Kungl. Kammarkollegii utslag den 24 februari 1875 och Eders Kungl. Maj:ts nådiga utslag den 11 januari 1878 angående fiskets bedrifvande i Hjelmaren och Qvismarsjöarne. Under den 4 juli 1877 har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, med upphäfvande af ofvanberörda, den 17 oktober 1870 meddelade beslut, i hvad detsamma rörde strömmar, åar och bäckar, som inom och från länet hade sitt utlopp i någon af sjöarne Mälaren eller Freden, samt, i hufvud- saklig öfverensstämmelse med hvad vederbörande strandegare och fiskerättsinnehafvare vid särskilda inför Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hållna sammanträden för sin del beslutit, meddelat föreskrifter till efterrättelse för fiskets bedrifvande i alla de sjöar och vattendrag, som ligga inom länet, med undan- tag af sjöarne Mälaren och Freden samt Hjelmaren; hvarjemte Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande under den 17 september 1880 fastställt indelning af tretton särskilda fiskeridistrikt samt tillsatt tillsyningsmän öfver fiskets bedrifvande, hvilka tillsyningsmän af- lönas genom af länets hushållningssällskap dertill anslagna medel.

I fråga om särskildt skydd för *kräftfångsten* inom länet och efter sammanträden med vederbörande fiskerättsegare samt in- hemtadt yttrande af Kungl. Landtbruksakademien förvaltnings- komité, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 3 juli 1880 utfärdat stadga rörande kräftfångsten inom Vestmanlands län, med undantag af sjön Hjelmaren, hvarigenom föreskrifvits, att fångst af kräftor ej finge idkas under tiden från och med den 1 november till och med den 31 juli samt kräftor under sagde tid ej till salu utbjudas eller köpas; dock att för den syd- vestra delen af länet, hvilken begränsades i norr af Arbogaån till Nya Grafudden och i öster från Grafudden till Lillsjön af Hjel- mare kanal, till hvilket område jemväl räknades nämnde gräus- vatten, kräftfångst samt försäljning eller köp af kräftor vore förbjuden allenast under juni och juli månader.

Till befrämjande af *fiskodling* inom länet har landstinget beviljat anslag till utsedde komiterades förfogande, dels för tre år 1877—1879 af 4,000 kronor årligen och dels för år 1880 af 2,400 kronor. För bildande af fiskeriodlingsinstruktörer har en skola varit anordnad vid Broholmen i närheten af Däfü egendom i Munktorps socken, hvarest 7 elever erhöllo undervisning af sta- tens fiskeri-intendent, hvilken jemväl vid Elfkarleby meddelade en del af eleverne undervisning i laxodling. Sedermera antogos fyra särskilda instruktörer, hvilka efter fiskeri-intendentens före- skrift bedrefvo fiskodling och meddelade undervisning derutinnan inom länets skilda delar. Anstalter för laxodling äro anordnade vid Arbogaån i närheten af mekaniska verkstaden derstädes,

vid Mölntorp invid Kolbäckssån samt vid Forsbo invid Dalelven. Laxodlingen har med framgång bedrifvits och visat ganska lyckade resultat, likasom fiskodlingen i öfrigt af de mera vanliga fiskslagen varit gynsam. Genom de anställda fiskodlingsförsöken har kännedom om de enkla och föga kostsamma sätten att odla våra vanliga insjöfiskar spridit sig till de flesta sjöar inom länet, och synes fiskodlingen, synnerligast inom bergslagen, omfattas med stigande intresse. Statistiska uppgifter rörande fisket, särskildt i Mälaren, hafva från instruktören aflemnats till statens fiskeri-intendent, som fortfarande öfvervakar fiskodlingen samt tillhandagår med råd och upplysningar inom länet.

C) **Bergs- och brukshandtering.** Den för Vestmanlands län näst jordbruket viktigaste näringsgrenen, *jernhandteringen*, har under perioden lidit af de jemväl inom öfriga delar af riket särdeles tryckta konjunkturförhållandena, dock har tillverkningen om och i minskad skala fortfarande bedrifvits vid jernverken, åtminstone de större, bland hvilka här särskildt torde böra nämnas Ramnäs, Fagersta, Svanå, Ferna, Riddarhyttan, Uttersberg, Kolsva och Surahammar. Å det till Uttersberg hörande och der invid belägna Östanfors bruk är under 1876 fullbordad en nyanlagd hytta eller masugn; hvarjemte jernväg dragits derifrån till Uttersbergs station på Köping—Uttersbergs jernvägen. Uttersbergs bruk har under perioden ombyggt och anordnats efter nyare system. Vid Riddarhyttans bruk med Lienshytte masugn och manufaktursmide samt Hedhammars smedja har jern-tillverkningen ej obetydligt ökat. Vid Kolsva bruk har *jerntrådstillverkning* fortfarande drifvits i enahanda skala som förut, samt en mängd nya byggnader såsom disponentsbostad med flere blifvit uppförda. *Tackjerns- och stångjernstillverkningen* i allmänhet har utgjort ungefärligen enahanda belopp som under föregående femårsperioder. *Ståltillverkningen* samt *jern- och stålmanufaktur-tillverkningen* torde i det hela varit mindre. *Bessemerståltillverkningen* vid Vestanfors under Fagersta har ökat. *Gjut-godstillverkning* har bedrifvits vid gjuterier med mekaniska verkstäder i Arboga och Köpings städer samt vid Fagersta, och vid Arboga gjuteri synes tillverkningen hafva ökat. Vesterås mekaniska verkstads aktiebolags i Vesterås anlagda gjuteri med me-

kanisk verkstad, hufvudsakligen afsedt för *tillverkning af skörde-maskiner och annan landbruksredskap*, har fortgått i allt större verksamhet och dess tillverkningar vunnit välförtjent uppmärksamhet och afsättning. Vid Skultuna bruk har fortfarande bedrifvits *messingstillverkning* likasom, dock i ringa skala, vid Torshammars manufakturverk i Norbergs socken. Vid Skultuna hafva ock *kopparhamrar* och *kopparvalsverk* varit i verksamhet äfvensom *blyplåt* tillverkats. *Blyertstillverkning* har fortfarande egt rum vid Fagersta och vid Norbergs blyertsverk.

Sala silfververk. Vid silfververket hafva under perioden flera viktiga förändringar i tekniskt hänseende vidtagits. Sålunda har eldmakningen, eller bergets i grufvan löstagnande genom eldning med ved, upphört samt nyare tidens sprängämnen, dynamit, sebastin och ammoniakkrut, börjat användas. Likaså har, i stället för den gamla tvåmansborrningen, så kallad enmansborrning införts, och flera förbättringar vidtagits i och för det löstrutna bergets framforsling i grufvan. Skrädningen af det löstrutna berget har på senare tiden skärpts, och för vinnande af bättre resultat vid vaskningen har ett nytt anrikningsverk för betydlig kostnad uppförts under år 1879. Åt bergslagens skogar har större omvårdnad börjat egnas, genom anställande af en kunnig skogvaktare samt genom rödning och genom skogsfrösådd på uthuggna trakter. Den tillverkning af bränd kalk, som förut varit utarrenderad, har sedan 1877 omhändertagits af bergslaget sjelft, samt äfven limsten till beskickning vid hyttor inom angränsande trakter försålts. Bergslagens hageltillverkning har fortgått såsom tillföre. Af staten har bergslaget, utom lönebidrag till bergshauptman, grufveingeniör och bergsvärdie, åtnjutit ett kontant understöd i de så kallade konststatsmedlen, hvaremot, på sätt jemväl i förra berättelsen omförmäls, räntorna från de omkringliggande socknarna till statsverket indragits, sedan den genom nådig resolution den 31 oktober 1829 föreskrifna ränteersättningsfonden blifvit fullbildad och uppgått till 330,531 kronor 50 öre. För konststatsmedlens belopp m. m. samt brutet berg och erhållna produkter af malm, silfver och bly jemte bränd kalk och försald limsten samt tillverkade hagel lemnar följande tabell litt. C. upplysning:

Tab. Litt. C.

Statistisk-ekonomisk tabell rörande Sala silfververk 1876—1880.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Summa.
Af staten erhållne »konststatsmedel»	13,959 ⁴⁶	14,092 ³²	14,207 ⁸⁷	13,378 ⁷²	13,555 ⁸⁷	69,294 ²⁴
Till staten erlagd silfvertionde	6,658 ⁷⁹	8,849 ¹⁰	12,836 ⁵⁸	13,291 ⁶⁸	8,773 ⁷⁷	50,409 ⁸²
» » » myntarlön och slagskatt	1,640 ⁵⁵	2,180 ¹⁵	3,162 ⁵⁴	573 ⁸⁹	— ¹⁾	7,557 ¹³
» » » konststatsmedelersättning	—	7 ⁰⁰	179 ⁷²	590 ¹⁷	812 ⁴⁷	1,589 ³⁶
Uppfordradt berg	760,750	532,530	579,090	462,384	475,364	2,810,118
Erhållen stufmalm	2,290	3,344	5,776	5,465	3,406	20,281
» vaskmalm	152,260	138,887	147,900	168,020	139,272	746,339
Tillverkad silfver	1,009 ³⁰	1,342 ²⁷	2,299 ⁷⁶	1,920 ⁸⁶	1,602 ¹²	8,174 ³¹
» bly	605 ⁷⁴	644 ⁷⁷	1,144 ⁰⁴	1,040 ³⁰	572 ⁴⁰	4,007 ²⁵
» hagel	1,594 ⁸⁰	1,763 ²⁰	1,513 ⁴⁰	1,101	991 ²⁰	6,963 ⁶⁰
» kalk	—	83,864	81,226	43,398	53,212	261,700
» limsten	—	—	77,520	74,889	64,105	216,514
Använda arbetare	259	223	213	235	188	—

1) Myntarelönen och slagskatten upphörde på grund af nådig resolution.

Här torde tillika böra omnämnas, att *malmuppfördringen* från grufvor inom Norbergs, Vestanfors samt Skinnskattebergs socknar eller Norbergs och Skinnskattebergs bergslager under år 1879 åter stigit betydligt. Särskildt har *Norbergs bergslag* genom ombyggnad af Norbergs—Engelsbergs jernväg samt genom Krylbo—Norbergsjernvägen och genom särskilda bispår till grufvorna tillskyndats stora fördelar, samt synes, såväl härigenom som genom vidtagna och införda förbättringar i sjelfva grufdriften samt ändamålsenliga anordningar jemväl i öfrigt, under ifrågavarande femårsperiod hafva vunnit en betydelsefull utveckling. Särskildt torde här böra omnämnas, att ett ej obetydligt antal arbetarebostäder börjat uppföras samt en sjuk- och begravningskassa, benämnd Norbergs sjukhjulsförening, bildats, uti hvilken kassa månatlig insättning af hvarje arbetare är obligatorisk.

Malmtillgången inom *Skinnskattebergs bergslag* lemna visserligen icke så stora resultat som den inom Norbergs men är dock, särskildt den i Riddarhyttans mark, ganska värderik och i allmänhet tillräcklig för brukens behof. Af de Riddarhytte bruk tillhöriga *koppargrufvor* äro de tre djupare fortfarande ödelagda, i brist på malm, men pågå årligen försöksarbeten från dagen efter kopparmalm, dervid, dock i mindre skala, anträffats en mängd sådan af olika beskaffenhet, såsom vanlig koppar-, grå koppar-, brokig kopparmalm, kopparlasur, malakit samt till och med gedigen koppar. Mineralen *cerit* brytes fortfarande i och invid den ödelagda St. Göransgrufvan i Bastnäsälvtet inom stora odalutmälet på Riddarhytte mark. Detta mineral, som förut skall användts endast för medicinskt ändamål, lærer på senare åren äfven begagnats för åstadkommande af en ovanligt vacker och alldeles outplånlig svart färg, och skall hvarje centner, blott bruten, betingat ett pris af 55 à 80 kronor, beroende af mineralens mer eller mindre inblandning med främmande bergart. Afsättningsorten för samma mineral har i första hand varit England och Tyskland. Här torde jemväl böra omnämnas, att i slutet af oktober månad år 1880 upptäcktes, vid upptagande af en brunn vid Hulstbo hemman i Skinnskattebergs socken, djupt ner i jorden ett ämne, som skilde sig helt och hållet från de öfriga jordbeståndsdelarne samt efter undersökning befunnits vara god *kaolin* eller porlinslera, som icke förut skall påträffats i Sverige och lærer användas till finare porlän. Den betydliga halt af lerjord och ringa halt af kiselsyra, som skall utmärka denna kaolin, göra att deraf bör kunna tillverkas ett särdeles hållbart porlän. Det öfversta jordlagret af marken, der upptäckten gjordes, bestod af grus och sten till 22 fot, derunder ett lager, 5 à 6 fot djupt, af brungul kaolin och derunder ett lager, 8 fot djupt, af hvit kaolin. Skulle det upptäckta lagret befinnas vara rikt och kaolinen af lika god beskaffenhet, kan denna upptäckt blifva af särdeles värde.

Oaktadt de dyrbara och betydande anläggningar och särskilda byggnader m. m., som vid *Molnebo bruk* med Morgongåfvans tvenne masugnar och bessemerverk i Vester-Löfsta och Hvittinge socknar påkostats, har likväl någon egentlig verksamhet derstädes ej utöfvats, och icke ens någon grufva har varit bearbetad vidare än för så kalladt försvarsarbete.

D) **Fabriker och handtverkerier.** Af de angående fabriker och handtverkerier afgifna berättelser och uppgifter framgår, att antalet af dessa minskats samt följaktligen äfven tillverkningsvärdet och antalet sysselsatte arbetare nedgått, hvartill orsaken

måste sökas uti det stillastående uti näringarne och den allmänna rörelsen, som till följd af tryckta konjunkturer och minskad penningetillgång under en del af perioden varit rådande. Såsom *större fabriksinrättningar* torde böra omnämnas Hallstahammars bultfabrik i Svedvi socken, Sörstafors pappersbruk och Sörqvarns superfosfatfabrik i Kolbäcks socken, Mölntorps smidesfabrik i Munktorps socken, Köpings tekniska fabrik, afsedd för destillation af trätjära, invid Köpingsån, Grindberga fabrik för tillverkning af stubintråd och bindgarn i Arboga socken samt den vid Engelsberg i Vester-Våla socken af ett aktiebolag anlagda fabrik för tillverkning af eldfarliga oljor samt af gröfre och finare oljor och smörjor för maskiner, hvilken fabrik genom sina särdeles goda produkter vunnit ett välberättigadt anseende.

Inom Salbergs fögderi finnas många ångsågar, som de flesta jemväl innehålla kvarnverk, anlagda särskildt vid och i närheten af Heby jernvägsstation å norra stambanan, der 3 stycken sådana finnas, och vid hvilken station under perioden anlagts snickerifabriker, ett större tegelbruk, bryggeri m. m., hvilket allt i förening med en liflig handel visar, att en vidsträckt rörelse uppstått samt att denna plats genom och till följd af sin belägenhet torde utveckla sig till den mest betydande för handel och industri i östra delen af provinsen.

I afseende på länets städer har *fabriks- och handtverksindustrien i Vesterås* fortgått i enahanda utsträckning som förut, och den förstnämnda till och med vunnit någon ytterligare genom verksamheten vid Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernvägsaktiebolags maskin- och reparationsverkstad och genom Vesterås mekaniska verkstads aktiebolags mekaniska verkstad. Ett i *Arboga* år 1875 anlagdt glasbruk har under senare tiden sysselsatt omkring 40 à 50 äldre och yngre arbetare, och synes vara förhoppning om vidare utveckling af detsamma. Uti *Köpings* stad hafva under perioden icke obetydliga byggnadsföretag egt rum och bland dessa nytt rådhus och en större reparation af stadens kyrka samt en jernbro öfver Köpingsån för sammanbindande af jernvägsstationernas trafik och östra stadsdelens förening med den nya jernvägsstationen; och genom uppförande af flere bostadslägenheter har den i flera femårsberättelser omförmälda bostadsbristen blifvit fullständigt afhjelpat. Särskildt inom denna stad synes den nya byggnadsstadgan och byggnadsordningen medföra önskad verkan, och staden sjelf har ej tvekat lemna bidrag dertill genom inköpande och exproprierande af jord och gårdar, särskildt för utvidgning af stadens största salutorg och af gator, äfvensom för anläggande af vägar samt i och för hamnens och segelledens behof. Å *Sala* stads område invid vägen till Sala grufva har ett större ångbryggeri anlagts, hvilket under benämning *Sala ångbryggeriaktiebolag* tillverkat en utmärkt vara, som under de senaste åren skall vunnit en allt vidsträcktare omsättning och spridning.

Sala stad hemsöktes den 14—15 september nästlidet år af en större *eldsolycka*, som ödelade 47 gårdar till ett taxeringsvärde af 300,500 kronor. Olyckan drabbade en del af staden, som jemförelsevis med andra stadsdelar möjligen var befolkad med minsta antalet verkligt fattige och medellöse. Nöden och behovet voro dock stora nog, men, genom den allmänna välgörenhetens rika bidrag, den öfriga stadsbefolkningens hjälpsamhet och tillmötesgående i afseende å rums anskaffande åt de husvilla samt genom tillfälle att å stadens mycket bebyggda område kunna erhålla nödiga bostäder, hafva följderna af den svåra hemsökelsen blif-

vit mindre kännbara. Staden måste likväl i och för den afbrunna stadsdelens reglering, gatuanläggning, trädplantering och dränering vidkännas ganska stora uppoffringar och utgifter.

För Vesterås och Sala hafva *nya stadsplaner* blifvit nådigt fastställda, och för Arboga och Köping äro förslag till sådana under utarbetande.

Bränvinsbränning har under perioden egt rum endast vid ett bränneri, och visar följande tabell tillverkningen vid detsamma under de särskilda åren:

År 1876.....	124,184 ⁵ kannor.
» 1877.....	111,543 ⁹ »
» 1878.....	163,793 ⁶ »
» 1879.....	75,312 ⁴ »
» 1880.....	100,366 ² »
Summa	575,200 ⁶ kannor.

E) Husslöjd och binärningar. För *husslöjdens* befrämjande, denna icke allenast nyttiga utan äfven inkomstgifvande sysselsättning såväl för den jordbrukande befolkningen under sådan tid, som eljest skulle, särdeles under den mörkare årstiden, tillbringas i lättja eller med onödigt tidsfördrif, som för den mindre arbetsföra, hafva länets landsting och hushållningssällskap beviljat ganska betydliga anslag samt hushållningssällskapet genom sitt förvaltningsutskott vidtagit särdeles omfattande och ändamålsenliga åtgärder. Under perioden har landstinget anslagit 4,000 kronor för ändamålet till disposition af hushållningssällskapet, som derutöfver utgifvit mera än 17,000 kronor. Icke allenast genom bidrag till *slöjdskolor*, som numera finnas anordnade i förening med många af folkskolorna inom länet, såväl för gossar som för flickor, utan äfven i flerfaldiga andra rigtningar hafva åtgärder vidtagits; så hafva medel lemnats till belöningar för *nöthårsväfnader* till mattor och hästtäckan, bidrag lemnats till en genom enskilda personers nitiska bemödanden i *Arboga* år 1876 anordnad *slöjdskola för gossar*, årligt anslag lemnats till föreningen »Handarbetets vänner», för qvinnoslöjdens befrämjande en qvinlig elev från Fläckebo socken, der nöthårsväfnad egentligen bedrifves, varit anställd vid Borås tekniska väfskola, vid landbruksskolan på Stenby varit anordnad en undervisningskurs för

gossar i slöjd, svarfning och smide; och under ledning af statens instruktör åren 1877, 1878, 1879 och 1880, 6 à 8 veckor hvarje år, har i *Vesterås* varit anordnad en *undervisningskurs i handarbeten*, der elevernas antal utgjort 29—40, hufvudsakliga antalet folkskollärare och lärarinnor. År 1878 uppsattes och anordnades i *Vesterås* en *väfskola*, under ledning af en från Borås tekniska väfskola antagen lärarinna. Denna skola har sedan fortgått och lemnat kostnadsfri undervisning år 1878 åt 29 elever, år 1879 åt 25 elever och år 1880 åt 37 elever; och hafva derstädes förfärdigade arbeten rönt erkännande såsom vackra, starka och välgjorda. I *Vesterås* öppnades den 1 april 1880 ett *hemslöjdmagasin* för emottagande och försäljning af hemslöjdsalster. För magasinets uppehållande betalar hushållningssällskapet årligen 1,000 kronor såsom bidrag till hyra, bodpersonalens aflöning m. m., samt tillhandahåller räntefritt förlagslån af 2,000 kronor till behöfliga inköp, hvarförutom sällskapet anslagit 500 kronor till inköp af tjenliga modeller, hvilka utan afgift utlånas till slöjddikare.

Den i föregående berättelse omförmälda *möbel-*, egentligen *stol-*, *tillverkningen* i Öster-Våla och Nora socknar fortsattes, ehuru densamma under de sistförflutna åren till följd af tryckta priser varit mindre lönande. Hushållningssällskapet har anslagit medel till inköp af lämpliga ritningar och planschverk åt stolsnickarne i Öster-Våla socken.

Uti nämnda socknar äfvensom Huddunge, Harbo och Enåker utgör äfven tillverkning af *laggkärl* en husslöjd, som förtjenar att omnämnas.

Tillverkning utaf *mattor af nöthår* fortsattes inom Fläckebo socken och uppmuntras af hushållningssällskapet genom understöd och genom föranstaltande af utställningar deraf under Sala vintermarknader.

Intresset för *biskötsel* synes icke hafva blifvit större, och idkas densamma endast till eget behof hos ett fåtal inom länet.

Till följd af de allt mera utvecklade och beqvämare kommunikationsanstalterna kan *varuforslingen* numera anses hafva upphört såsom binärning, med undantag möjligen i bergslagera, der koltransporten vissa tider af året fortfarande torde ega rum.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) Landtkommunikationer. Den märkligaste tilldragelsen härutinnan inom Vestmanlands län var onekligen den då *Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernväg* i hela dess utsträckning, efter den stora möda och de nitiska ansträngningar samt särdeles betydliga uppoffringar, som detta omfattande jernvägsbyggnadsföretag kräfft och erfordrat, den 12 december 1876 af Eders Kungl. Maj:t sjelf nådigt förklarades öppnad för trafik och sedermera den 15 i samma månad genom ordinarie bantåg och turer för allmänheten uppläts. Denna jernväg håller i längd 18⁴ mil samt har följande stationer inom länet, nemligen å linien Stockholm—Tillberga: Orresta, Tortuna och Tillberga; å linien Tillberga—Engelsberg: Skultuna, Svanå, Ramnäs, Seglingsberg, Nordanö och Engelsberg samt en anhaltstation vid Ansta, Romfartuna socken; å linien Tillberga—Köping: Vesterås, Dingtuna, Kolbäck, Munktorp och Köping. Under år 1876 öppnades ock *Oxelösund—Flen—Vestmanlands jernväg* med bangrenar öfver Qvicksund

till Kolbäcks station samt öfver Arbogaån vid Kungsör till Valskogs station; och finnas å denna jernväg, som har en längd inom länet af 3¹ mil, följande stationer, nemligen å linien Qvicksund—Kolbäck: Strömsholm och Kolbäck, samt å linien Rekarne—Valskog: Öster-Tibble, Kungsör och Valskog. *Norbergs jernväg*, som genom Krylbo—Norbergs jernväg sammanbindes med norra stambanan, har under perioden ombyggt till bredspårig och har följande stationer: Engelsberg, Högfors, Norberg och Kärrgrufvan. Denna jernväg har en längd af 1⁷ mil. *Krylbo—Norbergs jernväg* med en längd af 1⁸ mil har inom länet station vid Kärrgrufvan samt anhaltstationer vid Kallmora, Andersbenning och Bjurfors. Å *norra stambanan*, som från gränsen emot Uppsala län emellan Ålands och Vittinge stationer till gränsen emot Kopparbergs län emellan Rosshyttans station och Brovallen, genomlöper länet med en längd af omkring 5 mil, finnas stationer vid Vittinge, Morgongåfva, Heby, Sala, Broddbo och Ross-

hyttan. *Sala—Tillberga jernväg* har en längd af 2·6 mil med stationerna Sala, Tärna, Ransta, Hedensberg och Tillberga. *Köping—Hults jernväg* från Örebro län genom detta län, en längd af omkring 2·5 mil, förbi Arboga till Köping har följande stationer inom länet: Jäder, Arboga, Valskog och Köping. *Köping—Uttersbergs jernväg* har en längd af 3·4 mil samt följande stationer: Köping, Åsby, Kolsva, Gisslarbo, Bernshammar, Karmansbo och Uttersberg. I fortsättning med denna jernväg är af Riddarhytte aktiebolag, utan statsbidrag eller statslån, anlagd och under år 1880 för allmän trafik öppnad en jernväg emellan *Uttersberg* och *Lienshyttan* (Riddarhytte station) 1·2 mil lång med mellanstationen Forshammar.

I sammanhang med Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernväg trafikeras och Sala—Tillberga och Norbergs-banorna, och meddelas angående dessa jernvägar nedanstående uppgift å trafikinkomst m. m. (tabell Litt. D).

Dessa samtliga jernvägar, som löpa genom länet, bilda ett ganska stort jernvägsnät, och har Vestmanlands län härigenom tillskyndats betydliga fördelar, särskildt redan genom lindring i vägunderhåll, och skall i en framtid vinna ännu flera, så att, om ock de stora uppoffringarna för åstadkommande af dessa betydande kommunikationsleder ännu under en lång tid komma att kännas tryckande, länets framgång i ökad välstånd, till följd af de rika förvärfskällornas inom detsamma allt mera uppsökande och användande under en allt större utveckling på industriens område, samt genom dessa lätta och bekväma kommunikationslinier, alltid skall bereda rik ersättning för de kännbara utgifter, som uti ifrågavarande hänseende drabbat länets invånare.

Beträffande *allmänna vägar* och *skjutsning* åren 1876—1880 lemnar hosfogade **tabell N:o 2** upplysning.

I afseende på *väganläggningar* under perioden torde böra särskildt omnämnas:

att år 1876 fullbordades och indelades en nyanlagd väg emellan Uttersbergs bruk inom detta län och Hägernäs bruk i Örebro län, utgörande i längd 1·5 mil, deraf 1·3 mil inom Vestmanlands län; och erhöles till denna vägs byggande statsanslag till belopp af 29,300 kronor, hvarjemte återstående 975 kronor 40 öre betalats af ett bolag, bildadt af för arbetets framgång intresserade personer;

att till omläggning och förbättring af vägen från stora landsvägen vid Grisnäsbo i Skinnskattebergs socken och till Laggårbo länsmansboställe hafva vägbyggnadsskyldige inom Skinnskattebergs bergslags härad utgifvit 6,000 kronor;

att emellan Ringvalla by i Kila socken och Stäfre gård i Vester-Fernebo socken genom Kila, Fläckebo och Vester-Fernebo socknar blifvit anlagd och år 1877 för allmän trafik uppläten ny väg, utgörande i längd 24,454 fot, till hvilket vägarbete af allmänna medel utgått ett understöd af 6,000 kronor samt af intressenterne lemnats bidrag med omkring 2,000 kronor; genom hvilken väg underlättas samfärdseln emellan Bergslagen och Vestmanlands regementes mötesplats Salbohed;

att byvägarna emellan Varmsätra och allmänna landsvägen vid Norr Kärrbäck i Norrby socken äfvensom emellan Ålsta i sagde socken och Fassenbo i Vester-Löfsta socken skola, sedan de blifvit behörigen utlagda och iståndsatta, hvilket arbete nu pågår, byggas och underhållas såsom sockenvägar;

att anläggning, med statsbidrag af 2,500 kronor, pågår af ny väg emellan Berga i Möklinta socken och gränsen mot Vester-Fernebo socken och der mötande väg från Rosshyttans jernvägsstation på norra stambanan, hvarjemte en mindre vägsträcka, förbindande den genom norra delen af Kila socken ledande soc-

Tab. Litt. D. Uppgift på trafikinkomst samt drift- och underhållskostnader under åren 1877—1880 på Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernväg och de med densamma gemensamt trafikerade Sala—Tillberga och Norbergs jernvägar.

	1877.		1878.		1879.		1880.	
	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.
<i>Trafikinkomst.</i>								
Resande 1:sta klass	6,071	19,712	5,522	18,773	4,722	15,101	4,434	15,351
" 2:dra "	54,609	112,074	53,816	109,330	49,826	92,060	49,457	96,473
" 3:dje "	237,269	249,651	273,002	262,793	282,562	252,277	334,234	288,958
Trupper	835	1,245	3,659	5,533	3,198	3,656	2,864	3,687
Tillsammans	298,784	382,682	335,999	396,429	340,308	363,094	390,989	404,409
Resgods, post, åkdon och lefvande djur	—	71,988	—	72,682	—	71,754	—	76,814
Hogdsförsändelser	56,923	16,849	57,551	17,505	60,126	18,119	71,730	21,454
Fraktgods	Centner. 2,941,166	438,460	Centner. 3,430,632	484,130	Centner. 3,534,967	500,879	Centner. 4,883,198	686,744
Summa	—	909,979	—	970,746	—	953,846	—	1,180,481
<i>Utgifterna för jernbanornas drift och underhåll uppgå till</i>	—	645,951	—	549,670	—	474,316	—	511,937
<i>Utgiftsprocent</i>	—	70	—	56·6	—	49·7	—	43·0
<i>Inkomst per år och banmil</i>	—	40,064	—	42,764	—	42,020	—	52,400
<i>Utgifter " " " "</i>	—	28,454	—	24,212	—	20,895	—	22,552

kenvägen förbi Vesterby, Aspmora, Åsbo med flere byar med allmänna landsvägen emellan Broddbo och Sala stad, är under anläggning af de vägbyggnadsskyldige i Sala landsförsamling; samt att en ny väg af omkring 0.2 mil blifvit anlagd inom Hvittinge socken från häradsvägen vid Sanda till stora landsvägen vid Bollsta bro, på bekostnad af Skattmansö bruksegare och några hemmansegare inom Hvittinge socken, genom hvilken vägs anläggning tvenne stora backar undvikas och en genväg af mera än 0.1 mil uppkommer; men

att deremot den så kallade Skarspångsvägen, ledande från Öster-Våla sockenkyrka förbi Svedäng, Gräsbo med flera byar till allmänna landsvägen emellan Nora och Huddunge socknar, äfvensom den så kallade Kartavägen i Öster-Våla socken emellan Åby by och Karta qvarn blifvit från allmänna vägar utslutna och numera underhållas endast såsom byvägar.

Sedan Oxelösund—Flen—Vestmanlands jernväg dragits fram öfver Arbogaån medelst en bro vid Kungsör samt den derstädes befintliga färjöverfart i sammanhang dermed måst flyttas längre upp i ån, kom den sedan gammalt väckta frågan om anbringande af en landsvägsbro öfver ån vid Kungsör änyo under öfverläggning och behandling bland de för saken intresserade och blef äfven bragt till det resultat, att en större landsvägsbro med svängbro för sjötrafiken blifvit under år 1880 derstädes uppförd, men dock först innevarande år för trafik öppnad, — ett ganska betydligt arbete, hvars kostnad beräknats till 54,800 kronor. Denna kommunikationsled är af stor betydelse och fördel för orten, särskildt för Kungsörs betydliga kungsladugård, som har egor på båda sidor om ån, samt måste anses vara af så mycket större vikt som densamma sammanbinder landsvägstrafiken emellan Vestmanlands och Södermanlands län.

Antalet *gästgivaregårdar* eller skjutsanstalter utgjorde vid början af perioden 34, och indrogs af dessa en med 1876 års slut. Skjutsningen vid dessa återstående 33 har varit stäld på entreprenad med undantag af en. Entreprenadbidragen hafva uppgått:

år 1876 till	kronor 28,475 ⁸⁴ .
» 1877 »	» 32,784 ⁸⁴ .
» 1878 »	» 28,360 ¹³ .
» 1879 »	» 26,375 ⁶⁸ .
» 1880 »	» 23,835 ¹⁶ .

och hafva statsbidrag till kostnaden därför tilldelats:

år 1876: 7 skjutslag med	kronor 2,824 ³⁷ .
» 1877: 7 » »	» 3,740 ⁰² .
» 1878: 7 » »	» 2,248 ⁰² .
» 1879: 7 » »	» 2,248 ⁰³ .
» 1880: 8 » »	» 2,264 ⁷¹ .

Sedan under föregående årens lopp så ordnats, att alla entreprenadkontrakten upphörde att gälla med år 1880, och då det ansågs särdeles lämpligt att ordnandet af skjutsen, i öfverensstämmelse med nädiga stadgan angående skjutsväsendet den 29 maj 1878, blefve på en gång för hela länet genomförd, har och denna fråga blifvit under år 1880 slutligen afgjord, så att med 1881 års början skjutsningen för hela länet varit ordnad i öfverensstämmelse med nämnda nädiga stadga och utgöres vid 17 gästgifverier och 13 skjutsstationer. Till 24 af dessa utgå bidrag årligen med ett sammanlagdt belopp af 10,079 kronor. Vid öfrige 6 skjutsanstalter bestrides skjutsen utan särskilda bidrag,

Gästgivaregårdar. Sjökommunikationer. Postanstalter.

emot maximilegan af 1 krona 80 öre vid 5 stycken och vid 1 emot en lega af 1 krona 35 öre.

B) Sjökommunikationer. Sjön Mälaren erbjuder den största sjökommunikationsleden, samt Strömsholms kanal och dermed förenade sjöarne Åmanningen samt Stora och Lilla Aspen i Vester-Våla och Vestanförs socknar lemnar äfven en segelbar vattenled, likasom Hjelmare kanal. Arbogaån utgör farled från Mälaren till Hjelmare kanal och vidare till Arboga stad. Endast en ringa del af länet beröres af sjön Hjelmaren. Köpingsån bereder segelled från Mälaren till staden Köping, hvilken å är så utvidgad, och fördjupad, att ej sällan större och på utrikes ort gående fartyg kunnat inlöpa ända till staden. Visserligen omförmåles att än större svårigheter än förut för sjöfarten i Arbogaån uppkommit dels till följd af den bro, som i sammanhang med dragandet af Oxelösund—Flen—Vestmanlands jernväg öfver ån vid Kungsör uppförts, dels genom en landsvägsbros byggande derstädes, dels ock genom brobyggnaden vid Qvicksund för samma jernväg, så att trafiken sjöledes till Arboga numera är vida mindre är tillföre, men sådant oaktadt synes dock lokaltrafiken hafva bibehållit sig.

C). Post- och telegrafanstalter. Vid periodens början utgjorde *postanstalterna* inom länet: 3 postkontor, 4 postexpeditioner samt 42 poststationer och bestå vid 1880 års slut af 3 postkontor, Vesterås, Arboga och Köping, 3 postexpeditioner, Sala, Norberg och Stjernvik, samt 53 poststationer. Under perioden har postbefordran genom gångposter vidare utsträckts samt sådan genom landtbrefbärare anordnats, och ombesörjdes postförföring vid periodens slut å följande linier:

a) Jernvägslinier:

Stockholm—Vesterås—Örebro.
 Stockholm—Sala—Storvik.
 Tillberga—Kärrgrufvan.
 Krylbo—Kärrgrufvan.
 Kolbäck—Eskilstuna.
 Valskog—Eskilstuna.
 Köping—Uttersberg.
 Uttersberg—Riddarhyttan.

b) Kärrposter:

Bernshammar—Smedjebacken.
 Enköping—Thorstunaby—Vittinge.
 Heby—Enköping.
 Heby—Gysinge.
 Norberg—Vestanförs.
 Sala—Vester-Fernebo.
 Uttersberg—Smedjebacken.

c) Gångposter:

Broddbo—Möklinta.
 Heby—Landberga.
 Kolbäck—Hallstahammar.
 Kolsva—Skedvi.
 Ramnäs—Surahammar.
 Tillberga—Romfartuna.
 Vesterås—Barkarö.
 Östavik—Tärnsjö.
 Östanbro—Engsösund.
 Östanbro—Orresta.

d) Postbefordran med landtbrefbärare:

Arboga—Medåker.
 Dingtuna—Lillhärads.
 Harbo—Öster-Våla.
 Köping—Himmetså.
 Köping—Odensvi.
 Strömsholm—Rytterne.
 Sala—Håf.
 Vesterås—Badelunda—Irsta—Kärrobo—Kungsåra.
 Tärna—Smedsbo.
 Tortuna—Sevalla.

Elektriska telegrafstationen vid Strömsholm indrogs med februari månads utgång 1877, sedan Oxelösund—Flen—Vestmanlands jernväg och dess telegrafanstalt vid Strömsholm öppnats. Vid 1880 års slut funnos 7 statstelegrafstationer, nemligen i Vesterås och Köping af 2:dra klass med hel dagtjänst samt i Sala, Arboga, Norberg, Surahammar och Hallstahammar af 3:dje klass med inskränkt dagtjänst, samt dessutom 39 jernvägs-telegrafstationer.

D) Sjöfart och handel. Sjöfarten har i allmänhet aftagit, och vida färre ångfartyg och segelfartyg än tillföre trafikerade sjökommunikationslederna. De ångfartyg, som hafva besökt länets hamnar, äro få, och den förr dagliga ångbåtsförbindelsen emellan länets städer vid Mälaren och hufvudstaden är numera inskränkt till några dagar i veckan. Oaktadt den lättnad trafiken emellan Stockholm och Smedjebacken på Strömsholms kanal genom sjöarne Åmänningen samt Stora och Lilla Aspen beredts derigenom, att på bekostnad af Stockholm—Vesterås—Bergslagens trafikaktiebolag en hamn med lastkaj blifvit anlagd vid Engelsberg, har dock visat sig att denna kommunikationsled icke kunnat bestå i täflan med jernvägen, då före jernvägens tillkomst mera än en och en half million centner malm lastades vid Engelsberg för skeppning på kanalen, men nu deremot knappt en tredjedel af detta belopp försändes sjöledes från Engelsberg. Orsaken till detta aftagande i sjöfarten måste sökas i anläggningen af de länets genomlöpande jernvägar, som dragit till sig största trafiken, jemväl den tid då sjöfarten är öppen. Uti dessa jernvägsförbindelser ligger ock anledningen dertill, att den fordom så lifliga spannmålshandeln i Vesterås ej oväsentligen inskränkts, då landtbrukarne i omkringliggande orter genom dessa kommunikationslinier erhållit flera tillfällen till bekvämt afyttrande af jordbruksalster. Om ock handeln i Vesterås till följd häraf under perioden ej varit så tillfredsställande som förut, synes dock handeln i allmänhet inom länet icke hafva minskats i annan mån, än som af tryckta affärs- och penningeförhållanden under vissa tider af perioden framkallats. Såsom förut här i berättelsen omförmåls, synes vid och omkring Heby jernvägsstation i Vester-Löfsta socken utveckla sig en större handelsrörelse, särskildt spannmålshandel.

Vesterås stad har under år 1878 beviljats stapelstads- samt nederlags- och transitoupplagsrätt, i följd hvaraf ock sjömanshus derstädes inrättats, till hvilket såsom distrikt blifvit anvisadt: länet med städerna Vesterås, Sala, Köping och Arboga, Örebro län med städerna Örebro, Nora och Linde, undantagandes Sundbo

och Kumla härad, samt af Kopparbergs län Vester-Bergslags fögderi. Sedan vederbörligen godkändt tullhus af staden anordnats, har tullkammare öppnats den 2 augusti 1880, och utgöres Vesterås tullkammaredistrikt af Mälarens stränder till den del desamma äro belägna inom Vestmanlands län.

Vesterås stads hamn likasom Köpings stads hafva, på sätt ock i föregående femårsberättelse omförmåls, blifvit med afseende å den ökade rörelsen, betydligt utvidgade och förbättrade och synas numera fullt motsvara behovet samt vara ändamålsenligt anordnade.

Sjöfarten å Vesterås hamn har

år 1876 börjat den 28 april och upphört den 23 november.
 » 1877 » » 18 maj » » » 23 december.
 » 1878 » » 18 april » » » 10 »
 » 1879 » » 2 maj » » » 26 november.
 » 1880 » » 21 april » » » 21 »

Marknader fortfara att årligen hållas i Vesterås, Arboga, Köping och Sala, men den som förut egt rum i Norbergs by har under år 1880 upphört. En hästmarknad, företrädesvis afsedd för jordbrukets behof, hålles på sätt här förut i berättelsen omförmåls årligen i Vesterås. Särskilda så kallade torgdagar äro ock på åtskilliga orter inom länet anordnade.

Förutom i länets fyra städer har försäljning af brännvin egt rum sålunda:

År	Minut-handel.	Utskänkning.
År 1876	2.	3.
» 1877	1.	2.
» 1878	2.	2.
» 1879	2.	2.
» 1880	2.	2.

och har brännvinsförsäljningsafgiften utgjort:

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.					
	K r o n o r.									
Vesterås stad...	31,038	67	30,720	—	30,560	—	98,622	11	30,280	—
Sala » ...	20,660	—	20,660	—	20,660	—	20,700	—	20,700	—
Arboga » ...	43,146	24	39,224	24	34,016	89	28,130	79	22,240	09
Köping » ...	25,520	—	25,500	—	25,300	—	25,500	—	20,520	—
Landsbygden ...	8,903	20	9,075	07	7,611	45	7,490	42	5,920	83
Summa	129,268	11	125,179	31	118,148	34	180,443	32	99,660	92

I denna summa ingå vinstmedel i Arboga stad för alla fem åren och i Vesterås stad för året 1879.

Landstinget och hushållningssällskapet hafva af brännvinsmedel, inberäknadt andelen i nettovinsten från de i alla städerna bildade bolag för all brännvinshandel, bekommit hvar och ett sin femtedel med

år 1876 kronor	32,099 ⁰² .
» 1877	» 39,994 ⁷⁰ .
» 1878	» 63,227 ¹⁴ .
» 1879	» 47,878 ⁵⁷ .
» 1880	» 40,266 ⁷⁷ .

5. Kameralförhållanden.

Beträffande hemman och jordlägenheter samt stadsjordar m. m. lennar hosfogade tabell N:o 3 upplysning. I afseende på nybyggda boningshus i Köpings stad torde böra omnämnas, att af hela antalet, 61 stycken, äro 21 uppförda inom stadens staket och 40 å stadens område, samt att bevilningsfria byggnader äro taxerade till 422,875 kronor, som inberäknats uti taxeringsvärdet af hus och tomter. Från Sala stads bebyggda tomter hafva afdragits 47 stycken och upptagits bland obebyggda, utgörande dessa 47 stycken tomter de, som genom här förut i berättelsen omförmälda eldsvåda afbrunnit; och voro å dessa tomter uppförda men afbrunna byggnader taxerade till 300,500 kronor, hvilket belopp afdragits taxeringsvärdet å hus och tomter.

Skattdragningar hafva under perioden faststälts:

1876 den 2 mars	å lägenheten Carlsborg N:o 1 på Simtuna	allmänning.
1877 " 29 november "	" " Finnsta på Kungsörs	"
" " " " " "	" " Qvisterhult på Säterbo	"
" " 13 december å 1/8 mantal	Mickelstorp på Simtuna	"
" " 31 " "	lägenheten Prestängen o. Vesterängen å Torstuna	"
" " " " " "	Horrbo i Österunda socken.	"
" " " " " "	Bruksängen i " "	"
" " " " " "	Bränmossen i " "	"
" " " " " "	Hesselsvad och Lortmossen i Österunda socken.	"
" " " " " "	Domta fäbodrar i Hvittinge socken.	"
" " " " " "	Qvafvelbroängen i " "	"
" " " " " "	Nybyn i " "	"
" " " " " "	Östra Heby i " "	"
1878 den 31 maj	å 1/8 mantal Gaddebo N:o 1 på Simtuna	allmänning.
1879 " 27 november	å lägenheten Björnbo N:o 1 " Torstuna	"
" " " " " "	Granberga N:o 1 " "	"
" " 27 december " "	Prestgårds fäbodrar på " "	"
" " " " " "	Äng vid Asplund " "	"

Skatteköp hafva blifvit beviljade:

1876 den 2 mars	å lägenheten Grången i Kolbäcks socken för köpeskilling m. m.	651 kronor.
" " " " å "	Källsvedsmossen i Bergs socken för köpeskilling m. m.	3279 "
" " 21 juni å 3/80 mantal	Snipan N:o 1 i Hernevi socken för köpeskilling m. m.	778 "
1877 " 10 mars å 1/4 "	Igelsta N:o 1 i Romfartuna socken för köpeskilling m. m.	5565 "
" " 14 maj å 5/16 "	Virsta N:o 2 i Björskogs socken för köpeskilling.	3509 "

Kronoegendomen, indragna skogvaktarebohemmanet Slättan N:o 1 om 1/4 mantal i Öster-Våla socken är å auktion försåld för 5,155 kronor samt köpebref af Kungl. Kammarkollegium utfärdadt den 1 maj 1878.

I afseende på skiftesverket lemna Kungl. Landtmäteristyrelsens årsredogörelser om landtmäteriet upplysning. Understöd af allmänna medel till utflyttningar i följd af laga skiften hafva utbetalts:

År 1876 till 11 åboar med tillhopa kronor	1,650 ⁰⁰ .
" 1877 " 5 " " "	787 ⁵⁰ .
" 1878 " 7 " " "	1,012 ⁵⁰ .
" 1879 " 16 " " "	2,400 ⁰⁰ .
" 1880 " 10 " " "	1,650 ⁰⁰ .

Angående hemmansklyfningar och jordafsöndringar har upplysning meddelats vid berättelsen om jordbruksnärigen.

I afseende på inom länet befintliga fideikommissgendomar möter svårighet att meddela tillförlitliga och fullständiga uppgifter, enär tillgängliga officiella handlingar icke innehålla sådana. Hvad som i detta afseende kunnat åstadkommas innefattas uti tabellen Litt. E.

Tab. Litt. E.

Fideikommissgendomar år 1880.

H u f v u d g å r d e n s			hemman-tal.	Underlydande hemmans mantal.	Hela egendomens taxeringsvärde.	Innehafvare.	Särskilda anteckningar.
belägenhet.		namn m. m.					
Härad.	Socken.						
Siende	Irsta	Geddeholm, frälse säteri	1 1/2	17 1/2	393,100	Grefve G. E. Lewenhaupt.	
"	Tillberga	Hedensberg, d:o	7	15 1/2	439,766	Enkefru grefvinnan Jaquette Hamilton.	
Tuhundra	Barkarö	Fullerö, d:o	7 1/2	11 1/2	338,900	Enkefru " Mathilda Cronstedt.	
Snefringe	Rytterne	Fiholm, d:o	3 1/2	14 1/2	338,400	Grefve C. G. Ridderstolpe.	
"	"	Vikhus, d:o	3 1/2	3	180,000	Löjtnant C. L. von Post.	
"	Munktorp	Ståholm, d:o	3	12 1/2	371,000	Ryttmästaren H. S. Tham.	
Skinnskattebergs..	Gunnilbo	Ferna, frälse säteri med jernbruk	6 1/2	10 1/2	1,267,100	Grefve C. F. von Hermansson.	
Gamla Norbergs..	Vester-Våla	Engelsberg, frälse- och skattehemman, stångjernsverk	1/2	2 3/8	192,456	Omyndige Claes Timm.	Nuvarande innehafvaren har försåld flere underlydande hemman samt inköpt åtskilliga andra, nemligen i Altuna socken 3 mantal med ett taxeringsvärde af 32,900 kronor; men har icke kunnat utrönas om dessa hemman blifvit förklarade vara fideikommissgendomar.
Ytter-Tjarbo	Ängsö	Ängsö, frälse säteri	3	19 1/2	477,680	Grefve Ludvig Piper.	
Simtuna	Simtuna	Tisby, bernstads säteri	2	3 1/2	101,600	Friherre E. F. J. Duvall.	
"	Altuna	Revelsta, frälse säteri	3	11	262,052	Grefve Lars Stanislaus Bonaventura Benzelstjerna von Engeström.	
"	"	Flosta, d:o	2	3	108,500	Grefve H. J. Cronhjelm.	
Torstuna	Österunda	Källsta, d:o	1	—	24,400	Enkefru H. Naukhoff.	Hör till Hacksta fideikommiss i Uppsala län.
Våla	Öster-Våla	Åby, kronoskatte rusthåll	1	—	16,100	Axel Leonard Vallin.	
Norrbo	St. Ilian	Vesterås qvarnar	—	—	40,000	Grefve H. Falkenberg.	

Uti förra berättelsen omförmäles, att Molnebo egendom i Vester-Löfsta med flere socknar vore utländske män tillhörig, men då fastigheterna egas af utländskt aktiebolag, torde desamma

böra upptagas å nu afgifna förteckningen på dylika bolag och dem tillhöriga fastigheter. Någon fastighet, som vid periodens slut innehades af främmande magts undersåte, finnes ej.

Om de fastigheter, som vid periodens slut innehades af utländska aktiebolag, lenmar tabellen Litt. F. upplysning.

Vidkommande de fastigheter, som år 1880 innehades af inländska aktiebolag, åberopas nedanstående Tabell Litt. G.

Tab. Litt. F. Förteckning på utländska aktiebolag och deras fastigheter år 1880.

E g g e n d o m e n s						E k a r t e			
l ä g e.			n a m n.	jordeboksnummer.	mantal.		taxeringsvärde 1880.		
Fögderi.	Härad.	Socken.							
Salbergs	Torstuna	Vester-Löfsta	Molnebo säteri	1	1	55,200			
			d:o stångjernsverk	—	—	30,000			
			d:o masugn	—	—	86,500			
			d:o gjuteri	—	—	20,000			
			d:o tegelbruk	—	—	11,500			
			d:o ångsåg	—	—	20,000			
			d:o kolhus, 3 st.	—	—	20,000			
			d:o mekanisk verkstad..	—	—	14,400			
			d:o ångqvarn	—	—	7,500			
			d:o skogslott	—	—	24,000			
	d:o handelslokal	—	—	2,500					
	By	1 o. 2	3	13,300					
	Kungsbo	1 o. 2	1	18,200					
	Nordsjö	1 o. 2	1½	23,800					
	Sör Starfors	1	1	28,300					
	Norr Starfors	1, 2, 3, 4	4	147,200					
	d:o qvarn	—	—	3,000					
	d:o såg	—	—	3,000					
	Huddunge	Huddunge	Vansjö	2 o. 3	1½	40,500			
			Huddungeby	2, 4, 5	1½	32,500			
Harsbo			1	½	1,400				
Nickbotorp, deraf 3/10 ..			—	—	300				
Granberga			1	½	6,000				
Våla	Vester-Löfsta	Domarbo	1	¾	24,100				
		Borgen	1	¼	8,200				
Väsby	Torstuna	Hvittinge	Täljebo	1	½	3,700			
			Axsjö	1	½	3,600			
			Julmyra	1	1	24,000			
			Ramsjö, stora	1	1	25,000			
			d:o lilla	1	½	1,800			
			d:o såg	—	—	200			
			Morgongåfvan och Kung Oscars hytta	—	—	200,000			
			Simtuna	Simtuna	Gaddebo	1	½	2,600	
			Bergslags	Norbergs	Norberg	Fyrlängstomten	—	½	10,000
			Summa				—	16,7½	912,300

1) Schisshyttan—Molnebo bruks aktiebolag, bestående af svenska medborgarne direktören Richter, Brnkspatronen P. M. Vetterqvist och häradshöfdingen Ljungberg samt tyske undersåtarna bankiren J. Landau och kommerserådet J. Bleichröder i Berlin samt Berens & Söhne i Hamburg.

2) Schisshyttan—Molnebo bruks aktiebolag, samma delegare som ofvan.

3) Denna fastighet egas af ett i och för grufdrift bildadt aktiebolag, kalladt »Svenska Unionen», hvars delegare äro såväl in- som utländske män, nemligen: häradshöfdingen O. A. Beckman och direktören Edv. Fränkel i Stockholm, grufingenjören A. E. Fablerantz i Norberg, herrar R. A. Seelig, S. Frenkel, Herman Frenkel i Berlin, Louis Gratweil i Wiesbaden och Wilhelm Dielheuen i Bonn.

Tab. Litt. G. Förteckning å inländska aktiebolag och dem tillhöriga fastigheter år 1880.

Fögderi.	Härad.	Socken.	Fastigheter.	Mantal.	Taxeringsvärde 1880.			
Vesterås	Snefringe	Berg	Å landsbygden.					
			<i>Hallstahammars bruks aktiebolag.</i>					
			Hemman	1	16,000			
			d:o	0:50	7,500			
			d:o	0:75	33,500			
			Jordlägenheten Bäcktorp	—	4,000			
			” Lilla Muren	—	700			
			” Stora Muren	—	2,200			
			” Lilla Åsätra	—	2,600			
			” En mosse från Vesttuna	—	400			
			Hallstahammars qvarn	—	12,000			
			” såg	—	4,000			
			” tegelbruk	—	5,000			
			” smältsmedja	—	30,000			
			” valsverk med bostäder	—	178,000			
			” svarfhus med bostäder	—	4,000			
			” bultfabrik m. bostäder	—	75,000			
			” f. d. skoppligg- och klackjernsfabrik	—	7,000			
			Summa				2:25	381,900
			Vesterås	Snefringe	Svedvi	<i>Hallstahammars bultfabriks aktiebolag.</i>		
Smedjeverkstad	—	6,500						
Vesterås	Snefringe	Kolbäck	<i>Sörqvarns fabriks aktiebolag.</i>					
			Hemman	0:25	4,500			
			d:o	0:30	12,200			
			Sör Tunbo qvarn	—	24,900			
			” såg	—	7,500			
			” kimröksfabrik	—	18,700			
			” bennjölfsfabrik	—	3,800			
			Svedvi ... Arbetarebostad vid Vesttuna	—	5,000			
			Summa				0:55	76,600
			Vesterås	Snefringe	Ramnäs	<i>Ramnäs bruks aktiebolag.</i>		
Hemman	4:61710	894,000						
d:o	6:34722	278,900						
		Jordlägenheten Larsbotorp	—	5,200				

Fögderi.	Härad.	Socken.	Fastigheter.	Mantal.	Taxeringsvärde 1880.			
Vesterås	Snefringe	Ramnäs	Jordlägenheten Vålbotorp	—	1,200			
			Sura	—	4,800			
			” Rönningen	—	500			
		Ramnäs	Norrby qvarn	—	4,000			
			Ustrångsbro såg	—	2,000			
			Ramnäs bruks stångjerns och manufakturmedjeverk	—	24,000			
			Seglingsbergs qvarn	—	4,000			
			” såg	—	1,500			
			” masugn	—	125,000			
			Sura	Hofgårdens tegelbruk	—	7,500		
Öfver-Salbergs	Tjnrbo	Kila	Olberga ångsåg	—	14,000			
			Hemman	1 06250	63,600			
			Ljömsebo qvarn	—	200			
			” såg	—	800			
Summa				12 02682	1,431,200			
<i>Ramnäs och Larsbo-Norns aktiebolag.</i>								
Vesterås	Snefringe	Ramnäs	Ramnäs valsverk	—	75,000			
<i>Surahammars bruks aktiebolag.</i>								
Vesterås	Snefringe	Berg	Hemman	2 76666	161,000			
			Kolbäck	0 12500	3,700			
			Ramnäs	0 45000	15,100			
		Sura			d:o	9 36111	416,350	
					Jordlägenheten Finnstugan	—	1,600	
					” Gubbmyran, Knektsvadet och Långängen	—	800	
					” Lilla Uggelbo.	—	300	
					” Stentorp	—	1,300	
					Ramnäs	” 1/5 af Björk-kärret och Trugsbo Gråsida	—	1,100
					Berg	” Mjögmosen	—	1,800
Sura			” Källsvedsmossen	—	700			
			Surahammars bruks jernförädlingsverk	—	300,000			
			lbm. qvarn	—	8,000			
			” såg	—	1,500			
			Hemlinge qvarn	—	1,500			
			Summa				12 70277	914,750
			<i>Riddarhytte aktiebolag.</i>					
Kungsörs	Skinnskattebergs	Gunnilbo	Hemman	1 1/5	125,500			
			Hed	1/8	66,100			
		Skinnskatteberg			Jönsarbo qvarn	—	1,500	
					” såg	—	1,500	
					Hemman	9 1/2	569,700	
					Riddarhytte kopparverk	—	3,000	
					” stångjernsverk	—	2,500	
			Uggelfors tegelbruk	—	400			
			” såg	—	700			

Fögderi.	Härad.	Socken.	Fastigheter.	Mantal.	Taxeringsvärde 1880.		
Kungsörs	Skinnskattebergs	Skinnskattebergs	Uggelfors qvarn	—	3,000		
			Lienshytte masugn	—	60,000		
			” manufaktur	—	3,000		
		Åkerbo	Malma		” grufvor	—	5,000
					Hemman och allmäningsångar	1 1/2	100,800
					Gisslarbo bruk	—	46,600
					” smedja	—	21,100
					” qvarn	—	5,900
					” såg	—	18,000
					” tegelbruk	—	2,000
Skinnskattebergs	Odensvi	Ramsberg	Hemman	8 1/8	409,900		
			Elfsnåbben — 2/3 —	—	4,200		
			Hemman	1 3/7	79,500		
			Summa				22 1/8
<i>Uttersbergs aktiebolag.</i>							
Kungsörs	Skinnskattebergs	Hed	Hemman	1 3/8	150,400		
			Uttersbergs jernbruk	—	40,000		
		Skinnskatteberg			Östanfors masugn	—	100,000
					” qvarn och såg	—	20,000
					Hemman	6 3/8	228,700
		Åkerbo	Skedvi		Skärvikens såg	—	700
					” tegelbruk	—	1,000
					Svartbäckstorp	—	—
					Brattfors	1/4	69,000
					Summa		
<i>Grindberga stubinfabriks aktiebolag.</i>							
Kungsörs	Åkerbo	Arboga	Grindberga tändrörsfabrik	—	1,000		
<i>Johannisdals brunnsaktiebolag.</i>							
Kungsörs	Åkerbo	Köping	Johannisdal	—	6,000		
<i>Svanå bruks aktiebolag.</i>							
Bergslags	Norrbö	Fläckebo	Hemman	16 1875	520,200		
			d:o	10 5833	404,400		
		Vagnsbro	Vesterfernebo		d:o	0 1364	3,200
					d:o	0 2500	12,000
		Norbergs	Norberg		d:o	7 5833	499,800
					Jordlägenheten Myrsjötorp	—	10,500
		Norrbö	Fläckebo		Nyhytte hytta	—	15,000
					” husbehofssåg	—	500
					Nordansjö hytta	—	25,000
					” qvarn	—	3,000
” såg	—				500		
Skolhus vid Rörebro, fritt från bevilning	—				3,000		
Svanå stångjernsbruk	—				70,600		
			” manufaktursmide och tegelbruk	—	5,700		
			” såg	—	700		
			Signelsqvarns qvarn	—	3,000		
			Summa				34 7405

Föggeri.	Härad.	Socken.	Fastigheter.	Mantal.	Taxeringsvärde 1880.	Föggeri.	Härad.	Socken.	Fastigheter.	Mantal.	Taxeringsvärde 1880.		
Bergslags	Norrbo...	Skultuna	<i>Skultuna bruks aktiebolag.</i>				Bergslags	Norbergs	Norberg	<i>Fagersta bruks aktiebolag.</i>			
			Hemman	20 5833	754,500	Hemman				6 6505	488,500		
			En utjord i Norr-Nackby	—	5,300	Vestanfors d:o				7 3549	340,500		
			Messingsbruk	—	90,000	Vester-Våla d:o				0 1875	20,000		
			Tegelbruk	—	6,000	Norberg Häste såg				—	1,500		
			Såg	—	2,000	Vester Djupkärra såg				—	700		
Vesterås	Tuhundra	Lillhärad				Bergslags	Norbergs	Norberg					
			Hemman	2	180,000				Vestanfors Fagersta stångjernsbruk	—	16,000		
Summa					22 5833	1,049,800							
Bergslags	Vagnsbro	Vester-Fernebo	<i>Avesta-Garpenbergs aktiebolag.</i>			Bergslags	Norbergs	Norberg					
			Hemman	0 5	28,200				» manufakturmedja	—	15,000		
Bergslags	Vagnsbro	Vester-Fernebo	<i>Högfors och Persbo aktiebolag.</i>			Bergslags	Norbergs	Norberg					
			Hemman	6 9701	163,800				» gjuteri	—	9,000		
			Norbergs d:o	5 5104	267,100				» valsverk	—	100,000		
			Norberg d:o	2 7778	162,400				» ånghammarsmedja	—	50,000		
			Jordlägenheten Krontäkten	—	3,500				Uddnäs qvarn	—	12,000		
			Lifsdals qvarn	—	1,500				» blyertsstamp	—	300		
	Vagnsbro	Vester-Fernebo					Bergslags	Norbergs	Norberg				
			Skinnersängens d:o	—	3,000					» såg	—	6,000	
			Frälseränta af Örby	—	500					» klippepiksverkstad	—	15,000	
			Norbergs Högfors stångjernsbruk	—	15,000					Vestanfors qvarn	—	8,700	
			» hytta	—	20,000					» såg	—	700	
			» qvarn	—	3,000					» tegelverk	—	1,600	
Bergslags	Norbergs	Karbenning				Bergslags	Norbergs	Norberg					
			Landforsens såg	—	2,000				» arbetsbostäder	—	20,000		
			Summa		15 2583				643,300	» blåsmaskinhus	—	10,000	
										^{95/96} i Vestanfors hytta	—	89,062	
										Summa		14 1929	1,218,562
Bergslags	Norbergs	Karbenning	<i>Karbennings masugns aktiebolag.</i>			Bergslags	Norbergs	Norberg	<i>Torshammars verkstads aktiebolag.</i>				
			Hemman	0 1389	6,300				Hinsebo messingsgjuteri	—	6,000		
Bergslags	Norbergs	Karbenning	<i>Norbergs jernvägs nya aktiebolag.</i>			Bergslags	Norbergs	Norberg	<i>Norbergs handelsaktiebolag.</i>				
			Byggnader vid Högfors	—	9,500				Handelslokal	—	5,000		
			2:ne banvaktstugor	—	3,000				<i>Engelsbergs oljefabriks aktiebolag.</i>				
			Byggnader vid Kärrgrufvan	—	36,000				Vester-Våla Engelsbergs oljefabrik	—	34,000		
			Stationshus vid Norbergs by	—	18,000				Salbergs Ötver-Tjurbo Möklinta				
			2:ne banvaktstugor	—	3,000				Våla Öster-Våla				
Summa värde, bevillningsfritt					—	69,500							
Bergslags	Norbergs	Norberg	<i>Krylbo-Norbergs jernvägsaktiebolag.</i>			Salbergs	Våla	Nora	<i>Gysinge bruks aktiebolag.</i>				
			Byggnader vid Kärrgrufvan	—	5,000				Hemman	2 4 5	129,500		
			Stationshus vid Andersbenning	—	3,000				d:o	8	263,800		
			4 banvaktstugor	—	6,000				Aspnäs ångsåg	—	8,000		
Summa värde, bevillningsfritt					—	14,000							
Bergslags	Norbergs	Norberg	<i>Aktiebolaget »Morberget».</i>			Salbergs	Våla	Nora	<i>Hallsjö aktiebolag.</i>				
			Hemman	0 1354	8,800				Hemman	3 1	75,900		
			Arbetsbostäder vid Kärrgrufvan	—	5,000				Ångarna Bjurön, Långön och Kerstinbo	—	4,600		
			d:o i Davidsbohagen	—	5,000				Summa		3 1	80,500	
Summa					0 1354	18,800							
Salbergs	Våla	Nora				Salbergs	Våla	Huddunge	<i>Skutskävs trävaruaktiebolag.</i>				
									Hemman	2 3 2	74,800		
									Rödje qvarn och såg	—	43,000		
									Summa		2 3 2	117,800	
Salbergs	Simtuna	Enåker				Salbergs	Simtuna	Enåker	Norr Ekedal	1	12,900		

		Antal fa- stigheter.	Taxe- rings- värde.
I städerna.			
Vesterås	Gaslysningsaktiebolaget	1	26,500
	Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernvägsaktiebolag ...	9	65,963
	Vesterås arbetarebostadsaktiebolag	2	34,796
	d:o mekaniska verkstads aktiebolag	3	88,358
	d:o metallfabriks- d:o	1	22,765
	d:o varmbadhus- d:o	1	25,000
Arboga...	Arboga varmbadhus aktiebolag	1	6,000
	d:o mejeri d:o	1	15,000
Köping...	Köpings bryggeriaktiebolag	5	81,000
	d:o mekaniska verkstads aktiebolag	15	224,600
	d:o ullspinneri d:o	1	40,400
	Malingsbo bruksegare (Klotens aktiebolag inom Örebro län)	4	3,000
	Riddarhytte aktiebolag i Kungsörs fögderi	6	2,500
	Köping—Uttersbergs jernvägsaktiebolag	1	19,250
	Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernvägsaktiebolag (i Stockholm)	1	36,000

		Antal fa- stigheter.	Taxe- rings- värde.
	Köping—Hults jernvägsaktiebolag (Örebro)	4	20,100
Sala	Erlangens bryggeriaktiebolag: åbyggnader och tomtplatser samt 16 ref 30 st. 44 fot graderad grufvefrälsejord	2	35,100
	Sala ångbryggeriaktiebolag: bryggeri och öfriga åbyggnader samt 18 ref 20 st. 35 fot graderad grufvefrälsejord	2	254,600

Slutligen torde här böra omnämnas, att oaktadt de betydliga anslag, som landstinget under perioden lemnat ej mindre till folkundervisningens befrämjande, anordnande af folkhögskola m. m. än äfven i och för sjukvården, särskildt till uppförande af en hospitalsbyggnad m. m., hvarom allt uti denna berättelse finnes under särskilda rubriker närmare omförmäldt, har likväl icke *landstingsskatt* erfordrats för mera än ett år — 1880 — och då utgjort endast 10 öre på hvarje krona bevillning efter 2:dra artikeln bevillningsstadgan.

6. Politi.

A) **Undervisningsanstalter.** Antalet *allmänna läroverk* inom länet har varit detsamma som förut, nemligen ett högre i Vesterås, samt lägre: ett femklassigt i Arboga, ett treklassigt i Sala och en tvåklassig pedagogi i Köping. Vesterås högre läroverk är numera fullständigt endast på latinlinien, sedan realinien inom sjunde klassen genom nådiga cirkuläret den 1 juni 1877 indrogs. Lärjungarnes antal utgjorde höstterminen år 1880:

Vid Vesterås läroverk	242.
" Arboga	83.
" Sala	29.
" Köpings	45. 399.

I Vesterås stad finnes äfven ett *elementarläroverk för flickor* med understöd af statsmedel till belopp af 2,200 kronor. Lärjungarnes antal vid 1880 års slut utgjorde 62. I sammanhang med detta läroverk är ock anordnad en förberedande skola för flickor och gossar, vid hvilken antalet lärjungar vid höstterminen 1880 uppgick till 27, deraf 11 flickor och 16 gossar. I Köping har genom enskilda personers samverkan år 1879 upprättats ett *elementarläroverk för flickor* och i sammanhang dermed en småskola; och finnes uti Köping tillika en *teknisk söndags- och aftonskola*, till hvilken staten och staden bidraga med lika belopp eller 350 kronor hvardera.

Folkundervisningen har under perioden vunnit allt större utveckling, nya skolhus såväl för folkskolan som för småskolan blifvit uppförda och anslag, särskildt från länets landsting, till betydliga belopp lemnats för befrämjande af densamma. På sätt följande tabell utvisar har af statsmedel utgått:

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
<i>Lönestillskott:</i>					
åt examinerade ordinarie folkskolelärare ...	43,833 31	48,333 32	47,688 54	50,883 33	53,000 —
" examinerade icke ordinarie folkskolelärare	4,266 66	1,533 33	5,400 —	4,183 33	3,525 —
" biträdande lärare vid folkskola	3,400 —	3,981 25	4,537 50	4,725 —	4,250 —
" småskolelärare	17,012 50	18,100 —	18,950 —	19,800 —	22,107 50
Summa	68,512 47	71,947 90	76,576 04	79,591 66	82,882 50

I afseende på dessa allmänna undervisningsanstalter lemna af vederbörande särskildt afgifna och till trycket befordrade berättelser fullständiga redogörelser, dock torde här böra omnämnas hvad af landstinget blifvit i och för folkundervisningens befrämjande under perioden vidtaget.

Landstingets anslag för ändamålet hafva utgjort:

År 1876	3,000 kronor
" 1877	4,000 "
" 1878	4,000 "
" 1879	6,000 "
" 1880	7,000 "

Under alla åren har i Vesterås varit anordnad en undervisningsanstalt eller ett *seminarium för bildande af småskolelärarinnor* äfvensom en dermed förenad småskola. Antalet elever utgjorde:

År	Vid seminari- narium.	I små- skolan.
År 1876	30	11
» 1877	26	14
» 1878	24	16
» 1879	25	14
» 1880	25	15

Och hafva anslagen användts dels till arfvoden åt lärare, dels till understöd åt elever och dels till hyra, skolmöbler och materialier. För att bereda tillfälle att inhemta bättre och tidsenligare undervisningsmetoder åt redan anställda småskolelärare och lärarinnor har en *undervisningskurs* åren 1879 och 1880 varit anordnad i *Sala*, uti hvilken kurs, som fortgick i sex veckor, deltagit år 1879: 4 manliga och 25 qvinliga elever från 22 olika församlingar inom länet, och år 1880: 5 manliga och 22 qvinliga elever, likaledes från 22 församlingar; och har af beviljade anslaget utgått arfvode till föreståndaren samt understöd till eleverna. Åren 1879 och 1880 har ett anslag af 1,000 kronor för hvarterda året stälts till folkskoleinspektörens disposition i och för ersättning åt folkskollärare och lärarinnor, som infunnit sig vid utsatta sammankomster i ändamål att genom då hållna *läsprof* och meddelanden rörande undervisningen vinna vidare utbildning i sitt kall; och hafva sådana möten hållits sex stycken 1879 och nio stycken 1880. — En *kurs i teckning samt gymnastik* för folkskollärare och lärarinnor har under fyra veckor sommaren 1880 varit anordnad i Vesterås, och har elevernas antal utgjort 22 samt anslag å 1,000 kronor utgått till arfvode åt lärare och understöd åt eleverna.

Den i berättelsen förut omförmälda *Vestmanlands läns folkhögskola* invid Tärna jernvägsstation i Kumla socken öppnades den 1 november 1876. Sedan stadgar blifvit för skolans verksamhet antagne, anslag landstinget dels 3,500 kronor för en gång till skolans upprättande och nödig materiels anskaffande och dels 2,400 kronor årligen under fem år, räknadt från senare hälften af år 1876. Länet hushållningssällskap anslag 1,500 och Vestmanlands läns sparbank 100 kronor, allt årligen och under fem år. Dessutom har statsanslag nådigst lemnats med 1,800 kronor under tre år samt med 2,000 kronor under åren 1880—1881. Till bestridande af öfriga utgifter hafva användts dels elevavgifter och dels bidrag från en folkhögskoleförening, som bildats med uppgift att dels genom inträdesavgifter, 5 kronor årligen i 5 år, dels genom af kommunerna tecknade bidrag samla medel till inköpande af erforderlig byggnadstomt och uppförande af ett ändamålsenligt skolhus. Bidrag hafva utgått från 15 kommuner, och uppgick beloppet af tecknade bidrag till 21,470 kronor 77 öre. Folkhögskolans styrelse utgöres af, förutom skolans föreståndare, sex ledamöter, af hvilka landstinget, hushållningssällskapet och folkhögskoleföreningen utse hvardera två. Till skollokal användes till en början en för ändamålet iståndsatt större byggnad, men år 1878 inköptes till byggnadstomt två tunnland jord för 12,000 kronor och skänktes tillika af säljaren, J. P. Fredriksson i Kumla, ett tunnland. Sedan landstinget 1878 ställt ett anslag för ändamålet af 20,000 kronor till styrelsens förfogande, uppfördes ett nytt skolhus, som invigdes den 30 oktober 1880. Vid skolan, hvars allmänna ändamål är att bland den mognade ungdomen inom länet väcka en sann gudsfruktan, en lefvande, på kännedom om Sveriges natur och historia grundad fosterlandskärlek och en tillförlitlig kunskap

om det svenska folkets rättigheter och skyldigheter, samt att gifva denna ungdom en förädlade inblick i skapelsens sammanhang, i naturens former, krafter och verksamhet, och i det lagbundna sammanhang, hvarpå en hvar rättast och bäst kan till eget gagn och fosterlandets fromma arbeta i sin kallelse, har relevantalet varit:

År 1876—1877.....	36
» 1877—1878.....	32
» 1878—1879.....	16
» 1879—1880.....	25
» 1880—1881.....	28

Enligt stadgarne är kursen tvåårig, och undervisningen bestrides, under ledning af en föreståndare, af tre lärare; och fortgår årliga kursen från den 1 november till den 30 april. Elevavgiften utgör för hvarje kurs femtio kronor, hvilket dock anses, särdeles då kursen är afsedd vara tvåårig, väl högt, så att numera skulle till andra årets kurs återvändande lärjungar vara fri från kurs avgiften samt 5 frielevplatser lemnas. För att blifva till elev vid skolan antagen fordras att vara konfirmerad och hafva fyllt 18 år. Skolan är afsedd för högst 36 lärjungar. Den 4 maj 1880 öppnades äfven en två månaders undervisningskurs för unga konfirmerade flickor.

B) Kreditanstalter. För *Mälareprovinsernas enskilda bank* meddelades genom nådigt bref den 31 januari 1876 förlängd oktroy att gälla intill slutet af år 1887. — Banken har sitt hufvudkontor i Vesterås och eger derstädes en fastighet med åsatt taxeringsvärde af 60,718 kronor samt har afdelingskontor i Arboga och kommissionskontor i Köping, Sala, Ramnäs och Norberg. *Upplands enskilda bank* har fortfarande afdelingskontor i Vesterås och Sala. *Hypoteksföreningens emellan jordägare i Uppsala, Stockholms, Vestmanlands, Södermanlands och Örebro län* komité för Vestmanlands län har under perioden årligen haft föreskrifna sammanträden i Vesterås. *Vesterås, Köpings, Sala och Enköpings städers hypoteksförenings* styrelse har under perioden haft sitt säte i Vesterås.

Antalet *sparbanker* inom länet utgör fortfarande sju, nemligen Vestmanlands läns, Vesterås, Arboga, Köpings och Sala samt Heds sockens och Vester-Löfsta sockens.

Angående dessa sparbanker hafva årligen afgifvits redogörelser, hvilka genom den af Kungl. Statistiska Centralbyrån utgifna Statistiska tidskrift offentliggöras.

C) Försäkringsinrättningar och Vägörehetsstiftelser. Bland dessa finnas två brandstodsbolag, nemligen *Vestmanlands läns brandstodsbolag*, stiftadt år 1849, och *Vestmanlands läns nya brandstodsbolag*, som började sin verksamhet år 1877. Dessutom finnes ett särskildt *brandstodsbolag för Åkerbo härad*, bildadt år 1816. För dessa brandstodsbolag lemnar hosfogade **tabell N:o 4** redogörelse.

För *försäkring mot hagelskada å växande gröda* finnas, såsom förut i denna berättelse under rubriken jordbruket omförmäls, tvänne bolag, nemligen *Vestmanlands läns* samt *Åkerbo härad*s. Likaså finnas för försäkring af hästskatur bildade två bolag, ett som afser hela länet, *Vestmanlands läns hästförsäkringsbolag*, och ett, *Kungsörs fjögderis hästförsäkringsbolag*, hvars verksamhet omfattar Kungsörs fjögderi samt Arboga och Köpings städer. Beträffande dessa fyra försäkringsbolag meddelas uppgift i omstående tabell Litt. H.

I afseende på *Vestmanlands läns försäkringsbolags mot hagelskada* utveckling och verksamhet inom länet under de särskilda åren af perioden lemnar nedanstående tabell upplysning:

År	Antal del-egare.	Försäkrings-belopp.	Utdebitering.		Antal inträffade hagelskador.	Utbetald skadeersättning.	
			Procent.	Kronor.		Procent.	Kronor.
1876	453	655,370	0·1	655 37	—	—	—
1877	468	694,520	0·15	1,040 92	3	262	12
1878	546	892,170	0·15	1,345 95	2	811	59
1879	556	902,170	0·15	1,383 97	1	163	71
1880	554	901,370	0·075	693 26	—	—	—

Åkerbo härads bolag för försäkring mot hagelskada räknade vid 1880 års slut 318 delegare och har utbetalt ersättning för hagelskador timade åren 1877 och 1878. Någon större lifaktighet hos allmänheten för bolagets verksamhet synes icke förefinnas.

Kungsörs hästförsäkringsbolag hade vid 1878 års slut 675 stycken hästar försäkrade för 259,690 kronor och vid 1880 års slut 903 stycken försäkrade för 334,040 kronor samt har utbetalt ersättning år 1878 för 6 hästar med 2,150 kronor, år 1879 för 7 stycken med 2,070 kronor och 1880 för likaledes 7 stycken med 2,470 kronor. I afseende på *Vestmanlands läns hästförsäkringsbolags* verksamhet under de särskilda åren lemnar följande tabell Litt. I upplysning.

I och för befrämjande af insättningar i *ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm* verkar landstinget fortfarande genom utsedde komiterade och för särskilda orter antagne ombud, för hvilket ändamål och årligen anslagits 800 kronor, äfvensom hushållningssällskapet, särskildt genom bekostande af arfvode åt en räkenskapsförare vid ett mottagningskontor i Vesterås. Anlitandet af anstalten synes inom länet allt lifigare; så hafva

under tiden från den 1 september 1875 till den 1 september 1880 blifvit insatta för lifränta 54,845 kronor och för kapital-
Tab. Litt. I. *Vestmanlands läns hästförsäkringsbolags verksamhet under försäkringsåren 1877—1880.*

Försäkringsår.	Inom	Antal hästar försäkrade.	Försäkringsbelopp.	Utdebitering.		Antal hästar döda.	Utbetald skadeersättning.
				Procent.	Kronor.		
1877.	Vesterås fögderi	850	409,450	0·25	1,027 51	2	640
	Väsby d:o	137	65,720	0·25	165 01	—	—
	Salbergs d:o	266	122,270	0·25	305 73	—	—
	Bergslags d:o	190	94,430	0·25	243 53	—	—
	Kungsörs d:o	13	8,400	0·25	21	—	—
	Hela länet	1,456	700,270	0·25	1,762 78	2	640
1878.	Vesterås fögderi	1,147	529,110	0·75	3,973 35	8	2,545
	Väsby d:o	260	117,780	0·75	885 59	2	672
	Salbergs d:o	757	323,770	0·75	2,432 09	1	170
	Bergslags d:o	373	175,540	0·75	1,321 94	5	1,909 50
	Kungsörs d:o	62	32,010	0·75	240 15	—	—
	Hela länet	2,599	1,178,210	0·75	8,853 12	16	5,296 50
1879.	Vesterås fögderi	1,507	655,910	1·1	7,221 93	19	6,607
	Väsby d:o	499	214,110	1·1	2,359 46	4	1,235
	Salbergs d:o	1,290	524,470	1·1	5,779 42	10	3,530
	Bergslags d:o	674	295,600	1·1	3,260 85	9	2,639
	Kungsörs d:o	167	77,580	1·1	853 99	2	390
	Hela länet	4,137	1,767,730	1·1	19,475 65	44	14,401
1880.	Vesterås fögderi	1,701	697,610	1·2	8,381 31	19	6,758
	Väsby d:o	656	263,780	1·2	3,170 88	8	2,996
	Salbergs d:o	1,529	601,550	1·2	7,228 86	16	5,365
	Bergslags d:o	872	360,160	1·2	4,327 98	9	2,538
	Kungsörs d:o	205	91,400	1·2	1,099 80	2	290
	Hela länet	4,963	2,014,500	1·2	24,208 83	53	17,947

Tab. Litt. H.

Hagelskade- och hästförsäkringsinrättningarnes verksamhet åren 1876—1880.

Inrättningens namn och verksamhetsområde.	År då verksamheten börjat.	Infutna försäkringsafgifter (eller utdebiterade belopp).		Utbetalda skadeersättningar.	Öfriga utgifter.	Befintliga fonder eller tillgångar.	Försäkringsbelopp.	Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					1876—1880 har utbetalts ersättning för antal olyckshändelser.	Anmärkning.
		1876—1880.	Öfriga inkomster.					1876—1880.	1876—1880.	1876—1880.	1876—1880.	1876.		
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.		
Vestmanlands läns försäkringsbolag mot hagelskada å växande gröda	1873	5,119·47	—	1,237·42	3,353·00	529·00	901,370	10	15	15	15	7·5	6	
Åkerbo härads försäkringsbolag mot hagelskada å växande gröda	1875	912·75	130·31	558·66	329·49	14·88	297,190	—	23	—	—	10	2	
Vestmanlands läns hästförsäkringsbolag	1877	54,300·38	—	33,284·50	11,915·00	4,100·00	2,014,500	—	25	75	110	120	115	1)
Kungsörs fögderis hästförsäkringsbolag	1878	4,575·89	527·00	6,690·00	1,309·48	305·99	334,040	—	—	50	100	100	20	

1) Försäkrings- och räkenskapsår räknas från och med den 14 mars.

utbetalning 51,386 kronor eller tillsammans 106,231 kronor på sätt af nedanstående tabell Litt. K. närmare inhemtas.

Beträffande *fromma stiftelser* lemnas redogörelse uti hosfogade **tabell N:o 5**. Bland dessa fromma stiftelser äro under Vesterås fögderi omförmälda, dels Guthermutska donationsfonden och Halvar-Bergska testamentsfonden, hvilka uppgifvits stå under förvaltning af kungl. riksmarskalksemetet, äfvensom Oxenstjernska stipendiefonden, beträffande hvilken stipendiaterna utnämnas af consistorium ecclesiasticum i Uppsala; under Kungsörs fögderi upptagne »Lars Lindbergs och hans frus donation» samt »Enkefru Olssons donation», hvilka angifvas stå under förvaltning af ränte- och kapitalförsäkringsanstalten; under Salbergs fögderi omförmälda »Sättra brunn i Kila socken», som upptages under förvaltning å Uppsala universitets vägnar af styrelsen för Sättra brunn, och »Sättra brunns fattigkassa», som skall stå under förvaltning af Uppsala universitets drätsel-nämnd; samt under Vesterås stad upptagna »Borgska fonden», som angifves förvaltas af Falu bergslag; hvadan samtliga dessa fonder möjligen icke bort här upptagas; men då desamma stiftats inom länet samt utgått och utgå från länet, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande likväl ansett sig böra låta uppgift om fonderna uti förteckningen inflyta. Der uppgifter i

afseende på utdelning från fonderna m. m. saknas, har det icke varit möjligt att derutinnan erhålla upplysning.

Bland fromma stiftelser eller välgörenhetsinrättningar torde äfven böra omnämnas en *fruntimmersskyddsförening i Vesterås*, som har till ändamål att, genom beredande af arbetsförtjenst genom sömnad för den behöfvande qvinnan samt försäljning af arbetsprodukten utan någon vinst eller fördel, lindra nöden hos den arbetande befolkningen inom samhället.

I *Köping* är likasom i Vesterås, hvarom ofvanberörda förteckning lemnar upplysning, ett så kalladt *barnhem* genom ädla qvinnors nitiska och uppförande bemödanden anordnad i egen gård, uti hvilket 7 flickor erhållit sorgfälligaste ord och uppfostran; hvarjemte i *Köping* jemväl finnes bildad en så kallad *barnkrubba*, der barn till och med 7 års ålder mottagas, vårdas och födas under arbetsdagen mot en afgift af endast 12 öre. Högsta antalet barn vid anstalten har varit 12 om dagen, och bidrager staden till denna anstalt med 350 kronor årligen.

D) *Sjukvårdsanstalter*. Antalet af *lasarett* är fortfarande fyra, nemligen i Vesterås, Köping, Sala och Norberg. Angående medeltalet af underhållsdagar för sjuka samt af inkomster och utgifter vid lasaretten under ifrågavarande period lemnar tabell Litt. L närmare upplysning.

Tab. Litt. K.

Insättningar i ränte- och kapitalförsäkringsanstalten 1876—1880.

	Från september 1875 till samma tid 1876.			Från september 1876 till samma tid 1877.			Från september 1877 till samma tid 1878.			Från september 1878 till samma tid 1879.			Från september 1879 till samma tid 1880.			Hufvudsomma för alla fem åren.
	För lif-ränta.	För kapital-utbetalning.	Summa.	För lif-ränta.	För kapital-utbetalning.	Summa.	För lif-ränta.	För kapital-utbetalning.	Summa.	För lif-ränta.	För kapital-utbetalning.	Summa.	För lif-ränta.	För kapital-utbetalning.	Summa.	
Vesterås	4,758	4,544	9,302	3,644	3,196	6,840	2,207	1,897	4,104	2,284	3,321	5,605	3,918	3,110	7,028	32,879
Arboga	2,457	2,751	5,208	332	1,472	1,804	1,662	510	2,172	1,859	397	2,256	190	988	1,178	12,618
Köping	3,200	3,451	6,651	2,448	2,717	5,165	1,728	2,546	4,274	1,832	1,702	3,534	1,596	2,713	4,309	23,933
Sala	525	1,610	2,135	829	1,184	2,013	1,164	955	2,119	2,301	775	3,076	714	912	1,626	10,969
Öster-Våla distrikt	—	126	126	20	115	135	—	126	126	—	51	51	—	30	30	468
Gunnilbo " "	100	156	256	—	397	397	270	105	375	245	280	525	410	210	620	2,173
Skinnskattebergs distrikt	—	577	577	—	413	413	—	480	480	—	526	526	—	558	558	2,554
Vestansfors " "	510	322	832	204	201	405	144	120	264	78	60	138	8	200	208	1,847
Norbergs " "	1,083	875	1,958	432	241	673	1,509	10	1,519	1,581	310	1,891	1,063	25	1,088	7,129
Vester-Löfsata " "	—	1,538	1,538	—	114	114	—	25	25	—	213	213	—	152	152	2,042
Torstuna " "	—	165	165	153	30	183	100	60	160	500	49	549	100	32	132	1,189
Ramnäs " "	—	—	—	1,954	553	2,507	1,791	319	2,110	1,327	400	1,727	1,615	471	2,086	8,430
Summa	12,633	16,115	28,748	10,016	10,633	20,649	10,575	7,153	17,728	12,007	8,084	20,091	9,614	9,401	19,015	106,231

Tab. Litt. L.

Sjukvården. Medeltal för åren 1876—1880.

	Antal vårdade patienter.			Antal underhållsdagar.			Underhållsdagar för hvarje patient.		Kostnad för hvarje underhållsdag.		Kostnad för mat-hållningen per dag.		Summa sjukvårdskostnad.	
	På lasarettet.	På kurhuset.	Summa.	På lasarettet.	På kurhuset.	Summa.	På lasarettet.	På kurhuset.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
	Vesterås lasarett och kurhus	471	30	501	12,324.6	1,126.6	13,451.2	26.17	37.844	1	44.006	—	49.11	19,286
Köpings " " "	241	7	248	10,188.0	404.8	10,592.8	42.668	56.328	1	20.37	—	46.202	12,755	43
Sala " " "	216	8	224	7,245.4	308.4	7,553.8	34.072	37.536	1	17.242	—	44.288	8,833	13
Norbergs " " "	127	2	129	4,574.2	126.6	4,700.8	36.228	101.7	1	35.184	—	52.714	6,310	70

Sedan landstinget till landshöfdingens i länet förfogande lemnat anslag att användas dels till sådana medellösa, *blinda och döfstumma barns* intagande å någon lämplig undervisningsanstalt, för hvilka kommuner eller enskilda till hälften deltog i afgiften, och dels för intagande å lämplig vårdanstalt af sådana *idioter* inom länet, för hvilka föräldrar, kommuner eller enskilda bidrogo med en tredjedel af årsafgiften, så hafva å vårdanstalt varit intagna nedannämnda antal, samt för ändamålet utgifvits följande belopp:

	Blinda och döfstumma.		Sinnesslöa och idioter.	
	Antal.	Anslag Kronor.	Antal.	Anslag Kronor.
År 1877	6	625	—	—
» 1878	9	1,500	4	500
» 1879	12	1,900	5	1,300
» 1880	15	2,100	6	1,200
Summa	42	6,125	15	3,000

Den skola för döfstumma, som 1866 anordnades i Munktorps socken och 1871 flyttades till *Sofielund* invid Strömsholm samt blef förändrad till så kalladt *idiothem*, är sedan 1879 inrättad till en *idiotanstalt*, afsedd för högst 18 alumner; och emottager denna anstalt till undervisning och vård äldre och yngre personer hufvudsakligast från Vestmanlands län, men äfven från andra orter så långt utrymmet medgifver.

Helsobrunnar och budanstalter finnas vid *Sättra* på gränsen emellan Fläckebo och Kila socknar samt vid *Johannisdal* i närheten af Köpings stad.

Arboga stad har numera till följd af enskild donation *tvänne* särdeles ändamålsenliga *sjukvårdsanstalter*, den ena inrymnande tolf platser och afsedd för behandling af icke smittosamma sjukdomar, och den andra med tjugu platser och afsedd endast för epidemiska sjukdomsfall. Genom donerade och insamlade medel är bildad en fond af 25,000 kronor för den förstnämnde sjukvårdsanstaltens uppehållande.

I länets öfriga städer äro visserligen sjukvårdsanstalter för städernas behof anordnade, men lemna mycket öfrigt att önska, särskildt i afseende på nödvändigheten af väl ordnade sjukhus för upptagande af patienter vid epidemier; dock äro äfven i dessa städer åtgärder i och för åstadkommande af förbättrad helsevård, särskildt i fråga om vattenledning och kloakledning samt i Vesterås jemväl för erhållande af ett tidsenligt sjukhus, under senare åren vidtagna.

Landstinget har år 1879 anslagit ett belopp af 44,000 kronor i och för uppförande invid Vesterås lasarett af en fullt ändamålsenlig vårdanstalt för sinnessjukes behandling; och har en sådan hospitalsbyggnad blifvit uppförd och är under inredning,

Sjukvårdsanstalter. Fattigvård. Fornminnesförening.

så att den anses kunna öppnas för emottagande af patienter den 1 juli 1882.

E) **Fattigvård.** De statistiska redogörelser, som enligt gällande föreskrifter, årligen till Kungl. Statistiska Centralbyrån insändas och offentliggöras, lemna fullständiga upplysningar angående fattigvårdsförhållandena inom länet; dock torde här särskildt böra omnämnas, att *Köpings stad* år 1876 till så kallad *fattiggård* inköpt lägenheten *Ugglevreten* på stadens område med 23 tunnland jord samt arrenderätt till 5 tunnland. Vid denna lägenhet, som är belägen $\frac{1}{4}$ mil från staden och med inventarier kostat 20,191 kronor 81 öre, hafva i medeltal varit intagna 20 hjon, hvilka sysselsatts med jordbruksarbeten äfvensom med, bland annat, spånad, mattväfnad, stickning och förfärdigande af reveteringspligg. Inrättningen synes utöfva ett välgörande inflytande såsom korrektiv emot lättja och dryckenskap.

Arboga stad har år 1879 jemväl anordnat en *fattiggård* på kort afstånd från staden, för en kostnad af 31,585 kronor 64 öre. Till *fattiggården*, som är beräknad för 60 hjon, arrenderas 11 tunnland jord, afsedda att frambringa rotfrukter, frön och andra sådana produkter, vid hvilkas odling och tillvaratagande gårdens personal lämpligen kan användas. Denna inrättning har medfört mycket godt till åstadkommande ej mindre af mångdubbelt bättre underhåll åt de verkligt behöfvande, än ock af tukt och ordning inom hela fattigpersonalen; och torde det för hvarje år sig utvecklande jordbruket och det ständigt stigande förtroende, som inom orten visas *fattiggårdens* hemslöjdalster, snart nog medföra äfven ett vackert ekonomiskt resultat af *fattiggårdsförvaltningen*.

Äfven i *Dingtuna socken* vid hemmanet *Östjädra* finnes en *fattiggård* anordnad.

Fattigvårdstungan under ifrågavarande period synes i allmänhet hafva varit icke mindre tryckande än under den föregående, hvartill orsaken, om äfven någonstädes anordningar för beredande af bättre underhåll och ändamålsenligare omvårdnad för den verkligt behöfvande kräft större kostnader, egentligen måste sökas i den under vissa tider af perioden rådande arbetsbristen, till följd hvaraf ett ej obetydligt antal arbetsföre, äfven yngre män nödgats att för sina familjer, om ock endast tillfälligtvis, anlita allmänna välgörenheten.

Under denna rubrik »Politi» torde slutligen jemväl böra omförmälas, att inom länet finnes bildad en »*fornminnesförening*», som eger ett i Vesterås uppsatt museum. Landstinget har lemnat anslag af 500 kronor för hvartdera af åren 1877 och 1878 samt af 1,000 kronor för hvarje af de följande tre åren, såsom understöd i föreningens arbeten för bevarande af provinsens folkminnen och fornlemningar.

Vesterås slott i landskansliet och landskontoret den 23 december 1881.

REINHOLD CHARPENTIER.

Tab. N:o 1.

FOLKMÄNGDEN I VESTMANLANDS LÄN ÅREN 1876—1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
	Den 31 december enligt presteskapets uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.						Bevärings- manskaf af alla 5 klass. enligt form. H. i Nåd. förord. d. 9 febr 1861.	Enligt årets mönster- rullor ap- proberade beväring- pligtige.
	Hela folkmängden af			Deraf frie från mantals- penningar.							
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.		
Å landsbygden år 1876.....	53,195	55,487	108,682	52,828	55,225	108,053	23,968	26,950	50,918	3,699	673
» » 1877.....	53,693	56,111	109,804	53,531	55,960	109,491	24,193	27,236	51,429	3,190	475
» » 1878.....	54,078	56,328	110,406	54,053	56,238	110,291	24,397	27,222	51,619	3,084	632
» » 1879.....	54,491	56,711	111,202	54,370	56,555	110,925	24,582	27,421	52,003	3,020	637
» » 1880.....	54,186	56,483	110,669	54,344	56,527	110,871	24,555	27,471	52,026	3,146	729
I Vesterås stad år 1876.....	2,612	3,183	5,795	2,673	3,339	6,012	1,213	1,433	2,646	162	21
» » 1877.....	2,608	3,244	5,852	2,685	3,426	6,111	1,161	1,391	2,552	146	13
» » 1878.....	2,593	3,313	5,906	2,672	3,464	6,136	1,119	1,430	2,549	141	17
» » 1879.....	2,614	3,359	5,973	2,692	3,519	6,211	1,119	1,453	2,572	141	24
» » 1880.....	2,677	3,524	6,201	2,671	3,502	6,173	1,083	1,397	2,480	147	30
I Sala stad år 1876.....	2,100	2,456	4,556	2,117	2,433	4,550	905	1,006	1,911	142	25
» » 1877.....	2,205	2,546	4,751	2,210	2,552	4,762	969	1,087	2,056	123	18
» » 1878.....	2,226	2,557	4,783	2,203	2,541	4,744	963	1,065	2,028	123	22
» » 1879.....	2,293	2,603	4,896	2,265	2,592	4,857	988	1,116	2,104	130	20
» » 1880.....	2,249	2,587	4,836	2,263	2,579	4,842	971	1,100	2,071	135	22
I Arboga stad år 1876.....	1,702	1,868	3,570	1,772	2,015	3,787	796	880	1,676	111	26
» » 1877.....	1,729	1,895	3,624	1,788	2,061	3,849	798	876	1,674	123	18
» » 1878.....	1,728	1,903	3,631	1,782	2,060	3,842	784	876	1,660	134	18
» » 1879.....	1,724	1,900	3,624	1,779	2,039	3,818	797	848	1,645	158	30
» » 1880.....	1,780	2,053	3,833	1,808	2,071	3,879	792	832	1,624	164	15
I Köpings stad år 1876.....	1,234	1,419	2,653	1,241	1,411	2,652	485	598	1,083	68	12
» » 1877.....	1,269	1,453	2,722	1,247	1,454	2,701	484	582	1,066	86	29
» » 1878.....	1,341	1,519	2,860	1,303	1,507	2,810	524	622	1,146	97	25
» » 1879.....	1,356	1,535	2,891	1,324	1,542	2,866	534	631	1,165	118	28
» » 1880.....	1,358	1,594	2,952	1,359	1,587	2,946	563	666	1,229	131	17
I hela länet år 1876.....	60,843	64,413	125,256	60,631	64,423	125,054	27,367	30,867	58,234	4,182	757
» » 1877.....	61,504	65,249	126,753	61,461	65,453	126,914	27,605	31,172	58,777	3,668	553
» » 1878.....	61,966	65,620	127,586	62,013	65,810	127,823	27,787	31,215	59,002	3,579	714
» » 1879.....	62,478	66,108	128,586	62,430	66,247	128,677	28,020	31,469	59,489	3,567	739
» » 1880.....	62,250	66,241	128,491	62,445	66,266	128,711	27,964	31,466	59,430	3,723	813

Tab. N:o 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I VESTMANLANDS LÄN ÅREN 1876—1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.		
Särskilda slag af vägar.	Längd af hvarje vägslag vid 1880 års slut.	Deraf under åren 1876—1880		Kostnad för under åren 1876—1880				Längd af indelade medskjutsanstalter försedda vägar vid 1880 års slut.	Skjutsanstalter (vid 1880 års slut)				
		fulländade och afsy-nade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade väg-sträckor.	fulländade nya vägar.		omlagda eller betydligt förbättrade väg-sträckor.			med entreprenad.		utan entreprenad.		
				Af stats-medel.	Af lands-tings eller kommu-ners medel.	Af stats-medel.	Af lands-tings eller kommu-ners medel.		Gästgif-verier.	Skjuts-stationer.			
	Mil.	Mil.	Mil.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Mil.	Antal.	Antal.	Antal.		
Å landsbygden:													
allmänna landsvägar	112.1	2.372	0.3	35,900	3,924.40	—	6,000	86.2	28	—	1		
häradsvägar.....													
sockenvägar	51.3	—	—	—	—	—	—	4.2	—	—	—		
I städerna.....	6.318	—	—	—	—	—	—	5.799	4	—	—		
Summa	169.718	2.372	0.3	35,900	3,924.40	—	6,000	96.199	32	—	1		
Skjutslegan per mil utgick vid 1880 års slut med:													
1.60 krona, hvilket är enligt äldre entreprenadkontrakt									vid	32	—	—	
0.80 » » utan entreprenadbidrag.....									»	—	—	1	
									Summa skjutsanstalter	32	—	1	
									Kungs- och krono-skjuts.				
Antal utgångna hästar under år 1876									vid	308	12,556	—	99
» » » » » 1877									»	341	10,030	—	83
» » » » » 1878.....									»	345	7,028	—	86
» » » » » 1879.....									»	254	5,641	—	68
» » » » » 1880									»	266	5,940	—	51
									Summa hästar	1,514	41,195	—	387

Tab. N:o 3.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I VESTMANLANDS LÄN ÅR 1880.

1. Hemman och jordlägenheter af alla slag, efter olika natur.	2. Hemman.			3. A n t a l					10. Taxerings- värdet. Kronor.
	4. Mantal		5. Bruks- nings- delar.	6. nybyggen.	7. jordtorp.	8. ryttare-, soldat- och båtsmans torp.	9. back- stugor.	10. andra lä- genheter.	
	11. oförmedlade.	12. nuvarande.							
I. Landsbygden.									
A. Kronoegendomar.									
1) Under allmän disposition.									
a) Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	4625000	4625000	5	—	12	—	21	11	1,028,150
b) Boställen	13303125	12261458	133	—	48	6	55	34	2,795,900
c) Hemman	19481250	18631250	225	—	41	45	30	11	3,046,300
d) Nybyggen	—	—	—	2	—	—	—	—	1,400
e) Jordlägenheter	—	—	—	—	21	—	—	83	666,900
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	1	250
g) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2) Under enskild disposition.									
a) Säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Hemman	589236	439236	10	—	11	—	2	—	99,443
c) Nybyggen	—	—	—	11	—	—	—	—	1,050
d) Jordlägenheter	—	—	—	—	8	—	—	165	453,800
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	2	2,400
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	23	131,100
B. Skatteegendomar.									
a) Boställen	262500	195833	7	—	2	—	3	—	57,600
b) Säterier	3900000	3750000	21	—	31	17	6	1	1,225,864
c) Hemman	1,990,479,17	1,919,145,83	4,930	—	848	998	1,708	176	52,886,937
d) Jordlägenheter	—	—	—	4	99	—	—	338	554,600
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	2	700
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	240	3,444,350
C. Frälseegendomar.									
a) Boställen	150000	150000	2	—	2	1	4	—	32,700
b) Säterier och ladugårdar	9875000	9775000	56	—	160	6	12	10	3,719,000
c) Rå- och rörs- (insockne) hemman	2541666	2016666	13	—	29	3	1	—	555,270
d) Hemman (utsockne)	45159375	41484375	560	—	213	171	64	6	10,977,576
e) Jordlägenheter	—	—	—	—	68	—	1	112	150,670
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	119	1,613,600
Summa	2,989,350,69	2,852,431,01	5,962	17	1,593	1,247	1,907	1,334	83,445,560
II. Städerna.									
	Hela antalet nybyggda boningshus 1876—1880.			Tomter		Lägenheter.	Taxeringsvärdet		
			bebyggda.	obe- byggda.	af hus och tomter.		af jordar.		
Vesterås	39	—	—	373	43	82	4,672,200	575,200	
Arboga	11	—	—	312	65	171	2,055,900	616,200	
Köping	61	—	—	236	15	—	2,510,275	418,500	
Sala	16	—	—	206	63	29	1,988,300	1,341,553	
Summa	127	—	—	1,127	186	282	11,226,675	2,951,453	

Tab. N:o 4.

BRANDFÖRSÄKRINGS-INRÄTTNINGARNES VERKSAMHET I VESTMANLANDS LÄN ÅREN 1876—1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.					10.		11.
								Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					Eldsvådor för hvilka under 1876—1880 utbetalts ersättning		
Inrättningens namn och verksamhetsområde.	År då verksamheten börjat.	Influtna försäkringsafgifter (eller utdebiterade belopp). 1876—1880.	Öfriga inkomster. 1876—1880.	Utbetalda brandskadeersättningar. 1876—1880.	Öfriga utgifter. 1876—1880.	Befintliga fonder eller tillgångar. 31/12 1880.	Försäkringsbelopp. 31/12 1880.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	för endast fast eller endast lös egendom.	för både fast och lös egendom.	Anmärkingar.
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Öre.	Öre.	Öre.	Öre.	Öre.	Antal.	Antal.	
1. Vestmanlands läns brandstodsbolag.	Fast egendom Lös egendom	1849	236,682 ⁰³	6,779 ⁷²	157,498 ⁸²	27,600 ²⁶	58,537 ³⁷	54,699,470	8	8	8	6	6	16 9	32 ^{1) 2)}
2. Vestmanlands läns nya brandstodsbolag.	Fast egendom Lös egendom	1877	92,868 ²⁷	731 ⁶²	67,613 ⁵⁴	26,857 ³²	—	44,653,700	—	—	8	6	8	1 3	18 ^{1) 2)}
3. Åkerbo härads brandstodsbolag.	Fast egendom Lös egendom	1816	18,651 ⁰⁰	1,021	16,593	1,685 ⁰⁰	—	11,374,560	1 ⁵	—	6	5 ⁵	5	2 4	9 ³⁾

Ann. 1) Räkenskapsåret räknas från och med den 14 mars. — 2) De i 8:de kolumnen utförda talen angifva ansvarighetsbeloppet. — 3) Nytt reglemente fastställt af Konungens Befallningshafvande den 30 mars 1865.

Tab. N:o 5.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I VESTMANLANDS LÄN ÅR 1880.

1.	2.	3.	4.	5.		6.	7.	8.	9.
				Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880				
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.	
A. Å landsbygden:									
1) Vesterås fogderi:									
1. Cronstedtska donationsfonden N:o 1.	Dels insättning i Ränte- och Kapitalförsäkringsanstalten för under Fullerö gods födda barn, dels till premier åt skolbarn.	Grefve W. A. Cronstedt och dess grefvina.	1873 ⁶ / ₄	29	60	1,062 ⁶¹	Kommunalnämnden i Vesterås-Barkarö socken.		
2. Cronstedtska donationsfonden N:o 2.	Understöd åt 4 i behof varande personer.	D:o d:o.	1873 ⁴ / ₇	4	60	1,060 ⁵⁸	D:o d:o.		
3. Anders Friendells fond.	Understöd åt 2 fattiga äldre personer eller 2 oäkta födda barn.	Anders Friendell, pedagog.	1840 ³⁰ / ₆	2	60	1,000	Kommunalnämnden i Dingtuna socken.	1)	
4. Anna Danielsdotters fond.	Understöd åt 2 fattiga personer.	Anna Danielsdotter, enka efter nämndemannen Anders Andersson.	1841 ²⁹ / ₁₀	2	30	500	D:o d:o.		
5. Ada Maria Carolina Petterssons i Folkesta skolkassefond.	Premier åt 1 eller 2 skolbarn.	Joh. Pettersson, rusthållare, och hans hustru Sofia, f. Hesseldahl.	1874 ¹⁵ / ₂	—	—	27 ³⁴	Skolrådet i Dingtuna socken.	2)	
6. Johanna Redins donationsfond.	Understöd åt 6 fitiga, behöfvande skolbarn.	Johanna Redin, jungfru.	1869	6	60	1,000	Skolrådet i Lundby socken.		
7. Okänd gifvares donation.	Understöd åt 6 fattiga personer.	Okändt.	Obekant.	6	2	33 ³³	Kommunalnämnden i Lillhärads socken.		
8. Adlervaldska fonden.	Understöd till barnundervisningen.	C. J. Adlervald, brukspatron.	1828 ³⁰ / ₇	Skolkassan.	45	750	Kyrkostämmans ordförande i Lillhärads socken.		

9. Engstedtska donationsfonden.	Understöd åt behöfvande icke fattighjon.	Johanna Engstedt, f. Jansdotter, rusthållarenska.	1840	7	36	600	Kommunalnämnden i Badelunda socken.
10. Adélaïde-fonden.	Insättning i lifrätanstalt för bildande af lifränta åt fattiga barn.	S. Thelin, v. pastor.	1874	—	—	352 ⁶³	Pastor i Badelunda socken.
11. Fattiga skolbarns underhållsfond.	Att bereda föda för fattiga barn under deras skolgång.	Frih. C. F. Cronstedt, Dr Daniel Nohrborg, kyrkoh., Frih. C. F. Cronstedts arfvingar, Ottiliana Lewenhaupt, f. Cronstedt, och Betty von Post f. Cronstedt, Doktor J. F. Munktell, kyrkoherde, m. fl. C. R. von Post, kapten.	1833 ³ / ₁₂ 1811 ¹¹ / ₅ 1834 ¹ / ₁₂	11	75	1,936 ²⁷	Pastor och skolråd i Irsta socken.
12. Kapten C. R. von Posts premiefond.	Belöningar åt skolbarn.	Insamlingar 1822—1847 C. R. von Post, kapten.	1844 ³¹ / ₁₂	10	12	200	Skolrådet i Irsta socken.
13. P. Gezelii stipendiefond.	Bidrag till beklädnad åt 3 fattiga och flitiga skolbarn.	Per Gezelius, prost.	1868 ²⁴ / ₁₂	3	23 ⁶²	530	D:o d:o.
14. Kungsåra extra fattigför-sörjningsfond.	Fattiga barns undervisning i kristendom och tillfällig hjälp åt nödlidande enkör.	Anna Andersdotter, bonde-enka.	1839 ²⁹ / ₁₁	11	79 ³⁶	1,487 ⁸⁹	Pastor och skolrådet i Kungsåra socken.
15. Kungsåra ljuskassa.	Eklärering i kyrkan julottan.	Jacob Carlsson, häradsdomare, och hans hustru Christina Andersdotter.	1855 ²⁴ / ₆	—	—	241 ⁶⁴	Pastor och kyrkovärden i Kungsåra socken.
16. Gyllenstjernska pensionsfonden.	Understöd åt de mest behöfvande bland Frösåkers underhafvande.	Enkefriherrinnan A. Gyllenstjerna, född von Kocken, och C. R. von Post, kapten.	1839 ¹³ / ₁₁	6	60	1,000	Frösåkers gårdsegare.
17. Fredrik Holmins och Louise v. Heijnes julgåfvefond.	Understöd åt 3 fattiga under Frösåker.	F. Holmin, hofauditör, och dess fru L. v. Heijne.	1872 ¹⁸ / ₁₂	3	37 ⁵⁰	750	D:o d:o.
18. Johanssonska donationsfonden.	Understöd åt fattiga under Nyby.	Lars Johansson, nämndeman.	1869 ⁹ / ₈	—	—	345 ⁸⁹	Kommunalnämnden i Kärrbo socken.
19. Wilhelmina-fonden.	Understöd till de deraf mest förtjenta bland Springsta underhafvande.	Axel Eman. Luhr, godsegare.	1869 ²² / ₁	2	50	1,000	Donator, och efter hans död Springsta gårds egare, under pastors kontroll.
20. Cruusiska donationen.	Understöd åt skolväsendet i Kärrbo socken.	Hedvig Christina Cruus, fröken.	1727 ⁴ / ₁₀	Skolväsendet i Kärrbo	13½ tnor spanmål och 7 kr. 89 öre.	10½ tnor säd, ½ råg och ½ korn, samt 7 ⁸⁹ kr. från Skästa i Munktorp, och 3 tnor spanmål fr. Skarpa i Skerike, allt årligen.	Kyrkoherden och kyrkovärden i Tillberga socken.
21. Druvfeska fonden.	Understöd åt fattiga.	P. Druvfa, landshöfding.	1757 ⁴ / ₇	2	4	1,273 ⁴⁹	Kyrkoherden och kyrkovärden i Tillberga socken.
22. Guthermuthska donationsfonden.	Understöd af hufvudsakligen hofbetjentes fattiga enkör och barn.	Kungl. sekreteraren Alertin Fr. Guthermuths enka Elsa Willemberg.	1703	Obekant.		Obekant.	Kungl. riksmarskalksembetet.
23. Hallvar-Bergska testamentsfonden.	Understöd åt fattiga inom Strömsholms slotts- och stuteri-afdelningar.	Hallvar Berg, hofbetjent.	1709	Obekant.	102	Obekant.	D:o.
24. Axelssonska magasinsfonden.	Understöd åt fattiga inom socknens enskilda fattigrote, särdeles skolbarn.	J. E. Axelsson, komminister.	1774	—	—	1,406 ⁴⁹	Kyrkorådet i Kolbäcks socken.
25. Reuterstamska barnkassan.	Understöd åt fattiga skolbarn.	E. Axelsson, prost. A. Reuterstam, stallmästare, och hans enka Maria Lovisa Pantzarhjelms.	1817 1790	—	—	400	Pastor i Kolbäcks socken.
26. Wegenerska fonden.	Understöd åt 2 fattiga soldatenkör.	David Wegener, fältväbel.	1793 1807	2	—	52	Soeknemagasinsförvaltningen i Kolbäck.
27. Lundbergska testamentsfonden.	Uppfostringshjälp åt 5 fattiga barn inom socknens enskilda fattigrote.	J. W. Lundberg, fabrikör, och hans fru.	1828	5	—	1,500	Kommunalnämnden i Kolbäcks socken.
28. Hedengrenska fonden.	Understöd åt de mest behöfvande inom Borgås fattigrote.	Sam. Hedengren, faktor.	1829	—	—	50	Fattigvårdsstyrelsen i Borgås fattigrote af Kolbäcks socken.
29. Folkskolebarnkassan.	Understöd åt skolbarn vid socknens folkskola.	Carl F. Häggman, prost.	1847	—	—	552 ⁶⁷	Skolstyrelsen i Kolbäcks socken.
30. Liljenstolpska fonden.	Understöd åt fattiga inom Kolbäcks socken.	Gustaf U. Liljenstolpe, öfverste och kommandör.	1850	—	—	300	Kommunalnämnden i Kolbäcks socken.
31. Ljungdahlska fonden.	Understöd åt fattiga barn inom Kolbäcks församling.	Berndt Ljungdahl, kommissionslandtmätare.	1856	—	—	150	D:o d:o.
32. Iveriska fonden N:o 1.	Understöd till 1 fattig enka.	D. Iverus, kronofogde.	1857	1	—	150	D:o d:o.
33. Iveriska fonden N:o 2.	Understöd åt 1 gosse och 1 flicka för att utbildas till dugliga tjenare eller yrkesidkare.	D. Iverus, kronofogde.	1877	—	—	558	D:o d:o.
34. L. Perssons fond.	Belöning åt personer, som utmärkt sig vid eldsvåda inom socknen för rädighet och raskhet; men om någon sådan ej under året förekommit, tilldelas räntan åt fattiga skolbarn.	Lars Persson, godsegare.	1862	—	—	200	D:o d:o.
35. Carl Gustafssons fond.	Årliga räntan tillfaller fattigvården i Kolbäcks socken.	Carl Gustafsson, hemmansegare.	1860	—	—	1,000	D:o d:o.
36. Iveri-Hurtigs donation.	Inköp åt skolbarn af Schartaus Kristendomsundervisning.	Pastor G. F. Iverus och kyrkvaktaren Z. Hurtig.	1849 och 1850	—	10 ⁴⁴	174	Skolrådet i Munktorps socken.

Tab. N:o 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
37. Wiksells donation.	Donationen är införlifvad med kyrkokassan och redovisas i dess räkenskap.	—	—	—	3'33	55'55	Pastor och kyrkorådet i Munktorps socken.	
38. Wiksells spanmålsdonation.	Fattiga skolbarns underhåll.	Prosten J. Wiksell.	1797	—	Räntan.	456 kbf 7 k:or 50 tum spanmål.	Skolorådet och fattigvårdarne i Munktorps socken.	
39. 1866 års gåfvofond.	Folkskoleväsendets utveckling och förbättring.	—	—	—	34'80	580	Skolorådet i Munktorps socken.	
40. Rektor Manzelli donation.	Fattiga barns undervisning.	—	—	—	90	1,500	D:o d.o.	
41. Reuterholmska donationen.	Fattiges understödjaude.	Dygdig M. Reuterholm.	1803 ²⁵ / ₈	2	140'08	Värdet af 80 tor spanmål samt frälserätten af hemmanet nr 1 Lundby, för hvilken följande ränta årligen utgöres: kontant 18 kr., 4 tor råg, 80 1/2 h, 80 1/2 balm, sommarbete åt en ko samt hägnads-skyldighet.	Kommunalnämnden i Rytterne socken.	
42. Nordlingska d:o.	Fattiges understödjaude.	Nordling, enkefru.	Finnes ej gåfvobref, gåfvan öfverlemnad 1852 och 1853.	1	6	100	D:o d.o.	
43. Gyllenhaalska d:o.	Fattiges understödjaude.	C. F. Gyllenhaal, baron.	1854 ¹ / ₈	1	36	600	D:o d.o.	7)
44. Öijerska d:o.	Inrättande af en slöjdskola inom Rytterne församling, företrädesvis för gossar.	Gustaf Öijer, statskommisarie.	1854 ⁷ / ₁	—	—	24,759'16	En särskild direktion.	
45. Oxenstjerska d:o.	Stipendier åt 2 teologie studerande vid Uppsala akademi.	Axel Oxenstjerna, rikskansler.	Okändt.	2	180	180 kr. utgå af årliga afkomsten af Vikhus fideikommiss. D:o d.o.	Se anm. 8).	8)
46. Oxenstjerska d:o.	Understöd åt 12 mindre bemedlade frälse- eller ofrälsemäns ozifta döttrar.	Axel Oxenstjerna, rikskansler.	Okändt.	12	180	D:o d.o.	Se anm. 9).	9)
47. Elferonska stiftelsen.	Understöd åt socknens fattiga.	Jean Elfving, sedermera adlad under namn af Elferona, öfverste.	1749 ⁸ / ₁₁	Kommunalnämnden.	60'84	1,040	Kyrkorådet i Säby socken.	
48. Fonden till brukspatron Fabian Tersmedens minne.	Premier åt skolbarn vid Seglingsberg, Ramnäs socken.	C. G. Rogberg, bruksförvaltare.	1877	2	9	150	Pastor i Ramnäs socken.	
49. Friherrinnan Jaquette Tersmedens donationsfond.	Utdelning till behöfvande inom Ramnäs socken.	Jaquette Tersmeden, friherrinna.	Okändt.	5	100	2,000	Ramnäs bruks aktiebolag.	
50. Dandenellska pensionsfonden.	D:o D:o.	Dandenell, inspektor.	Okändt.	2	25	500	D:o d.o.	
51. Ramnäs valsverksarbetares sjuk- och nödhjelpskassa.	Lemna understöd vid sjukdom och i fall af nöd.	Valsverkets egare och dåvarande arbetare.	1868 ³¹ / ₁₀	52	754'75	16,000	Ramnäs valsverks förvaltning.	
52. Groenska donationen.	Dels till understöd åt behöfvande skolbarn och fattiga vid Lisjö och dels för brukspredikantens vid Lisjö aflöning.	von Groen, brukspatron.	Okändt.	—	—	3,560	Lisjö bruks förvaltning.	10)
53. von Rosensteinska donationen.	D:o d:o.	von Rosenstein, brukspatron.	Okändt.	—	—	1,654'50	D:o d.o.	11)
54. P. R. Tersmedens donation.	Folkskolelärarens vid Sura kyrka aflöning.	P. R. Tersmeden, öfverste.	Okändt.	—	—	3,000	Skolorådet i Sura socken.	12)
55. Zetheliska fonden.	Understöd åt behöfvande af Surahammars bruksarbetare och underhafvande.	Ad. Zethelius, brukspatron.	1859 ¹⁹ / ₁₂	62	1,367	7,500	Surahammars bruks aktiebolag.	
56. Surahammars arbetares sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Ad. Zethelius, brukspatron.	1859 ¹⁹ / ₁₂			18,000	D:o d.o.	
57. Lars Danielsons donation.	Förmån för kyrkokassan.	Lars Danielson, kyrkovärd.	1844	—	—	375	Skolorådets ordförande i Svedvi socken.	13)

58. Wallinska fonden.	Förmån för kyrkokassan.	Wallin, handlande.	1846	—	—	1,500	Skolrådets ordförande i Svedvi socken.	14)
59. Hedda Janssons donation.	D:o d:o.	Hedda Jansson, enka.	1876	—	—	1,466	D:o d:o.	15)
60. Lars Danielssons donation.	Förmån för fattigkassan.	Lars Danielsson, kyrkovärd.	1844	—	—	375	D:o d:o.	16)
61. Wallinska fonden.	D:o d:o.	Wallin, handlande.	1846	—	—	750	D:o d:o.	17)
62. Lars Hanssons donation.	D:o d:o.	Lars Hansson.	1848	—	—	250	D:o d:o.	18)
63. Littmarkska donationen.	Understöd åt fattiga, som icke erhålla understöd af allmänna fattigvården.	P. R. Littmark, komminister.	1872	8	150	500	D:o d:o.	18)
64. Hedda Janssons donation.	D:o d:o.	Hedda Jansson, enka.	1876	—	—	2,000	D:o d:o.	19)
65. Norbergiska donationen.	Förmån för skolkassan.	E. Norberg, häradssdomare, och dess fru.	1834	—	—	1,500	D:o d:o.	19)
66. Wallinska fonden.	D:o d:o.	Wallin, handlande.	1835	—	—	318	D:o d:o.	20)
67. Daniel Larssons donation.	D:o d:o.	Daniel Larsson.	1836	—	—	75	D:o d:o.	21)
68. Wallinska fonden.	D:o d:o.	Wallin, handlande.	1846	—	—	750	D:o d:o.	22)
69. Wallerska donationen.	D:o d:o.	E. Waller, brukspatron.	1865	—	—	1,500	D:o d:o.	23)
70. Littmarkska donationen.	D:o d:o.	P. R. Littmark, komminister.	1872	—	—	500	D:o d:o.	24)
71. Hedda Janssons donation.	Premier åt skolbarn.	Hedda Jansson, enka.	1876	—	—	400	D:o d:o.	25)
72. Prosten Johanssons donation.	Sockenbibliotekets förökande.	G. A. Johansson, prost.	1862	—	—	1,000	D:o d:o.	25)
73. Bergqvistska donationen.	Hjelp åt skolorna inom Bergs socken.	Bergqvist, skrädderiarbetare.	1792 ¹⁸ / ₁₁	—	47 ⁵⁵	500	Pastor i Bergs socken.	26)
2) Kungsörs fögderi:								
<i>Arboga socken:</i>								
74. Ahllöfska medlen.	Räntan utdelas till 9 fattiga, som underhållas af Arboga hospital.	Assessor O. Ahllöf.	1740 ⁹ / ₁₀	Okändt	33 ³⁴	3,750	Arboga stads kyrkokassa.	27)
<i>Björskogs socken:</i>								
75. Joijeska fonden.	Till understöd åt fattiga skolbarn och skollärareaföning.	W. Joije, engelsman.	1788	14	96	2,474 ⁵¹	Pastor och kyrkovårdarne.	28)
76. Cedercreutzska d:o.	Till skollärareaföning och stipendium åt studerande.	Cedercreutz, landshöfding.	1717 ¹ / ₁₀	2	38 ³³	3,075 ⁹²	D:o d:o.	29)
77. Strömbergerska d:o	Till understöd åt fattiga skolbarn.	Strömberger, kapten.	1873	7	90	1,680	D:o d:o.	30)
<i>Fellingsbro fjerding:</i>								
78. Fahlmarkska fonden.	Till hjälp åt fattiga skolbarn.	Fru Kath. Fahlmark.	1786	124	270 ⁵⁰	4,266 ⁶⁷	Skolrådet i Fellingsbro.	31)
79. Wasellska d:o.	Till understöd åt fattiga skolbarn.	Demois. S. K. Wasell.	1868 ⁵ / ₃	89	193 ²⁵	6,000	D:o i d:o.	32)
80. Tegnériska d:o.	Att bereda slöjdskola för flickor inom Fellingsbro.	Karolina Tegnér, född Areschoug, prostianska.	1857 ⁷ / ₈	—	—	4,726 ⁹⁶	D:o i d:o.	33)
81. Jakob Nilssonska d:o.	D:o d:o.	Jakob Nilssons enka, Christina Larsdotter.	1867 ¹⁴ / ₃	—	—	21,144 ¹⁷	D:o i d:o.	34)
<i>Himmets socken:</i>								
82. Per Perssons i Nordväg gåfvomedel.	Till årligt understöd i kontant åt fattiga inom Körtinge och Nordvägs sexmansrotar.	Per Persson, kyrkovärd.	1850 och 1860.	7	66 ⁵⁰	1,150	Kommunalnämnden.	
83. Erik Hambns testamentsfond.	Till understöd åt fattiga skolbarn.	E. Hambn, regementskrifvare.	1800	Okändt	2	33 ³³	Skolstyrelsen.	
<i>Medükérs socken:</i>								
84. Qvarnströmska fonden.	Till understöd åt fattiga personer inom församlingen.	Byggn. Qvarnström å Röfors och hans hustru.	1802	—	—	672 ²²	Kommunalnämnden.	
85. Ahllöfska donationen.	D:o d:o.	Rådman Ahllöf, Arboga.	Okändt.	—	—	Obekant.	Magistraten i Arboga.	
86. Ahllöfska s. k. besparda medlen.	D:o d:o.	D:o d:o.	D:o.	—	—	111 ¹¹	D:o.	
87. Per Anderssonska gåfvomedel.	D:o d:o.	Nämndeman Per Andersson i Fillinge.	1861	11	150 ³²	500	Kommunalnämnden.	
88. Fru Melins donation.	Till understöd åt fattiga skolbarn, dock först efter en fru Melins släktinges död.	Soña Melin, komministerenka i Stora Tuna i Dalarne.	1873	—	—	1,000	Pastor.	
<i>Skedvi socken:</i>								
89. Eklundhska fonden.	Till förmån för folkskolan.	L. O. Eklundh, bruksegare.	1874 ²⁶ / ₂	3	5	100	Skolstyrelsen.	
<i>Kungs-Barkarö socken:</i>								
90. Hultbergiska fonden.	Bidrag till aflöning åt kyrkoherden i Kungs-Barkarö.	Håkan Fr. Hultberg, inspektör.	1866 ²⁷ / ₁	1	200	4,000	Kommunalnämnden.	35)
91. Hisingska understödsfond.	Till understöd åt ett eller tvänne fattighjon af arbetsklassen inom Kungs-Barkarö by.	Peter Hising, nämndeman.	1859 ³ / ₇	2	25	500	Dito och pastor gemensamt.	

Tab. No 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Aunmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
<i>Karlskyrka socken:</i>								
92. Bjurlingska fonden.	Till bidrag åt ordinarie folkskolläraren i Kungsör.	Bjurling, jordegare.	1800	Okändt	90	1,500	Kyrkoherden.	36)
<i>Torpa socken:</i>								
93. Carlssonska fonden.	Till utdelning åt fattiga skolbarn inom socknen.	And. Carlsson i Lund och V. Tibble, hemmansegare.	1855 ¹⁷ / ₁₁	} 14	90	1,500	Kyrkoherden, jemte särskild direktion.	37)
94. Gumeliska d:o.	Till underhåll af fattiga barn å de gårdar i Högsta och V. Säby samt V. Ekeby, som af stiftaren egdes, hvarifrån dock adrages hvad som åtgår till underhåll af stiftarens och hans hustrus gravvård å Torpa kyrkogård.	B. C. Gumelius, possessionat. inspektor.	1867 ¹⁰ / ₅ 1861 ¹⁷ / ₂					
<i>Bro socken:</i>								
95. Anders Fellenii fond.	Af räntan utdelas underhåll och premier åt fattiga och dlitiga barn inom socknen.	Waldemar Fellenius, kapten.	1869 ⁶ / ₃	8	24	445.09	Pastor och skolrådet.	
96. Lars Lindbergs och hans frus donation.	Att bereda lifränta vid 55 år åt alla under Kohlsva egendom, så väl inom Bro som i Malma socknar, födda barn.	Brukspatron Lars Lindberg och dess fru Lina Cederborgh.	1876	30	450	Ej fond.	Ränte- och kapitalförsäkringsanstalten.	
97. Sjuk- och begravningskassa.	Namnet angifver detta.	Arbetarne vid Kohlsva.	1880	—	—	121	En af ledamöterna vald ordförande jemte kassör.	39)
<i>Köpings socken:</i>								
98. Bosæiska fonden.	Till understöd åt fattiga skolbarn inom socknen.	P. E. Bosæus, borgmästare.	1838 ²² / ₁₁	6	19.50	325	Skolrådet.	
99. Köpings landsförsamlings husbonde- och skyddsförning.	Insättning i ränte- och kapitalförsäkringsanstalten af medel till tjenare och barn inom socknen för ålderdomsbehof.	Köpings landsförsamling.	1878 ²² / ₁₂	10	50	—	Löjtnant C. Reutererona.	
<i>Malma socken:</i>								
100. Kyrkoherden Per Barkéns och hans hustru Carol. Wallmans testamentsfond.	Fondens ränta utdelas till julen åt 2 gamla fattiga och orkeslösa personer i socknen.	Per Barkén, kyrkoherde.	1866 ³ / ₂	2	12	200	Kommunalnämnden.	
<i>Odensvi socken:</i>								
101. Löjtnant B. G. v. Hauswolffs fond.	Räntan af fonden skall användas till anskaffande af föda, kläder, böcker och skrifmaterialier åt fattiga skolbarn; dock först efter tre fröknar Bäckes död, hvilka skola åtnjuta räntan under sin lifstid.	B. G. v. Hauswolff, löjtnant.	1844 Maj	—	—	43,000	En direktion, sammansatt enligt testators föreskrift.	
<i>Säterbo socken:</i>								
102. Liljeströmska donationen.	Att bereda understöd åt fattiga.	J. N. D. Liljeström, kapten.	Okändt.	2	135	2,250	Kommunalstämman och fattigvårdsstyrelsen.	
<i>Gunnilbo socken:</i>								
103. Lindqvistska donationen.	Att understödja socknens fattiga.	Lindqvist, kammartjenare hos bruksegaren J. Ramsell.	1822	2	15.91	265.11	Ferna bruk.	
104. Ramsellska stipendiet.	Till 2 studerande af bergsvetenskap och mekanik, slägingar till stiftarens mors morfaders afkomlingar.	Jakob Ramsell, bruksegare.	1789 ²⁰ / ₁₂	—	—	Ej fond.	Ferna bruksegare och executor testamenti af Ferna och Bockhammars fideikommiss, kommerserådet för bergsären.	
105. Ramsellska donationen.	Att understödja socknens fattiga, företrädesvis bruksbönder under Ferna och Bockhammar.	D:o d:o.	1789 ²⁰ / ₁₂	Okändt	41.67	Ej fond.	Ferna bruksegare.	
106. Magasinsfonden.	Till nödiga kommunalutgifter, efter bestämmelse på kommunalstämma.	Socken.	1857	—	500	10,000	Kommunalnämnden.	40)
107. Ferna smeders fattigkassa.	Att understödja fattiga smeder vid Ferna.	Bruksegaren J. Ramsell.	1789 ²⁰ / ₁₂	12	75	Ej fond.	Ferna bruksegare.	
108. Skolbeklädnadsfonden.	Till fattiga skolbarns beklädnad.	F. kyrkovärden Anders Andersson i Mören och hans hustru Lovisa Jernström.	1873 ³⁰ / ₁₁	2	Obekant.	500	Kommunalnämnden.	
109. Christierninska fonden.	Till lönebidrag åt skollärare inom socknen.	Brukspatron Christiernin.	1755 ²⁴ / ₉	Okändt	Okändt.	Okändt.	D:o.	

Heds socken:

110. Wahlqvistska arfsmedlen.	Att understödja efterlevande släktingar.	Prosten Jacob Wahlqvist och hans hustru Beata Charlotta Essén.	1867 ³¹ / ₁₀	6	20'16	403'16	Kommunalnämnden.	
111. Fru Schwans donation.	Till bildande af en slöjdskola för att lemna undervisning åt flickor och i öfrigt att bibringa dem insigt i husliga göromål och handslöjder för att bilda dugliga qvinnor.	Fru Eleonora Schwan, född Schön.	{ 1866 ¹ / ₃ } { 1873 ³¹ / ₁₀ }	Okändt	300	6,000	Karmansbo bruk.	41)

Skinskattebergs socken:

112. Enkefru Olssons donation.	Till alla barn af Riddarhytte underhafvande, tillhörande brukets personal, att lyfta vid 25 års ålder, "men vid dödsfall derförut".	Enkefru S. P. Olsson.	1877	Okändt	Okändt	Okändt	Ränte- och kapitalförsäkringsanstalten.	42)
113. Gustafva Neumans d:o.	Att understödja fattiga.	Gustafva Neuman.	omkr. 1873	2	15	300	Kommunalnämnden.	
114. Heijkenskiöldska fonden.	Till inrättande af slöjdskola.	William Heijkenskiöld, kapten.	omkr. 1860	—	—	Okändt	Skinskattebergs bruksstyrelse.	43)
115. Hisingska fattigskolan.	Att bereda kost åt 20 fattiga skolbarn pr år, hvarjemte å Skinskattebergs bruks kontor årligen utbetalas till läraren 37 kr. 50 öre och till böcker åt barnen 4 kr. 50 öre.	Wilhelm Hising, brukspatron.	1779 ¹² / ₄	20	200	Okändt.	Skinskattebergs bruksstyrelse.	

3) Bergslags fogderi:

116. Malminka fonden.	Understöd till en fattig i Fläckebo, som utses af pastor.	Kyrkoh. Malmin.	1750 ²⁹ / ₁₁	1	1 ta spanmål.	16 tor spanmål.	Fattigvårdsstyrelsen.	
117. Fröken Palmstruchs fond.	Underhåll af Sparvenfeltsska grafkoret i Romfartuna kyrka; öfverskottet af räntan utdelas till Romfartuna fattiga.	Stiftsfröken Ulrika Charl. Palmstruch.	1870 ²¹ / ₃	19	120	2,000	Kyrkorådet i Romfartuna.	
118. Törnanderska fonden.	Skolundervisningens i Romfartuna befrämjande.	C. M. Törnander, kommun.	1871 ⁶ / ₇	—	—	1,000	Skolrådet i Romfartuna.	44)
119. Posseska donationsfonden.	Understöd åt fattiga under Svanå gods i Harakers, Fläckebo, Norbergs, Irsta och Badelunda socknar.	Enkegrefvinnan H. M. Posse.	1818 ¹¹ / ₅	21	493'50	9,601'54	Disponenten af Svanå bruk och pastor i Haraker.	45)
120. Edmanska donationen.	Inköp och underhåll af ett gemensamt folkbibliotek för Haraker och Fläckebo.	Victor Edman, bruksegare, öfv.-löjtnant.	1858 ²² / ₃	—	—	370 band och kontant 85'94	Svanå bruksegare och disponent samt pastorerna i Haraker och Fläckebo.	
121. Forsströmska donationsfonden.	Understöd åt fattiga under Kättsta och Hummelsta i Harakers socken.	Possessionaten J. E. Forsström och hans hustru Maria Christina.	1860 ²⁰ / ₇	6	52'50	1,050	Pastor i Haraker och egarne till Kättsta och Hummelsta.	
122. Gezeliska stipendiefonden.	Understöd till 3 utfattiga barn, som flitigt begagna sig af undervisningen i folkskolan.	Per Gezelius, kyrkoherde i Irsta socken.	1868 ²⁹ / ₁₂	3	30	530	Pastor och skolråd i Haraker.	
123. Prosten P. Gezelii donationsfond.	Understöd till julen åt 4 mest behöfvande fattighjon i Haraker.	D:o d:o.	1868 ²⁹ / ₁₂	4	18	300	Fattigvårdsstyrelsen i d:o.	
124. Enkefru B. C. Engströms d:o.	Pension till gammal och pensionsberättigad barnmorska i Haraker.	Barnmorskan B. C. Engström.	1872 ²⁹ / ₁	—	—	1,140	Kommunalnämnden i d:o.	
125. Adlervaldska fonden.	Till Skultuna kyrkas och församlings behof.	Carl Jacob Adlervald, bruksegare.	1829 ⁷ / ₄	—	166'49	3,900	Pastor och kyrkovårdarne i Skultuna.	
126. Bolanderska d:o.	Till Skultuna kyrka.	Handelsidkerskan Christina Bolander.	1872 ¹⁸ / ₈	—	9	150	D:o d:o.	
127. Scherdinska d:o.	För fattiga skolbarn i Skultuna till kläder och böcker.	Ogifta Beata Scherdin.	1872 ³¹ / ₁₂	—	—	500	Pastor i Skultuna i egenskap af ordförande i skolrådet.	
128. Leijonflycktska d:o.	Pension åt den mest förtjente och behöfvande af Brottbjerga gårds underhafvande i Skerike.	Nils Leijonflyckt, sekreterare.	1839 ²⁰ / ₁₂	1	10'18	169'59	Kyrkorådet i Skerike.	
129. And. Hebbes donationsfond.	Understöd åt fattiga i V. Fernebo, med företräde för sådane å testators i lifstiden egande egendommar.	Anders Hebbe, brukspatron.	1824 ¹⁴ / ₁	17	85'50	1,500	Kyrkorådet i V. Fernebo.	
130. Matts Erssons i Häggbacken donation.	Premier åt fattiga skolbarn i V. Fernebo.	Matts Ersson, hemmanssegare.	1865 ¹⁹ / ₈	10	30	500	Skolrådet i V. Fernebo.	
131. L. G. Holms i Vesterby donation.	D:o d:o.	Lars Gust. Holm, hemmanssegare.	1870 ¹ / ₇	10	30	500	D:o d:o.	
132. Enkan Greta Ömans i Hellby donation.	Understöd åt två fattiga qvinnor i V. Fernebo.	Greta Öman, bondeenka.	1850 ¹⁵ / ₃	2	12	200	Kyrkorådet i V. Fernebo.	
133. Malminka donationsfonden.	Understöd i spanmål åt behöfvande fattiga efter kommunalstämans i V. Fernebo beslut.	M. Malmin, prost, teol. dokt.	1824 ¹⁴ / ₃	10	39 kbf. 4 k:or råg och korn.	667 kbf. 8 k:or råg och korn.	Kommunalnämnden i d:o.	
134. Jan Mattssons i Sör Hörrende donation.	Understöd i kläder åt fattiga skolbarn i V. Fernebo.	Jan Mattsson, f. d. hemmanssegare, fördelsman.	1878 ¹⁹ / ₅	10	82'50	1,500	V. Fernebo fattigvårdsstyrelse.	
135. Brukspatron And. Hebbes större donation.	Understöd åt fattiga i Norbergs och Karbenningss socknar.	Anders Hebbe, brukspatron.	1824 ¹⁴ / ₁	22	867'89	15,000	Bergslagsstämman.	46)
136. Brukspatron And. Hebbes mindre d:o.	Understöd åt fattiga i Karbenningss socken.	D:o d:o.	1824 ¹⁴ / ₁	25	75	1,500	Pastor och kyrkorådet i Karbenning.	
137. Lars Perssons i Fragg donation.	Utdelning af räntan till brudgum, som under de tre sista åren före vigseln ej förtärt rusgifvande drycker.	Lars Persson, bergsman.	1852 ²⁵ / ₃	ingen	utdelning	1,173'35	Kyrkorådet i Norberg.	
138. Norbergs sjukhjulsförening.	Understöd vid sjukdom samt begravningshjelp åt föreningens medlemmar.	Grufarbetare m. fl. i Norberg.	1877	{ 139 } { 7 }	{ 1,279'89 } { 205'10 }	{ 2,594'33 }	En vald styrelse.	47)
139. Brukspatron Hebbes mindre donation.	Understöd åt fattiga i Norberg.	And. Hebbe, brukspatron.	1804 ¹⁶ / ₇	34	84'37	1,500	Kyrkorådet i Norberg.	
140. Groothska donationen.	Räntan utgår till skolväsendet i Norberg.	Grooth, skollärare.	1817 ⁸ / ₂	—	—	1,500	D:o d:o.	

Tab. N:o 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:		Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
141. Mamsell Johanna Petterssons testamentsfond.	Räntan användes till behöfvande sjuka.	Johanna Pettersson, hushållerska.	1872 ¹⁵ / ₉	—	—	10,240	Lasarettstyrelsen i Norberg.	D:o	d:o.
142. Anders Perssons i Fragg testamentsfond.	Kostnadsfri vård å Norbergs lasarett åt medellösa sjuka från Norbergs socken.	Anders Persson, bergsmansson.	1865 ¹⁵ / ₄	4	130'68	1,059'96	D:o	D:o	d:o.
143. Doktor Senells frisängsfond.	Ändamålet skall af doktor Senell bestämmas, då fonden uppgått till 2,000 kr.	Stiftelsen tillkommit genom frivilliga bidrag vid en 25-års fest för doktor Senell.	1878 ¹⁸ / ₁	—	—	1,959'80	D:o	D:o	d:o.
144. Norbergs lasarettis frisängsfond.	Kostnadsfri vård och läkarebehandling vid Norbergs lasarett åt medellösa sjuka i Norbergs lasarettisdistrikt.	Stiftelsen tillkommit genom frivilliga gåfvor från grufvekassan, bruksläkare m. fl.	—	3	21'60	1,561	D:o	D:o	d:o.
145. Anders Perssons i Fragg testamentsfond.	Understöd åt fyra ålderstigna och välfredade fattiga i Norberg.	Anders Persson, bergsmansson.	1865 ¹⁵ / ₄	4	209'68	4,000	Norbergs kommunalstyrelse.	D:o	D:o.
146. Matts Anderssons enkas testamente.	Understöd till 18 fattiga i Norberg, som icke åtnjuta underhåll af kommunen, samt till en frisäng vid Norbergs lasarett.	Hemmansegaren Karin Andersdotter.	1867 ¹¹ / ₁₀	18	900	18,500	D:o	D:o	d:o.
147. Landtvärns-kassan.	Till skolväsendet i Norberg.	Obekant.	Obekant.	—	46'39		900	Kyrko- och skolrådet i Norberg.	D:o
148. Löfwensköldska fonden.	Tackjernshandteringens och masmästeriets förbättring samt äfven för andra för ortens jernhandtering nyttiga ändamål.	Masugnegare inom Vesterbergslagen, vid en fest för presidenten Löfwensköld.	1817 ⁹ / ₈	—	665'76	18,604'21	En af bruksegarne utsedd bestyrelse.	D:o	d:o.
4) Salbergs fögderi:									
149. Tigerhjelmiska fattigvårdsfonden.	Till förmån för i fattighus inom Ö. Väla socken in-tagna hjon.	Seved G. Tigerhjelm, hof-jägmästare.	1780 ³¹ / ₁	6	140'04	1,120'32	Föreståndarne för Öster-Väla sockenmagasin.	D:o	d:o.
150. Thyreassonska fonden.	Främjande af fattiga barns inom Ö. Väla socken under-visning.	Olof Thyresson, kyrkoherde.	1808 ²⁴ / ₂	15	38'90	326'76	D:o	D:o	d:o.
151. Tigerhjelmiska invalidfonden.	Understöd för de af Ö. Väla sockens beväringsskyldige, som genom krigshändelse kunna blifva urständsatte att sig försörja.	Seved G. Tigerhjelm, hof-jägmästare.	1813 ¹¹ / ₄	43	149'39	1,804'96 19,995'55	Godsegaren och Ridd. K. Th. Tottie å Lindsbro.	D:o	d:o.
152. Schönbergiska donationsfonden.	Understöd för fattiga under Aspånäs säteri i Ö. Väla socken.	Possessionaten And. Schönberg och Erik Walldén.	1759 ³ / ₅	12	74'69		746'88	Föreståndarne för Öster-Väla sockenmagasin.	D:o
153. Olof Janssoniska fonden.	Lön åt en beständig sockenskollärare i Ö. Väla socken.	Olof Jansson i Åby, rust-hållare.	1824 ²⁴ / ₉	1	15'56	155'60	D:o	D:o	d:o.
154. Johan Matssonska fonden.	Bidrag till kläder åt fattiga skolbarn i Harbo socken.	Johan Matsson, bonde.	1868 ²⁰ / ₃	3	12	200	Skolrådet i Harbo socken.	D:o	d:o.
155. Kyllinge qvarntull (från Kyllinge qvarn i Norrbys:n).	Att lemna understöd åt fattiga bergslagsarbetare och deras familjer.	Konung Fredrik I.	1741 ⁹ / ₉	82 19	1,488'92 276'50	13,937'96	Sala bergslagsstyrelse, som af inkomsten från qvarnen samlat fonden.	D:o	d:o.
156. Sätra brunn i Kila socken.	Att "hjelpa våra fattiga och nödlidande kristendoms-syskon och gagna det allmänna igenom de studerandes befordran till undervisning och öfning".	Anders Kalsenius, biskop i Vesterås.	1747 ¹⁰ / ₁₀	150	—		—	Styrelsen för Sätra brunn & Uppsala universitets vägnar.	D:o
157. Sätra brunns fattigkassa, Ib:n.	Att "lemna fritt underhåll åt fattiga sjuka under deras brunnekur och medicinæ studiosi belöning".	Anders Kalsenius, biskop.	1747 ¹⁰ / ₁₀	24	318'33	6,366'67	Uppsala universitets drätsel-nämnd.	D:o	d:o.
158. Olof Jonssons beklädnadsfond.	Fattiga barns beklädnad i Nora socken.	Olof Jonsson, bonde.	Härom har upplysning ej kunnat vinnas.	11	51'70	740	Pastor i Nora församling.	D:o	d:o.
5) Väsby fögderi:									
159. Forsellska fonden.	Fattiga skolbarns beklädnad, då fonden uppgått till ett belopp af 1,000 kronor.	J. E. Forsell, teol. doktor, prost.	1877 ¹⁸ / ₆	—	—	750	Skolrådet i Torstuna socken.	D:o	d:o.
160. Skróderska fonden.	Belöning åt flitiga skolbarn.	J. G. Skróder-Gustafsson, konstmästare.	1864 ⁴ / ₁₁	10	10	200	Pastor och kyrkovårdarne i Hernevi socken.	D:o	d:o.
161. Ljungblomska donationen.	Understöd åt 2 fattiga ålderstigna personer.	J. Ljungblom, muraregesäll.	1859 ²¹ / ₁₂	2	90	1,590	Pastor och kyrkoråd i Simtuna socken.	D:o	d:o.
162. Creutz' donation.	Till de fattiga i Altuna socken.	Lorentz Creutz, friherre till Flosta.	1679 ²⁴ / ₈	45	109	2,640'40	Fattigvårdsstyrelsen i Altuna socken.	D:o	d:o.
163. Jan Olssons fond.	D:o	Jan Olsson, häradsdomare.	1811	42	30	500	D:o	D:o	d:o.
164. Frödinska fonden.	Till uppmantran åt flitiga skolbarn.	J. Frödin, handlande.	1859 ²¹ / ₈	17	15	300	Skolrådet i Frösthults socken.	D:o	d:o.
165. Fattigbarnkassan.	Till fattiga och värnlösa barns understöd.	Björksta socknemän.	1768 ³ / ₃	—	—	—	D:o	D:o	d:o.
166. Lönbömska fonden.	D:o	A. F. Lönböhm, kronofogde.	Obekant.	—	—	—	D:o	D:o	d:o.
167. Oxenstjernaska fonden.	D:o	S. G. Oxenstjerna, friherre, hofmarskalk.	Obekant.	55	227	4,788'90	Pastor i Björksta d:o.	D:o	d:o.

168. Nordforssons fond.	Uppfostringshjelp åt fattiga barn, helst fader- och moderlösa.	J. Nordforsson, prost och kyrkoherde.	1809 $\frac{1}{12}$	25	122	2,457 ⁶⁴	Kyrkovårdarne i Tortuna socken.
169. Sara Norlings fond.	Premier åt flitiga skolbarn.	Sara Norling, f. d. piga.	1866	10	6	100	Skolrådet i d:o d:o.
170. Mjöltunnan.	Till utdelning åt fattiga vid julen.	Jan Gustafsson, hemmansägare.	1868	12	1 ta mjöl.	1 ta mjöl från Nedersta hemman årligen.	Kommunalnämnden i Tortuna socken.
171. Lars Johanssons donation.	Till fattiga skolbarns beklädnad.	Lars Johansson, hemmansägare.	1866 $\frac{25}{1}$	6	49	1,000 ²⁴	Skolrådet i Sevalia d:o.
172. Malminska fouden.	Understöd åt ålderstigne fattige.	G. Malmin, t. dokt., prost.	1816 $\frac{28}{8}$	9	18	300	Pastor och kyrkovårdarne i d:o d:o.
173. Riumanska fouden.	Skolpremier.	P. S. Rinman, prost.	Obekant.	5	18	300	Pastor i Engsö socken.
174. Sofi Pipers donation.	Beklädnad åt fattiga nattvards flickor.	Sofi Piper, fröken.	1852	4	30	300	D:o d:o.
175. Engströms d:o.	Till skolmateriel.	E. Engström, hotdestillator.	Obekant.	—	45	750	D:o d:o.

B. I Vesterås stad.

1. Langenbergiska guldrölopsfonden.	Understöd för sjukliga eller ålderstigna medellösa utan fattigvård.	Brukspatronen och ridd. Fr. Langenberg.	1856 $\frac{9}{12}$	12	750	15,000	Domkyrkokommissionen i Vesterås.
2. Jungfru Carin Hellströms fond.	Uppmuntran och belöning för troget och ärligt tjenstfolk.	Jungfru Carin Hellström.	1867 $\frac{22}{4}$	4	200	6,090 ⁵³	D:o.
3. Enkefru Sjöbergs gratifikationsfond.	Understöd till nödställda enkor eller jungfrur.	Enkefru Anna Sofia Sjöberg.	1866 $\frac{21}{6}$	2	160	Jord med taxeringsvärde af 1,375 kr. 3,551 ⁶⁶	D:o.
4. Carlsköldska fonden.	D:o d:o.	Fröken Carolina Eleonora Carlsköld.	1785 $\frac{14}{1}$	10	190		D:o.
5. Enkefru Ulrika Godenii testamentsfond.	Understöd af fattiga i Vesterås.	Enkefru prostinnan Ulrika Godenius.	1850 $\frac{24}{8}$	—	76 ⁹¹	1,500	Vesterås fattigvårdsstyrelse.
6. Mamsell Sofia Elisabeth Sjöbergs d:o.	D:o d:o.	Mamsell Sofia Elisabeth Sjöberg.	1863 $\frac{31}{8}$	—	240	4,000	D:o.
7. Direktören Abraham Hülphers donationsfond.	D:o d:o.	Borgmästaren Abraham Hülphers Abrahamsson.	Okänd.	—	90	1,500	D:o.
8. Landtmätaren P. Bilschiers d:o.	Understöd af fattiga barn och enkor.	Landtmätaren P. Bilschier.	D:o.	—	9	150	D:o.
9. Mamsell Hedda Hoffmans testamentsfond.	Understöd af fattiga i Vesterås.	Mamsell Hedda Hoffinan.	D:o.	—	30	500	D:o.
10. Skräddareäldermannen Anders Nordlöfs donationsfond.	D:o d:o.	Skräddareäldermannen Anders Nordlöf.	D:o.	—	5 ³⁵	75	D:o.
11. Enkefru Anna Sofia Sjöbergs testamentsfond.	D:o d:o.	Enkefru Anna Sofia Sjöberg.	1866 $\frac{21}{6}$	—	5	100	D:o.
12. Doktorinnan Beate Vougt donationsfond.	Pensioner för "pauvres hontenses".	Doktorinnan Beate Vougt.	1865 $\frac{17}{6}$	6	600	10,000	D:o.
13. Regementskrifvaren Alexander Mossbergs d:o.	Underhåll af donators graf och utdelning bland stadens fattiga.	Regementskrifvaren Alex. Mossberg.	1873 $\frac{19}{4}$	—	8 ⁸²	250	D:o.
14. Bohmanska testamentsfonden.	Understöd af medellöse studerande.	v. Pastor G. M. Bohman.	1850 $\frac{21}{7}$	4	862 ⁵⁰	23,736 ⁷⁰	Landshöfdingen i länet, biskopen i stiftet samt domprosten och borgmästaren i Vesterås.
15. Borgerliga pensionsföreningen i Vesterås.	Pensioner till idkare af borgerligt yrke eller deras enkor.	Borgare och yrkesidkare.	1845	17	1,575	35,582	En direktion, bestående af 7 valde ledamöter. ⁵⁷⁾
16. Skräddarenas sjuk- och begravningskassa.	Utdelning af sjuk- och begravningshjelp.	—	—	—	—	1,947 ⁰⁷	Skräddaremästaren P. A. Wallin. ⁵⁸⁾
17. Vesterås allmänna sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	30 personer af arbetsklassen.	1862 $\frac{31}{8}$	39	1,189	5,666 ⁹⁶	En styrelse, bestående af 5 valde ledamöter. ⁵⁹⁾
18. Ahllöfska fonden.	Understöd för studerande vid Vesterås gymnasium.	Assessoren O. Ahllöf i Arboga.	1748 $\frac{19}{10}$	6	150	2,500	Domkapitlet i Vesterås.
19. Næssensiska d:o.	Understöd för 8 studerande vid Vesterås trivialskola.	Collega scholæ E. Næssenius.	1748 $\frac{25}{8}$	8	50	833 ³³	D:o.
20. Herdmanska d:o.	Understöd för studerande vid Vesterås gymnasium.	Doktor G. Herdman.	1756 $\frac{30}{6}$	2	20	500	D:o.
21. Franzeliska d:o.	D:o d:o och trivialskola.	Kyrkoherden A. Franzelius.	1740 $\frac{14}{12}$	5	42 ⁶⁰	847 ⁸³	D:o.
22. Sernsköldska d:o.	Understöd för 2 yuglingar vid gymnasium och skolan i Vesterås.	Landshöfdingen Sernsköld.	1795 $\frac{7}{7}$	2	134 ⁷⁵	2,250	D:o.
23. Gagners och Stambergiska d:o.	Ett stipendium vid Vesterås gymnasium.	Prosten Gagnér, dokt. Stamberg och inspektor Kjellberg.	—	1	20 ²⁵	337 ⁵⁰	D:o.
24. Troilska d:o.	Understöd för 2 från Vesterås gymnasium till akademien aflyttande yuglingar.	Revisionssekreteraren P. M. Troil.	1809 $\frac{2}{2}$	2	180	1,500	D:o.
25. Brunmarkska d:o.	Stipendiefond för Vesterås gymnasium.	Doktor G. Brunmark.	1814 $\frac{15}{6}$	1	4 ⁵⁰	75	D:o.
26. Mauzeliska d:o.	Understöd för 2 studerande i Vesterås.	Rector scholæ J. Mauzelius.	1834 $\frac{15}{1}$	2	90	1,500	D:o.
27. Hallenstjernska d:o.	Stipendiefond för Vesterås gymnasium och Falu skola.	Regeringsrådet G. Hallenstjerna.	1810 $\frac{25}{11}$	—	180	3,000	D:o.
28. Fahlcrantzka d:o.	Understöd för någon yugling, som applicerar sig till presteståndet.	Prosten A. Fahlcrantz och dess fru.	1814 $\frac{10}{8}$	1	50	1,000	D:o.
29. Borgska d:o.	Understöd till 2 studerande, födde i Vestmanland eller Dalarna.	Demoiselle J. Borg.	1858 $\frac{19}{9}$	2	130	En fjerdepart i Falu grafva.	Falu bergslag.

Tab. No 5. (Forts.). FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning år 1880		7. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	8. Stiftelsen förvaltas af:	9. Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
30. Wallinska fonden.	Stipendier vid Vesterås gymnasium.	Erkebiskopen J. O. Wallin med dess fru.	1832 7/6	2	180	3,000	Domkapitlet i Vesterås.	
31. Nereliska d:o.	Understöd för en behöfvande, välartad och hoppgifvande yngling vid Vesterås högre elementarläroverk.	Jungfru Johanna Redin.	1868 20/12	1	90	1,500	D:o.	
32. Westmanska d:o.	Löneförbättring till gymnasiadjunkten i Vesterås.	Assessoren L. Westman.	1762 8/12	1	100	1,666'67	D:o.	
33. Hellsteniska d:o.	Löneförbättring för collega scholæ i Arboga.	Rector scholæ A. Hellstenius.	1790 20/8	1	50	833'33	D:o.	
34. Stranghska d:o.	Till förmån för gymnasiibibliotekarien i Vesterås.	Professoren P. E. Strangh.	Okändt.	1	9	150	D:o.	
35. Ramsellska d:o.	Till förmån för Köpings skolas lärare.	Brukspatron J. E. M. Ramsell.	1800 14/2	1	40	666'67	D:o.	
36. Cronstedtska d:o.	Till förmån för Irsta församlings folkskola.	Friherre C. F. Cronstedt.	Okändt.	—	90	1,500	D:o.	
37. Domprostmedlen.	Understöd åt fattiga prästenkor i stiftet.	Kungl. bref.	1773 1/3	20	89	1,286'67	D:o.	
38. Böttigerska fonden.	Stipendier åt 2 lärjungar vid Vesterås högre elementarläroverk vid aflagd mogenhetsexamen.	Mademoiselle Fredrika Böttiger.	1880 1/10	—	—	4,000	D:o.	
39. Benzeltjerska d:o.	Understöd åt fattiga prästenkor i stiftet.	Biskopen Benzeltjerna och dess fru.	1798 22/6	4	36	600	D:o.	
40. Norborgska d:o.	Understöd åt medellöse teologie studerande, tillhörande Vesterås stift.	Prosten Iverus i Floda genom domkapitlet i Vesterås.	1865 9/10	—	—	8,100	D:o.	
41. Zimmermanska d:o.	Understöd åt testators släktingar eller andra behöfvande.	Brukspatronen C. M. Zimmerman.	1865	6	499'98	17,200	D:o.	
42. Rudbeckska d:o.	Uppförande af ett monument efter framlidne biskopen Johannes Rudbeck.	1862 års prestmöte i Vesterås.	1862 20/6	—	—	2,100	D:o.	
43. Klerckerska stipendiefonden.	Stipendium vid högre elementarläroverket i Vesterås.	Öfversten Fredrik af Klercker.	1858 9/6	2	90	1,500	Rektor och läroverkskollegium i Vesterås.	
44. Hallanderska d:o.	D:o d:o.	Komministern Ernst Hallander.	1859 10/3	1	60	1,000	D:o.	
45. Björlingska d:o med additament.	D:o d:o.	Lektorn Emanuel Björling.	1862 24/11	1	74	1,300	D:o.	
46. Stipendium till minne af den 2 Jan. 1865 med additament.	D:o d:o.	Rektor Ludvig Mossberg.	1865 9/1	1	58'78	1,000	D:o.	
47. Edmanska stipendiefonden.	D:o d:o.	Öfverstelöjtnanten Viktor Edman.	1865 8/12	4	225	4,000	D:o.	
48. Öbergiska d:o.	D:o d:o.	Enkefru Elise Öberg.	1876 31/10	1	51'28	1,000	D:o.	
49. Schenströmska barnhusfonden.	Understöd åt fattiga barn.	Brukspatron Maguus Schenström.	1776 19/8	54	1,570	57,977'77	En direktion med biträde af en kommissarie.	
50. Hülpherska fonden.	Hjelp och understöd åt fattiga och nödställda borgarenskor, med företräde för släktingar.	Rådman Abraham Hülphers och hans hustru Chr. Westdahl.	1763 20/3	11	214	4,040	Magistraten och domkyrkorådet i Vesterås.	
51. Naucerska d:o.	Belöning åt fattiga folkskolebarn.	Okändt.	Okändt.	2	5	83	Domprosten i Vesterås.	
52. Schenströmska enkepensionsfonden.	Understöd åt fattiga enkör.	Fru Gustafva Cath. Schenström.	1776 19/6	10	526'53	8,333'45 samt årligen 15 tr spanmål.	Landshöfdingen och biskopen med biträde af en kommissarie.	
53. Bilachierska pensionsfonden.	Understöd åt stiftarens släktingar eller enkör och barn efter landtmätare eller ofrälse civila tjänstemän inom länet.	Förste landtmätaren Per Bil schier.	1785 8/4	6	76'50	1,275	Förste landtmätaren S. A. Forsling med biträde af 4 personer.	
54. Sagströmska testamentsfonden.	Pension till en afskedad underofficer och åtta afskedade korporaler eller soldater af Kungl. Vestmanlands regemente.	Bonden Olof Jonsson Sagström.	1807 27/11	8	80	2,000	Direktionen för Vestmanlands regementes knektelegemeds kassa.	
55. Nääfska pensionsfonden.	Pensioner åt från Kungl. Vestmanlands regemente afskedade underofficerare, korporaler och soldater samt deras enkör.	Landskamereraren L. Fr. Nääf.	1812 20/2	99	2,017	17,987 jemte jordegendom.	En direktion, bestående af landshöfdingen, regementschefen, öfverstelöjtnanten, åtta kompanichefer, en underofficer, en korporal och en soldat.	
56. Kungl. Vestmanlands regementes musikkårs enskilda pensionsstiftelse.	Pensioner till musikpersonalen och deras efterlemnade enkör.	1836 års musikkår.	1836 19/12	13	1,381'88	39,056'50	En styrelse, bestående af musikkbefälhafvaren, musikdirektören och fyra fältmusikanter.	
57. Öfverstinnan Jeannette af Klerckers pensionsfond.	Pensioner åt enkör efter officerare och deras vederlikar vid Kungl. Vestmanlands regemente.	Generalmajoren Fr. af Klercker.	1855 25/6	1	150	3,580'33	Nääfska pensionsfondens direktion.	
58. Fröken Ulla Palmstruchs frisäng för medellöse sjuka från Vestmanland.	Underhåll af en frisäng å Vesterås lasarett.	Fröken Ulla Palmstruch.	1875 18/4	5	100'08	5,412'74	Vesterås lasarettsdirektion.	
59. Jungfru Johanna Redins donationsfond.	D:o d:o.	Jungfru Johanna Redin.	1868 20/12	3	78'98	8,448'43	D:o.	

60. Barnhemmet i Vesterås.	Att bereda kristlig vård och uppfostran åt fattiga, värnlösa eller vanvårdade barn inom Vesterås församling.	En förening af fruntimmer.	—	9	1,396 ⁰⁹	800 ²⁷ En gård i Vesterås, taxeringsvärderad till 9,400 kr.	En styrelse bestående af fem ledamöter.	⁶⁰⁾	
61. Vesterås arbetareförenings sjuk- och begravningshjelpsfond.	Angifvet med namnet.	—	1876 ¹¹ / ₆	3	61	557	En styrelse bestående af fyra personer.	⁶¹⁾	
62. Vesterås arbetareförenings pensionsfond.	Att bispringa i fattigdom komne delegare samt deras enkör och oförsörjda barn.	—	1878 ¹⁰ / ₁₂	—	—	312	En styrelse bestående af sju personer.	⁶²⁾	
63. Engvallska donationsfonden.	Pensioner till behöfvande personer inom Vesterås stad, tillhörande de borgerliga yrkenas klass eller illiterate tjänstemannaklassen, alla efter uppnådda 55 års ålder.	Grosshandlanden Albert Engvall.	1876 ¹⁴ / ₂	8	1,800	30,000	Drätselkammaren i Vesterås.		
64. Vesterås gilles donationsfond.	Beklädnad till fattiga skolbarn.	Vesterås gille.	1866 ²⁶ / ₅	—	50	1,000	D:o.		
65. Bilschierska testamentsfonden.	Faddergåfvor samt hjälp åt brandvaktseknor.	Landtmätaren Bilschier.	—	5	16	400	D:o.		
66. Magistratens embets- och tjänstemäns reservfond.	Pensionering af magistratens embets- och tjänstemän eller deras enkör och barn.	Särskilda förordnanden enligt Kungl. bref den	$\left. \begin{array}{l} \frac{11}{1} 1850 \\ \text{och} \\ \frac{21}{2} 1868 \end{array} \right\}$	1	150	8,254 ⁵⁵	D:o.		
67. Olof Norells testamentsfond.	Beklädnad till fattiga skolbarn och till befrämjande af deras ordentliga skolgång.	Vägmästaren Olof Norelius.	1870 ⁷ / ₂	—	—	30,000	D:o.		
68. Curry Treffnerbergs fond.	Till förmån för den vid Stockholm-Vesterås-Bergslagens jernväg inom Vestmanlands län anställda betjenings minderåriga barn.	Landshöfdingen Curry Treffnerberg.	1876 ⁶ / ₁₂	—	—	2,787 ⁷⁷	D:o.	⁶³⁾	
69. Zimmermanska donationsfonden.	Anslag till slöjdskola.	Brukspatronen C. M. Zimmerman.	1865 ⁷ / ₇	—	—	107,805 ²³	D:o.		
70. Fabrikören A. T. Sundins donationsfond till minne af Sveriges och Norges 50-åriga förening d. ⁴ / ₁₁ 1864.	Beklädnad för fattiga skolbarn.	Fabrikören och ridd. A. T. Sundin.	1864 ⁴ / ₁₁	—	300	5,000	D:o.		
71. Sundinska donationsfonden för skarpskytteföreningen till minne af Sveriges och Norges 50-åriga förening den ⁴ / ₁₁ 1864.	Skarpskytteväsendets befrämjande.	D:o d:o.	1864 ⁴ / ₁₁	—	30	500	D:o.		
72. Mamsell S. E. Sjöbergs testamentsfond.	Efter en tjänarinna, Ulrika Jäderlunds död användes räntan för folkskolornas bästa.	Mamsell S. E. Sjöberg.	1863 ³¹ / ₈	1	30	500	Skolrådet i Vesterås.		
73. Menlöska donationsfonden.	Löneförbättring till äldre komministern i Vesterås med 25 kr. och återstoden till folkskolan.	Landskamrerskan Menlös.	—	—	30 ³⁷	675	D:o.		
74. Enkan Ströms donationsfond.	Bidrag åt i behof varande skolbarn af kvinnokönet.	Enkan Margareta Ström.	1864 ²³ / ₆	—	10	200	D:o.		
75. Fabriks- och handtverksföreningens premiefond.	Premier till skolbarn.	Fabriks- och handtverksföreningen i Vesterås.	—	—	30	500	D:o.		
76. Enkan Scherdius donationsfond.	Folkskolans förmån.	Enkan Anna Maria Scherdin.	1872 ²⁷ / ₃	—	22 ⁵⁰	500	D:o.		
77. Christina Lindqvists d:o.	Underhåll af fattiga skolbarn.	Jungfru Christina Catharina Lindqvist.	1878 ¹⁹ / ₁₁	—	180	4,000	D:o.		
78. Nordgrens enkas d:o.	Fattiga skolbarns beklädnad.	Enkan Nordgren.	1877 ⁸ / ₁	—	110	2,200	D:o.		
C. I Arboga stad.									
1. Ahllöfs, L., donationsfond.	Till ljus och ett bärklädes vidmagthållande i Arboga kyrka.	Rådman och handlanden Lars Ahllöf.	1725	1	32 ⁷³	727 ⁵⁰	Kyrkorådet i Arboga stadsförsamling.	⁶⁴⁾	
2. Ahllöfs, O., d:o.	Till Arboga stads kyrkas fattiga.	Assessor O. Ahllöf.	1740 ⁹ / ₁₀	1	19 ⁸⁰	440	D:o.	⁶⁵⁾	
3. D:o d:o.	Till lärare vid Arboga skola.	D:o d:o.	D:o.	1	58 ³³	1,458 ³³	D:o.	⁶⁶⁾	
4. D:o d:o.	Till fattiga i Arboga landsförsamling, Medåker, Säterbo, Himmeta och Björskog.	D:o d:o.	D:o.	10	150	3,750	D:o.	⁶⁷⁾	
5. Ahllöfs, O. och Ahllöfs, L., d:o.	Till 22 nödlidande inom Arboga.	Assessor O. Ahllöf och rådman L. Ahllöf.	$\left. \begin{array}{l} 1730 \frac{31}{8} \\ 1737 \frac{9}{12} \\ \text{och} \frac{5}{12} \\ 1728 \frac{22}{5} \end{array} \right\}$	22	375	8,333 ³³	D:o.	⁶⁸⁾	
6. Ahlströmska d:o.	Till husfattiga i Arboga.	Rådman Johan Israelsson Ahlström.	1728 ²² / ₅	23	72 ³³	1,583 ³³	D:o.	⁶⁹⁾	
7. D:o d:o.	Till ursprungligen 4 stipendier vid Arboga skola för borgaresöner.	D:o d:o.	D:o	7	150 ²²	4,243 ⁵⁵	D:o.	⁷⁰⁾	
8. Ahlströms och Ahllöfs, L., d:o.	Till en prestmans och ungdomens examinatorers lön vid Arboga stads kyrka.	Rådman J. I. Ahlström och Lars Ahllöf.	1729 och 1730 ²¹ / ₆	1	196 ¹⁰	4,358 ¹⁵	D:o.	⁷¹⁾	
9. Begravningskassan i Arboga.	Att genom sammanskott bereda begravningshjelp för föreningens ledamöter.	Ledamöter af f. d. fabriks- och handtverksföreningen.	1865 ¹⁸ / ₁₂	2	100	804 ⁰²	En styrelse af fem personer.	⁷²⁾	
10. Belitzska pensionsfonden.	Pensioner åt fattiga borgareknor, borgaredöttrar och afsigkomna borgare.	Kramhandlanden Daniel Belitz och dess hustru.	1827 ²² / ₁₁	12	776	Se anmärkn.	Kyrkoherden och ordinarie ledamöterna i Arboga magistrat.	⁷³⁾	
11. Engvallskastipendiefonden.	Stipendier vid Arboga allmänna läroverk.	Grosshandlanden Albert Engvall.	1876 ¹⁴ / ₆	4	900	15,000	Arboga stads kyrkoråd, borgmästaren och rector scholæ.	⁷⁴⁾	

Tab. No 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSALTALTE M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		6.	7.	8.	9.
				Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880 till antal personer.				
12. Flickskolefonden.	Aflöning för lärarna vid en flickskola i Arboga.	Fru J. G. Christiansson, född Najström.	1840	1	99	1,650	Skolrådet i Arboga.	79)	
13. Heijkensköld-Geislerska stiftelsen.	Årliga understöd af 25 kr. till "pauvres honteux", ej tillhörande borgareklassen.	Öfverstinnan Euphrosyne Heijkensköld.	1860 ³ / ₁	10	237*50	4,214*48	Stadens pastor och borgmästare samt 1 ledamot af stadsförsamlingen.	79)	
14. Heijkensköldska sjukhusfonden.	Till uppehållande af det s. k. Heijkensköldska sjukhuset och ett varmbadhus.	D:o d:o.	1870 ¹⁸ / ₂	—	—	25,000	Brukspatron C. Stenberg j:or.	79)	
15. Lagerqvistska donationsfonden.	Lönstillökning åt rectoris-scholar-tjensten här i staden.	Klensmeden Lagerqvists enka M. M. Winberg.	1879 ⁵ / ₄	1	50	870	Collega L. Sundell.	77)	
16. Premiefonden för folkskolan.	Till belöningar åt fattiga skolbarn.	Frivilliga bidrag af flere Arboga-boar.	—	20	33	550	Skolrådet i Arboga.	78)	
17. Rosendals större stipendiefond.	Stipendier vid Arboga allmänna läroverk.	Grosshandlaren J. O. Rosendal.	1869 ¹¹ / ₆	8	480	8,000	Läroverkets rektor.	79)	
18. Rosendals stipendiefond nr 1.	Ett stipendium vid d:o d:o.	D:o d:o.	1864 ³ / ₅	—	—	1,000	D:o.	80)	
19. Rosendals stipendium nr 2.	Stipendium vid d:o d:o.	D:o d:o.	1866 ¹⁸ / ₁₂	—	—	112*39	D:o.	81)	
20. Rubinska fattigfonden.	Till utdelning bland stadens behöfvande.	Borgmästarinnan Anna Lovisa Rubin f. Hedberg.	1869 ² / ₉	2	30	500	Arboga stads fattigvårdsstyrelse.	82)	
21. Sjukhjulsföreningen i Arboga.	Att vid sjukdomsfall bland medlemmarne lemna understöd i mån af insättningarne.	Ingen särskild stiftare.	1873 ⁶ / ₃	9	139*42	2,743*10	En styrelse af 7 ledamöter.	83)	
22. Strömbergers premiefond.	Premier vid Arboga allmänna läroverk.	Kaptanen C. Th. Strömberger.	1867 ⁵ / ₄	3	60	1,128*08	Läroverkets rektor.	84)	
23. Strömbergerska fattigfonden.	Till utdelning åt de mest nödlidande i Arboga.	D:o d:o.	D:o.	5	60	1,000	Arboga stads fattigvårdsstyrelse.	85)	
24. Strömbergers donationsfond.	Till insättning i ränte- och kapitalförsäkringen åt fattiga och flitiga folkskolebarn.	D:o d:o.	D:o.	12	60	1,060	Skolrådet i Arboga.	85)	
25. Wahrenbergerska fattigfonden.	Till utdelning åt "pauvres honteux".	Aflidne postmästaren C. F. Wahrenbergs arvingar.	1835 ¹¹ / ₉	12	300	5,000	Arboga stads fattigvårdsstyrelse.	87)	
26. Wasellska donationsfonden.	Till fattiga barns beklädnad.	Mamsell S. C. Wasell.	1868 ⁵ / ₃	4	60	1,000	Skolrådet i Arboga.	88)	
27. Westergrenska pensionsfonden.	Till pensioner åt "pauvres honteux".	Rådmansekan L. E. Westergren, f. Castorier.	1862 ¹⁹ / ₁₁	5	175	3,975*13	Kyrkoherden och ordinarie ledamöterna i stadens magistrat.	89)	
28. Urbergerska småskolefonden.	Till aflöning åt en småskolelärarinna.	Mamsell Urberg.	1856 ¹⁹ / ₃	1	135*60	2,260	Skolrådet i Arboga.	90)	
D. I Köpings stad.									
1. Köpings handelsförenings pensionsfond.	Att inköpa jord och i lotter utdela den till äldsta handlande.	Köpings handelsberättigade.	1848	6	225	6,669*67	Utsedde delegerade inom föreningen.	91)	
2. Köpings fabriks- och handverksförening.	Att befrämja arbetsskickligheten och utdela pensioner åt dertill berättigade ledamöter.	Köpings fabriks- och handverksförening.	1847 ¹⁹ / ₆	10	690	2,955*43	En af föreningen utsedd styrelse.	92)	
3. Skeppareembetets i Köping pensionsfond.	Att inköpa jord och i delar utdela den i lotter åt skeppare och deras enkor.	Skeppareembetet i Köping.	1848 ⁶ / ₁₂	8	8 tld jord.	35 kr. 38 öre och 8 tld jord.	Skeppareembetet i Köping.	93)	
4. Konstapeln Anders Petter Bosæi gåwvofond.	Räntan utdelas till fattige sjömän eller deras enkor.	Borgmästaren P. E. Bosæus.	1848 ¹² / ₅	2	10	224*85	D:o.	94)	
5. Köpings stads sjuk- och begravningskassa.	Att bereda delegarne understöd vid inträffande sjukdom och begravningshjelp vid dödsfall.	—	1870 ⁹ / ₃	7	—	3,331*19	En af delegarne vald styrelse.	95)	
6. Hisingerska stipendiet.	Understöd till 6 lärjungar i Köpings skola,	M. Hising, grosshandlande.	{1724 ² / ₆ 1748 ⁷ / ₅ }	6	58*20	1,293*33	Rektor och collegium vid Köpings läroverk.		
7. Lennqvistska d:o.	D:o	J. Lennqvist, källarmästare.	1859 ⁷ / ₆	2	31*50	525	D:o d:o.		
8. Lundbergerska d:o.	D:o	Enkan M. Lundberg.	1869 ²¹ / ₁	2	30	500	D:o d:o.		
9. Carl Hofgrens minne.	D:o	Rådman C. A. Malmqvist.	1874 ¹² / ₁₂	1	30	500	D:o d:o.		
10. Tycho Bellanders d:o.	D:o	Dokt. O. R. Bellander.	1881 ¹⁴ / ₄	1	9	150	D:o d:o.		
11. Rudolf Bellanders d:o.	Understöd till lärjungar i Köpings skola.	D:o.	1861 ²⁶ / ₈	1	9	150	D:o d:o.		
12. Parkiska premiefonden.	D:o	Handlaren L. T. Park.	1855 ⁹ / ₁₀	8	52	1,000	D:o d:o.		
13. Bellanderskasammanskottsfonden.	D:o	Flere församlingsboar.	1859 ¹⁶ / ₅	8	35*50	885	D:o d:o.		
14. Wägströmska fonden.	D:o hjonen i fattighuset.	Viktualiehandlaren Jöns Wägström och hans hustru Maria Graan i Stockholm.	1770 ¹¹ / ₄	Ingår i fattigutdelningen.	14*79	246*46	Fattigvårdsstyrelsen.		
15. Borgerskapets fond.	Ej angifvet.	Stadens borgerskap.	1779 ⁵ / ₁₁	D:o.	2	33*33	D:o.		
16. Fagerbergers d:o.	D:o.	Gårdseguren Fagerberg.	Okändt.	D:o.	31*50	525	D:o.		

17. Walerii fond.	Till 8 fattiga kvinnor i fattighuset.	Enkefru Henrietta Walerius i Arboga.	1838 $\frac{4}{9}$	8	30	500	Fattigvårdsstyrelsen.		
18. Karl XIV Johans d.o.	Ej angifvet.	Konung Karl XIV Johan.	Vid åtskil- liga till- fällen.	Ingår i fattig- utdel- ningen.	90	1,500	D:o.		
19. Hisings d:o.	Till 14 fattiga enkör.	Brukspatron M. Hising och hans hustru Margareta Frodbom.	1748 $\frac{19}{5}$	14	43'64	970	—	96)	
20. Grandelii d:o.	Till fattiga skolbarn.	Borgmästaren A. F. Grandelius.	Okänt.	Ingår i fattig- utdel- ningen.	18	300	D:o.		
21. Kindbergs d:o.	Ej angifvet.	Inspektör Johan Kindberg.	1822 $\frac{31}{12}$	D:o.	152'24	2,537'25	D:o.		
22. Parks d:o.	Till 6 fattiga kvinnor.	Handlanden L. T. Park.	1859	6	60	1,000	D:o.		
23. Stranghs donation.	Ej angifvet.	Brukspatron Herkules Filip Strangh.	1800	Ingår i fattig- utdel- ningen.	84	3 tld åkerjord.	D:o.		
24. Gamla fonden.	Till hjonen i fattighuset.	Prostinnan Hedvig Tillæus m. fl.	1762	D:o.	3'33	55'56	D:o.		
25. Brovallii fond.	Till husfattige.	Prostinnan Anna Brovallius, född Bilbom.	Okänt.	D:o.	1'50	25	D:o.		
26. Bergmans d:o.	D:o.	Ryttmästarens Lena Brita Bergman, född Palm.	1751 $\frac{4}{12}$	D:o.	10	166'67	—		
27. Östuna kronoförläning.	Till kyrkans och fattiges nödort och uppehälle.	Konung Karl XI.	1666 $\frac{19}{5}$	D:o.	81'81	10 t:or tull- mjöl.	—	97)	
28. Tobakslandet.	Till husfattige.	Obekant.	före 1718	D:o.	94'50	2 tld 4 kpld jord.	—		
29. Hisings jord.	D:o.	Borgmästaren Olof Hising.	1731 $\frac{2}{12}$	D:o.	87	3 tld 3 kpld.	—		
30. Köping-Üttersbergs jern- vägs sjuk- och begravnings- kassa.	Att lemna understöd åt sjuka vid jernvägen anstälde ordinarie samt begravningshjelp åt afidue och deras hustrur vid inträffande dödsfall.	Köping-Üttersbergs jernvägs- aktiebolag.	1870 $\frac{1}{1}$	Ingen.	—	1,797'62	Verkmästaren C. Broström.	98)	
Stiftelsen									
								förfaltas af:	pensionärer utnämnas af:
31. Hisingska donationen.	Till aflöning åt läraren i fattigskolan.	Brukspatron M. Hising och hans hustru Margareta Frodbom.	1748 $\frac{19}{5}$	Ingår i skol- kassan till aflö- ning åt folk- skollä- raren.	14'54	323'33	Skolrådet.	—	
32. Anonym gåfva.	Till befrämjande af slöjdundervisning i flickskolan.	Anonym.	1864	1	6	100	D:o.	—	
33. Boseiska fonden.	Till understöd åt fattiga skolbarn.	Borgmästaren P. C. Boseus och hans fru.	1838 $\frac{22}{11}$	5	25	1,303	D:o.	Skolrådet. 99)	
34. Urmakare Golmodins fond.	Till premier åt en fattig flicka i i folkskolan.	Urmakare A. U. Golmodin.	1852 $\frac{23}{6}$	1	6	100	D:o.	D:o.	
35. Wennströmska fonden.	Till beklädnad åt fattiga skolbarn.	Mamsell Ulrika Wennström.	1864 $\frac{4}{4}$	8	36	600	D:o.	D:o.	
36. Hjelm-Wahlströmska d:o.	D:o d:o.	Vägmästaren Hjelm o. Wahlström.	1850 och följande år.	8	20'75	345'36	D:o.	D:o.	
37. I:sta Decemberfonden.	Premier i folkskolan.	Insamling inom staden af frivilliga bidrag.	1873 $\frac{1}{12}$	5	25	500	D:o.	D:o.	
38. Köping-Arboga jernvägs- bolags donation.	D:o.	Köping-Arboga jernvägs- bolag.	1874 $\frac{16}{11}$	2	20	425'24	D:o.	D:o.	
39. Fröken Julia Skjöldebrands fond.	Understöd och premier åt barn i flickskolan.	Fröken Julia Skjöldebrand.	1878 $\frac{8}{1}$	3	18	300	D:o.	D:o.	
40. Apotekar G. Golmodins d:o.	D:o d:o och lörens höjande åt flickskolans lärarinna.	Apotekar G. Golmodin och hans fru.	1856 $\frac{39}{9}$	3	60	2,000	D:o.	D:o. 100)	
41. Köpings arbetareförenings donation.	Premier åt 2 gossar i folkskolan.	Köpings upplösta arbetare- förening.	1880 $\frac{23}{10}$	Utdelning har ännu ej skett.	—	116'10	D:o.	D:o.	
42. Svinhufvudska fonden.	Till en fattig borgarenska i staden.	Enkefru Eva Svinhufvud.	1857 $\frac{2}{4}$	1	93	1,550	Pastor.	Pastor. 101)	
43. Brovalliska d:o.	Till bidrag i komministers aflöning.	Rådman O. Jakobssons enka Katarina Brovallius och kyrkoherden O. Malmén i Fläckebo.	1766 $\frac{1}{2}$	—	70'50	1,200	D:o.	—	
44. Alanderska d:o.	Till 4 fattiga, helst "pauvres honteux".	Kapten O. R. Alander.	1804 $\frac{7}{3}$	4	24	400	Fattigvårds- styrelsen.	Pastor, borg- mästaren och en rådman.	
45. Lundbergiska d:o.	Till 2 fattiga enkör.	Enkan Lundberg.	1869 $\frac{21}{1}$	2	36	1 tld 10 $\frac{3}{4}$ kpld jord.	D:o.	D:o.	
46. Törnrosska d:o.	Till 3 fattiga ogifta döttrar af prest- eller civilståndet.	Enkefru Erika Gustava Törnros.	1816 $\frac{25}{2}$	3	135	2,250	D:o.	Pastor och mag- istraten.	

Tab. No 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning år 1880		7. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	8. Stiftelsen		9. Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.		förvaltas af:	pensionärer utnämns af:	
47. Stenhagens fond.	Till 2 fattiga.	Landshöfdingen F. von Stenhagen.	1816 ³⁰ / ₆	2	18	450	Fattigvårdsstyrelsen.	Pastor och magistraten.	102)
48. Enkan Svedlunds d:o.	Till 1 fattig enka.	Enkan Anna Svedlund.	1873 ⁶ / ₃	1	18	300	D:o.	D:o.	
49. Djurmanska fonden.	Till dels 3 behöfvande fruntimmer af medelklassen 30 kronor hvardera, dels andra behöfvande årligen till jul.	Mamsell Maria Djurman.	1873 ²¹ / ₁₁	6	141 ⁶⁰	2,360	D:o.	D:o.	
50. Lindströmska d:o.	Till behöfvande enkor vid allmänna fattigutdelningen till julen.	Enkan Anna Maria Lindström.	1809 ¹ / ₄	Ingår i fattigutdelningen.	7	111 ¹¹	D:o.	D:o.	
51. Sköldebrandska d:o.	Till en behöfvande bland pauvres honteux.	Enkefru C. Dahlon, född Sköldebrand.	1851 ⁶ / ₁₁	1	120	2,000	D:o.	D:o.	
52. Sjölinka d:o.	Till en fattig enka efter tjänsteman eller ståndsperson.	Enkefru Christina Maria Sjölin.	1861 ²⁵ / ₂	1	24	400	D:o.	D:o.	
53. Branderska d:o.	Hälften till fattiga borgarenskor, hälften till hjälp åt utfattiga, som ej förmå reparera sina bofälliga tak och eldstäder.	Rådman Olof Brander och hans hustru Laurentia Unér.	1787 ² / ₄	Donationen består af 4 tld 5 kpld jord, deraf halfva arrendet utdelas åt fattiga, den andra hälften ingår till den s. k. brand- och reparationskassan.			D:o.	D:o.	
54. Förening för ömsesidig sjuk- och begravningshjälp vid Köpings mekaniska verkstad.	Att bereda sjuk- och begravningshjälp.	Ingeniör O. G. Hallström.	1864 ¹ / ₆	Ingår i fattigkassan.	60	2,634 ²⁵	J. G. Hallström, C. Jonsson, G. A. Laurell, P. Lundgren och U. Hellberg.		103)
				16	153 ⁷⁵	638 ²⁹	Stiftelsen förvaltas af:		
E. I Sala stad.									
1. Holmbergska testamentsfonden.	Uppfostringshjälp åt utfattiga handlaudes barn i Sala.	Rådmannen P. G. Holmberg.	1781 ²⁷ / ₁₀	3	125	2,722 ²³	Sala rådhusrätt, som enligt testamentet uppbär i förvaltningsarfvode 38 kr. 94 öre årligen.		
2. Le Moines donation.	Till stadens komminister och till 3 fattiga enkor i Sala stad.	Borgmästarinnan Le Moine.	Okänt.	—	Komminister 15 3 enkor 9	400	Sala kyrkoråd.		
3. Lindgrenska donationen.	För 16 fattiga enkor i Sala stad.	Direktörskan Lindgren.	1794	16	18	300	D:o.		
4. Norgrenska d:o.	Till förmån för folkskoleläraren i Sala stad.	Skomakaren A. Norgren.	1841 ²⁷ / ₄	1	60	1,000	D:o.		
5. Eklöfska d:o.	För 2 lärare vid elementarläroverket och 4 borgarenskor i Sala stad samt 2 bondeenkor i Sala socken.	—	1815 ²⁶ / ₄	8	60	1,000	D:o.		
6. Claesonska d:o.	Till fattiga kvinnor i Sala, sedan förvaltningskostnaden 12 ⁵⁰ afgått.	Patronessan Claeson, född Wetterstedt.	1825 ¹⁷ / ₅	9	180	3,000	D:o.		
7. Tunellii donation.	Till 10 fattiga kvinnor och 5 skolbarn.	Prosten Ch. Tunelius.	1843 ¹⁰ / ₈	10 5	60 30	1,500	Fattigvårdsstyrelsen.		
8. Fruntimmersföreningens belöningsfond.	Till premier åt flickor i slöjdskolan.	Sala stads fruntimmersförening.	Obekant.	10	50	1,000	Skolrådet.		
9. Törnblomska fonden.	Till förmån för skolbarn i stadens folkskola.	Komminister A. Törnblom.	1846	1	7 ⁵⁰	150	D:o.		
10. Gustaf Skräders stipendiefond.	Fattiga skolbarn.	Konstmästaren J. G. Skräder-Gustafsson till minne af hans son Gust. Skräder.	Obekant.	4	20	400	D:o.		

Anmärkingar:

¹⁾ Pastor bestämmer, hvilka skola åtnjuta understödet. — ²⁾ Så fort fonden genom räntans läggande till kapitalet uppgått till 100 kronor, eger utdelning rum. — ³⁾ Så snart fonden genom räntans läggande till kapitalet uppgått till 500 kr., eger utdelning rum. — ⁴⁾ Så fort fonden genom räntans läggande till kapitalet uppgår till 400 kr., eger utdelning rum. — ⁵⁾ Ursprungliga fonden 1200 daler kopparmynt eller kr. 66⁶⁷; det öfriga tillskjutet af församlingen, som därför förbehållit sig fri dispositionsrätt. — ⁶⁾ Ökas hvarje år med räntan samt 100 kr. från arrendatorn af kronofogdebostället Yllesta till år 1887, då ränteutdelningen begynner. — ⁷⁾ Någon slöjdskola för gossar har, i saknad af dertill lämplig lokal, ännu ej kommit till stånd.

48 tor, ¹/₂ råg ¹/₂ korn, förvandlade i penningar efter 1880 års markegång. — ⁸³⁾ Utdelning 1880: 6³ kbf spanmål. Fond ³¹/₁₂ 1880: 10 tor, ¹/₂ råg ¹/₂ korn, d:o d:o. — ⁸⁴⁾ Utdelning 1880: 602^s kbf säd åt 82 personer. Säden förvandlad i penningar efter 1880 års markegång. — ⁸⁵⁾ Utdelningen utgöres af fria bad, husrum, medicin och läkarevård. Fastigheten tillhör Uppsala akademi. — ⁸⁶⁾ Dessa fonder förvaltas gemensamt. Donationsbrefven förkomna, troligen vid kyrkans brand på 1850-talet. — ⁸⁷⁾ Inträdesafgift 30 kr. för en gång, eller 10 kr. årligen under 3 års tid. — ⁸⁸⁾ För delaktighet i kassan erlägges inträdesafgift med kr. 2⁵⁰. — ⁸⁹⁾ För delaktighet i kassan erlägges: i 1sta afd. inträdesafgift 1 kr. och årsafgift 2 kr., i 2dra afd.

⁹⁾ Stipendierna utnämns af Consist. Ecclesiasticum i Uppsala. — ¹⁰⁾ Influtna räntemedel äro för afsedda ändamålen använda. Belopp och antal personer kan ej uppgifvas. — ¹¹⁾ D:o d:o. — ¹²⁾ D:o d:o. — ¹³⁾ Räntemedlen för afsedda ändamålet använda. — ¹⁴⁾ D:o d:o. — ¹⁵⁾ D:o d:o. — ¹⁶⁾ D:o d:o. — ¹⁷⁾ D:o d:o. — ¹⁸⁾ D:o d:o. — ¹⁹⁾ D:o d:o. — ²⁰⁾ D:o d:o. — ²¹⁾ D:o d:o. — ²²⁾ D:o d:o. — ²³⁾ D:o d:o. — ²⁴⁾ D:o d:o. — ²⁵⁾ D:o d:o. — ²⁶⁾ D:o d:o. — ²⁷⁾ Dessa medel, utgörande ränta å bankoattesten nr 25074, åtnjutas af Arboga landsförsamlings fattige, i förening med Björskogs, Himmeta, Medåkers och Säterbo socknars fattige. — ²⁸⁾ Icke beroende af insättningar. — ²⁹⁾ D:o d:o. — ³⁰⁾ D:o d:o. — ³¹⁾ Fonden är gemensam för hela kommunen. — ³²⁾ D:o d:o. — ³³⁾ D:o d:o. — ³⁴⁾ D:o d:o. — ³⁵⁾ Icke beroende af insättning. — ³⁶⁾ D:o d:o. — ³⁷⁾ D:o d:o. — ³⁸⁾ D:o d:o. — ³⁹⁾ 1 kr. inträdesafgift och dessutom 50 öre i månaden för hvar person. — ⁴⁰⁾ I kol. 6 upptagne 500 kr. äro använda till omgjutning af kyrkklockorna. — ⁴¹⁾ Skolafgiften utgör 1 kr. för hvarje flicka, utom för sådana som äro obemedlade. — ⁴²⁾ Medlen insatta i ränte- och kapitalförsäkringsanstalten. — ⁴³⁾ För i kol. 2 uppgifna ändamål äro af W. Hejlkenskjöld skänkta 2,000 kr., som blifvit förökade genom tillagda räntor. — ⁴⁴⁾ Räntan utgår till stiftarens systor under hennes lifstid med 50 kr. om året. — ⁴⁵⁾ Ränteöfverskott 1 kr. 54 öre. — ⁴⁶⁾ Af utdelade medlen belöper på Karbenning för 9 personer 57'08 och på Norberg för 13 personer 810'81. — ⁴⁷⁾ Utdelning och behållning upptagas för 1879. För 1880 förhållandet ej känt. Hvarje medlem insätter månadligen 50 öre till sjukhjulsfonden samt för hvarje inom föreningen timadt dödsfall 15 öre till begravningsfonden. — ⁴⁸⁾ För lägre bergsskolans i Falun egendom 600 kr., för andra mindre allmänna och reglementerade behof 65 kr. 76 öre af räntekomsten för 1880. Fonden af d:o förstärkt med 251 kr. 86 ö. — ⁴⁹⁾ Utdelning 1880: 56'7 kbft spanmål. Fond ^{31/12} 1880: 72 t:or, ^{1/2} råg ^{1/2} korn, förvandlade i penningar efter 1880 års markegång. — ⁵⁰⁾ Utdelning 1880: 15'75 kbft spanmål. Fond ^{31/12} 1880: 21 t:or, ^{1/2} råg ^{1/2} korn, d:o d:o. — ⁵¹⁾ Utdelning 1880: 60'28 kbft spanmål. Fond ^{31/12} 1880: 116 t:or, ^{1/2} råg ^{1/2} korn, d:o d:o. Fonden var ursprungligen 40 t:or spanmål, som förräntades till dess fonden uppgick till 116 t:or, hvarefter spanmålsräntan förvandlades i penningar. Enligt Kons. Befallningshafvandes d. ^{20/1} 1854 gjorda medgifvande utdelas derefter den årliga spanmålsräntan till socknens fattige. Penningefonden förökas årligen genom upplupna räntor. — ⁵²⁾ Utdelning 1880: 30'24 kbft spanmål. Fond ^{31/12} 1880

dubbelt, i 3:dje afd. fyrdubbelt. — ⁶⁰⁾ Barnhemmet underhålles genom gåfvor. — ⁶¹⁾ Årsafgiften är 3, 6 eller 9 kr. — ⁶²⁾ Insättning 55 kr., som afbetalas under 5 på hvarandra följande år. — ⁶³⁾ Här af äro 2,000 kr. grundkapital, 787'77 upplupne räntor. — ⁶⁴⁾ Delaktighet ej beroende af insättning. — ⁶⁵⁾ Hit hör banko-attesten n:o 25083, hvar af årliga räntan lemnas fattigvården. — ⁶⁶⁾ Delaktighet ej beroende af insättning. — ⁶⁷⁾ D:o d:o. — ⁶⁸⁾ D:o d:o. — ⁶⁹⁾ Torde ursprungligen afsetts endast för borgarenskor. — ⁷⁰⁾ Delaktighet ej beroende af insättning. — ⁷¹⁾ D:o d:o, uppbäres nu af stadskommunerna. — ⁷²⁾ Delaktighet beroende af insättning, neml. 1 kr. årligen under 15 år samt 3 kr. inträdesafgift. — ⁷³⁾ Fonden utgöres af den till 20,000 kr. taxerade egendomen Koberg i Arboga socken, hvars årliga arrende utdelas. — ⁷⁴⁾ Delaktighet ej beroende af insättning. — ⁷⁵⁾ D:o d:o. — ⁷⁶⁾ D:o d:o. — ⁷⁷⁾ Delaktighet ej beroende af insättning. Räntan numera anslagen åt kollegan. — ⁷⁸⁾ Delaktighet ej beroende af insättning. — ⁷⁹⁾ D:o d:o. — ⁸⁰⁾ Årets ränta enligt stip.-författningen lagd till en reservfond. — ⁸¹⁾ Kapitalet, ursprungligen 1,000 kr., har genom förlust i konkurser nedgått till 112'99. — ⁸²⁾ Delaktighet ej beroende af insättning. — ⁸³⁾ Delaktighet beroende af insättningar, nemligen i 1:sta kl. inträde 4 kr. och årsafgift 6 kr., i 2:dra kl. 3 kr. och årsafgift 4 kr., i 3:dje kl. 1'50 och årsafgift 2 kr. — ⁸⁴⁾ Delaktighet ej beroende af insättning. — ⁸⁵⁾ D:o d:o. — ⁸⁶⁾ D:o d:o. — ⁸⁷⁾ D:o d:o. — ⁸⁸⁾ D:o d:o. — ⁸⁹⁾ D:o d:o. — ⁹⁰⁾ D:o d:o. — ⁹¹⁾ Numera göras inga vidare insättningar i kassan. — ⁹²⁾ Årsafgift 1 kr. 50 öre. — ⁹³⁾ Hvarje delegare insätter numera endast 1 kr. 50 öre. — ⁹⁴⁾ Till denna fond ingå icke några särskilda insättningar. — ⁹⁵⁾ Delaktighet i inrättningen är beroende af delegarnes insättningar. I inträdesafgift betalar man 10 kr. och qvinna 5 kr., samt i årsafgift man 4 och qvinna 2 kr. Under sjukdom erhåller man 5 kr. och qvinna 2 kr. 50 öre i veckan. Vid dödsfall utbetalas till manlig delegares begrafning 50 och till qvinlig delegares 25 kr. Delegarnes antal var vid 1880 års slut 97. — ⁹⁶⁾ Kapitalet inestår i riksbanken mot 4 1/2 % ränta. — ⁹⁷⁾ Hälften eller 5 tunnor utgår till landsförsamlingens fattige. — ⁹⁸⁾ Alla vid jernvägen anstälde ordinarie personer äro skyldige vara medlemmar i kassan. Inträdesafgift 1 kr., årsafgift 50 öre, månadsafgift från 50 öre till 2 kr. — ⁹⁹⁾ Räntan är bestämd till 4 %, hälften tillfaller Köpings socken. — ¹⁰⁰⁾ Hälften af räntan utgår till lärarinnan med 60 kr. — ¹⁰¹⁾ Kommunerna uppbär räntan. — ¹⁰²⁾ Dessutom åtgå 9 kr. till en fattig i Säby socken. — ¹⁰³⁾ Insättning 50 öre per månad, ersättning 1 kr. per dag samt 50 kr. begravningshjelp.

